

ที่ อต ๐๐๒๓.๔/ว จ.๕๒๓

ศาลากลางจังหวัดอุดรดิตถ์

ถนนประชานิมิตร อต ๕๓๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความร่วมมือดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาดินที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ไว้แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ และนายกเทศมนตรีเมืองอุดรดิตถ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๐๔.๖/ว ๔๘๖๖

ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๙

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งว่า กรมที่ดินได้จัดทำโครงการแก้ไขปัญหาดินที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ไว้แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาข้อมูลทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่เก็บรักษาไว้ ณ อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานที่ดินจังหวัด และกรมที่ดินซึ่งบางส่วนไม่ตรงกัน ไม่ครบถ้วน หรือไม่สมารถระบุตำแหน่งที่ตั้งและแนวเขตในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน รวมทั้งเร่งรัดการตรวจสอบสถานะ ตำแหน่งที่ตั้งอาณาเขต เนื้อที่ และการออกหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ครบถ้วน

จังหวัดอุดรดิตถ์พิจารณาแล้ว เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนของโครงการ จึงขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมกับอำเภอ และสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ดำเนินการตามโครงการในการตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ จัดทำบัญชีแปลงเป้าหมาย ตรวจสอบสถานะ ตำแหน่งที่ตั้ง อาณาเขต เนื้อที่ และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ สำหรับอำเภอขอให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรพงษ์ มานะสุxonันต์)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิตถ์

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด

กลุ่มงานกฎหมายระเบียบและเรื่องร้องทุกข์

โทร. ๐ ๕๕๕๐ ๓๐๐๘ ต่อ ๔, ๐๖ ๓๒๐๖ ๖๔๗๘

จน ส.ค.ค.

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

เลขที่รับ 1544

วันที่ 24 ส.ค. 2569

เวลา

☐ บ.ท. ☐ บ.ด. ☐ ส.ส. ☒ ก.น. ☐ ก.ร. ☐ บ.ป.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. 10130

ที่ มท ๐๘๐๔.๖/ว ๕๘๖๖

๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความร่วมมือดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณสุขประโยชน์ไว้
แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินหลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินหลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน
ตามทะเบียนที่ดินสาธารณสุขประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๑.๔/๑๗๒๙๐

ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๙

จำนวน ๑ ชุด

๒. รายละเอียดโครงการแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณสุขประโยชน์ไว้
แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินหลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินหลวงแล้ว
แต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณสุขประโยชน์

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับแจ้งจากกรมที่ดินว่า ได้จัดทำโครงการแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณสุขประโยชน์ไว้แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินหลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินหลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณสุขประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขประโยชน์ที่เก็บรักษาไว้ ณ อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานที่ดินจังหวัด และกรมที่ดิน ซึ่งบางส่วนไม่ตรงกัน ไม่ครบถ้วน หรือไม่สามารถระบุตำแหน่งที่ตั้งและแนวเขตในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน รวมทั้งเร่งรัดการตรวจสอบสถานะ ตำแหน่งที่ตั้งอาณาเขต เนื้อที่ และการออกหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินหลวงให้ครบถ้วน ซึ่งการดำเนินโครงการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างกรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมที่ดิน จังหวัด อำเภอ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น กรมที่ดินจึงได้ขอความร่วมมือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดเพื่อประสาน กำชับ และติดตามองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมกับอำเภอ และสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาดำเนินการตามโครงการ รวมทั้งดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดปรากฏตาม QR - Code ท้ายหนังสือฉบับนี้

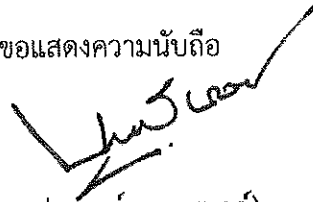
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนของโครงการ จึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งและกำชับสำนักงานท้องถิ่นจังหวัด ให้ดำเนินการประสาน กำชับ และติดตามองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมกับอำเภอ และสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาดำเนินการตามโครงการในการตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนที่ดินสาธารณสุขประโยชน์ จัดทำบัญชีแปลงเป้าหมาย ตรวจสอบสถานะ ตำแหน่งที่ตั้ง อาณาเขต เนื้อที่ และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ กรมที่ดินได้แจ้งจังหวัดให้กำชับอำเภอ

/และองค์กร ...

และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามโครงการอีกทางหนึ่งพร้อมทั้งกำกับและติดตามผลการดำเนินงาน
โดยมอบหมายให้สำนักงานที่ดินจังหวัดและสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสับสนุนข้อมูลทางทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์
การรังวัด และการจัดทำแผนที่ตามหลักวิชาการด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญประสงค์ นวลสายย์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองกฎหมาย

กลุ่มงานกฎหมาย ๒

โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๓๖

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@dla.go.th

ผู้ประสานงาน ณัฏฐาริณีย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย

บันทึกข้อความ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เลขที่ 3742
วันที่ - 5 ส.ค. 2569
เวลา

ส่วนราชการ... กรมที่ดิน... สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ... โทร. ๐-๒๑๔๑-๕๘๕๔-๕๗

ที่ มท. ๐๕๑๑.๔/๑๗๒๕๐ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๙

เรื่อง... ขอความร่วมมือดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาดินสาธารณะประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ไว้แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์

ออกโดย นาย... เลขที่ 3040
วันที่ ๖ ส.ค. ๒๕๖๙
เวลา ๐๙:๕๘ น.

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ด้วยกรมที่ดินได้จัดทำโครงการแก้ไขปัญหาดินสาธารณะประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ไว้แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาดินสาธารณะประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่เก็บรักษาไว้ ณ อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานที่ดินจังหวัด และกรมที่ดิน ซึ่งบางส่วนไม่ตรงกัน ไม่ครบถ้วนหรือไม่สามารถระบุตำแหน่งที่ตั้งและแนวเขตในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน รวมทั้งเร่งรัดการตรวจสอบสถานะ ตำแหน่งที่ตั้งอาณาเขต เนื้อที่ และการออกหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ครบถ้วน/ซึ่งข้อ ๑๐ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้ อำเภอและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์จำนวน ๔ ชุด โดยเก็บรักษาไว้ ณ อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานที่ดินจังหวัด และกรมที่ดิน ประกอบกับมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ กำหนดให้นายอำเภอร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณะประโยชน์ โดยสอดคล้องกับคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๓๒๖/๒๕๖๕, อ. ๑๒๗๘/๒๕๖๗, อ. ๒๘๖/๒๕๖๙ และ อ. ๓๓๙/๒๕๖๙ ซึ่งการดำเนินโครงการดังกล่าวจึงจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างกรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมที่ดิน จังหวัด อำเภอ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการนี้ กรมที่ดินจึงขอความร่วมมือพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ขอให้กรมการปกครองสั่งการให้อำเภอดำเนินการตามโครงการ โดยร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ เปรียบเทียบกับข้อมูลทะเบียนในรูปแบบดิจิทัลของกรมที่ดิน จัดทำบัญชีที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกแล้วแต่ตำแหน่งที่ตั้งแนวเขตที่ดินสาธารณะประโยชน์หรือเนื้อที่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียน ตลอดจนตรวจสอบสถานะตำแหน่งที่ตั้งอาณาเขต เนื้อที่ และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนของโครงการ
๒. ขอให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งจังหวัดและสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพื่อประสาน กำชับ และติดตามองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมกับอำเภอดำเนินการตามโครงการ โดยตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ จัดทำบัญชีแปลงเป้าหมาย ตรวจสอบสถานะ ตำแหน่งที่ตั้งอาณาเขต เนื้อที่ และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
๓. ขอให้กำกับและติดตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนของโครงการ และจัดส่งผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดรวบรวมรายงานกรมที่ดิน ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙

/ทั้งนี้...

ทั้งนี้ กรมที่ดินได้แจ้งจังหวัดให้กำชับอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามโครงการอีกทางหนึ่งพร้อมทั้งกำกับและติดตามผลการดำเนินงาน โดยมอบหมายให้สำนักงานที่ดินจังหวัดและสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสืบสนุนข้อมูลทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ การรังวัด และการจัดทำแผนที่ตามหลักวิชาการแล้ว รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้ โดยสามารถดาวน์โหลดเอกสารดังกล่าวได้ที่รหัสคิวอาร์ (QR Code) ท้ายหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

(นายพรพจน์ เพ็ญพาส)
อธิบดีกรมที่ดิน

รายละเอียดการเข้าถึงข้อมูลทะเบียนที่ดิน
สาธารณประโยชน์

โครงการแก้ไขปัญหที่สาธารณประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ไว้ แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

๑. หลักการและเหตุผล

มาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกอบระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้นายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ โดยทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์เป็นหลักฐานสำคัญในการแสดงชื่อ ตำแหน่งที่ตั้ง เนื้อที่ อาณาเขต และวัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์ของที่ดินแต่ละแปลง และข้อ ๑๐ แห่งระเบียบดังกล่าวกำหนดให้จัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ จำนวน ๔ ชุด เก็บรักษาไว้ที่อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานที่ดินจังหวัด และกรมที่ดิน แต่จากการตรวจสอบพบว่าทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์บางส่วนมีข้อมูลไม่ตรงกัน ไม่ครบถ้วน หรือไม่สามารัระบุตำแหน่งที่ตั้งและแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ในพื้นที่ได้ รวมทั้งมีที่สาธารณประโยชน์จำนวนหนึ่งที่ยังมิได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ ส่งผลต่อการดูแลรักษา การป้องกันการบุกรุก และการแก้ไขข้อพิพาท

กรมที่ดินจึงจัดทำโครงการนี้เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ให้ถูกต้องตรงกัน ตรวจสอบสถานะและแนวเขตที่สาธารณประโยชน์จากพยานหลักฐานที่ครบถ้วน และเร่งรัดการออกหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเพื่อให้ที่สาธารณประโยชน์มีหลักฐานและแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ที่ชัดเจน สามารถบริหารจัดการและคุ้มครองป้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้ทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ที่เก็บรักษาไว้ ณ หน่วยงานทั้ง ๔ แห่ง มีข้อมูลถูกต้องตรงกันและจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัล

๒.๒ เพื่อจำแนกและตรวจสอบที่สาธารณประโยชน์ที่ยังมิได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

๒.๓ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการตรวจสอบสถานะ ตำแหน่งที่ตั้ง อาณาเขต เนื้อที่ และประวัติการใช้ประโยชน์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒.๔ เพื่อเร่งรัดการออกหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ครบถ้วน และสนับสนุนการดูแลรักษา ป้องกันการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ และลดข้อพิพาท

๓. เป้าหมาย

๓.๑ จังหวัดทุกจังหวัดตรวจสอบและเปรียบเทียบทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ที่เก็บรักษาไว้ในพื้นที่กับฐานข้อมูลของกรมที่ดิน

๓.๒ จัดทำบัญชีแปลงที่ยังมิได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และแปลงที่ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

๓.๓ ที่ดินเป้าหมายได้รับการตรวจสอบสถานะ ตำแหน่งที่ตั้ง อาณาเขต เนื้อที่ และพยานหลักฐานประกอบอย่างครบถ้วน

๓.๔ สามารถดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องได้ตามผลการตรวจสอบ

๔. พื้นที่ดำเนินการ

จังหวัดทุกจังหวัด โดยให้จังหวัดพิจารณาจัดลำดับความสำคัญแก่พื้นที่ที่มีปัญหาการบุกรุก ขัดพิพาท แนวเขตที่สาธารณประโยชน์ไม่ชัดเจน หรือมีความเสี่ยงต่อการสูญเสียที่ดินของรัฐก่อน

๕. กลุ่มเป้าหมาย

๕.๑ อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์

๕.๒ สำนักงานที่ดินจังหวัดและสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา

๕.๓ ที่สาธารณประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนไว้ แต่ยังไม่ได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

๖. หน่วยงานรับผิดชอบ

๖.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก : สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน

๖.๒ หน่วยงานร่วมดำเนินการ : กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และหน่วยงานเจ้าของ หรือผู้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐที่เกี่ยวข้อง

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๙ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙ และให้ดำเนินการต่อเนื่อง ในกรณีที่ต้องรังวัด พิสูจน์สิทธิ หรือดำเนินการตามกฎหมายซึ่งไม่อาจแล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว

๘. วิธีดำเนินการ

๘.๑ ตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

กรมที่ดินจัดส่งข้อมูลทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ที่สแกนในรูปแบบดิจิทัลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานที่ดินจังหวัด เปรียบเทียบกับทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ที่เก็บรักษาไว้ หากพบข้อมูลแตกต่าง ขาดหาย หรือมีรายการเพิ่มเติม ให้ตรวจสอบหลักฐานจัดทำข้อมูลดิจิทัล และแจ้งกรมที่ดินเพื่อปรับปรุงทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ทั้ง ๔ ชุด ให้ถูกต้องตรงกัน

๘.๒ จัดทำบัญชีแปลงเป้าหมาย

จำแนกแปลงเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

(๑) ที่สาธารณประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ไว้แต่ยังไม่ได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

(๒) ที่สาธารณประโยชน์ที่ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ตำแหน่งที่ตั้ง แนวเขตที่สาธารณประโยชน์ หรือเนื้อที่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

๘.๓ ตรวจสอบสถานะและพยานหลักฐาน

ให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาตรวจสอบเรื่องต่อไปนี้

(๑) ประเภทของที่ดินว่า เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือเป็นที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ

(๒) ชื่อที่สาธารณประโยชน์และเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงชื่อ

(๓) ตำแหน่งที่ตั้ง หมู่ที่ ตำบล อำเภอ และจังหวัด รวมถึงการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครอง

(๔) อาณาเขต เนื้อที่ ระยะ และที่ดินข้างเคียง โดยตรวจสอบจากทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ สภาพภูมิประเทศ แนวเขตธรรมชาติ แผนที่ภูมิประเทศ ภาพถ่ายทางอากาศ และระวางแผนที่

(๕) การสงวนหวงห้าม วันเดือนปี ผู้มีอำนาจ และกฎหมายที่ใช้ในขณะสงวนหวงห้าม

(๖) สภาพที่ดิน ประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์ และการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ของประชาชน โดยอาจสอบสวนพยานบุคคล ตรวจสอบภาพถ่ายทางอากาศย้อนหลัง หรือดำเนินการตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการสอบสวนเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๓๙

๘.๔ ดำเนินการตามผลการตรวจสอบ

(๑) กรณีเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ให้ยื่นคำขอรังวัด ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ครบถ้วน ตามทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

(๒) กรณีเป็นที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ให้ประสานกรมธนารักษ์ และหมายเหตุในทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ พร้อมรายงานกรมที่ดิน

(๓) กรณีต้องแก้ไขหรือจำหน่ายทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ให้ดำเนินการตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับ พลเมืองใช้ร่วมกัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗

(๔) กรณีมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสถานะ/ขอบเขต หรือสิทธิครอบครอง ให้รวบรวมข้อเท็จจริง และความเห็นเสนอคณะกรรมการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐจังหวัด (คพร. จังหวัด) พิจารณา

(๕) กรณีพบการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ ให้ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาดำเนินการตามกฎหมาย โดยเคร่งครัด

๘.๕ การบันทึกและรายงานผล

เมื่อดำเนินการตรวจสอบแล้ว ให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ปรับปรุงทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์และฐานข้อมูล ดิจิทัลให้ถูกต้องตรงกัน พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตาม แบบรายงานผลการดำเนินโครงการ แนวนโยบายโครงการ ส่งให้สำนักงานที่ดินจังหวัดรวบรวมและรายงานกรมที่ดิน ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙

กรณีที่มีการรังวัด การพิสูจน์สิทธิ การออกหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือการดำเนินการตามกฎหมายยังไม่แล้วเสร็จ ให้ระบุขั้นตอนการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และกำหนด ระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จไว้ในรายงานด้วย

๙. ตัวชี้วัด

๙.๑ ร้อยละของจังหวัดที่ตรวจสอบและเปรียบเทียบทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์แล้วเสร็จ

๙.๒ จำนวนแปลงที่จำแนกเป็นกรณียังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และกรณีออกหนังสือ สำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน

๙.๓ จำนวนแปลงที่ตรวจสอบสถานะและแนวเขตที่สาธารณประโยชน์แล้วเสร็จ

๙.๔ จำนวนแปลงที่ยื่นคำขอรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงหรือส่งเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สิทธิ

๙.๕ จำนวนทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์และรายการฐานข้อมูลดิจิทัลที่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ ทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ที่เก็บรักษาไว้ทุกแห่งมีข้อมูลถูกต้องตรงกันและสามารถ
ใช้ตรวจสอบได้

๑๐.๒ ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาสามารถระบุตำแหน่งที่ตั้ง อาณาเขต และสถานะของที่สาธารณประโยชน์
ได้ชัดเจน

๑๐.๓ ที่สาธารณประโยชน์ที่ยังมิได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน
ได้รับการดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๔ การดูแลรักษาและป้องกันการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์มีประสิทธิภาพมากขึ้น
และข้อพิพาทระหว่างรัฐกับประชาชนลดลง

๑๑. การติดตามและประเมินผล

สำนักจัดการที่ดินของรัฐรวบรวมและประเมินผลการดำเนินงานจากรายงานของจังหวัด
โดยพิจารณาความครบถ้วนของทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ จำนวนแปลงที่ได้รับการตรวจสอบ
ความก้าวหน้าการออกหรือตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงและปัญหาอุปสรรคที่ต้องกำหนด
แนวทางแก้ไขเพิ่มเติม

๑๒. ผู้เสนอโครงการแก้ไขปัญหาที่สาธารณประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ไว้ แต่ยังมีได้
ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียน
ที่ดินสาธารณประโยชน์

ลงชื่อ

(นายขวัญชัย อรัญเวช)

ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินของรัฐ

๑๓. ผู้เห็นชอบโครงการแก้ไขปัญหาที่สาธารณประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ไว้ แต่ยังมีได้
ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียน
ที่ดินสาธารณประโยชน์

ลงชื่อ

(นางแมนเขียน เชาว์ศิลป์)

ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย รักษาการในตำแหน่ง
ที่ปรึกษาด้านประสิทธิภาพ กรมที่ดิน

๑๔. ผู้อนุมัติโครงการแก้ไขปัญหาที่สาธารณประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ไว้ แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

ลงชื่อ

(นายพรพจน์ เพ็ญพาส)

อธิบดีกรมที่ดิน

แบบรายงานผลการดำเนินโครงการ

โครงการแก้ไขปัญหาดินสาธารณะประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ไว้ แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์

๑. ข้อมูลหน่วยงาน

จังหวัด.....
☐ อำเภอ.....
☐ องค์รปกครองส่วนท้องถิ่น.....
☐ สำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา.....
ผู้ประสานงาน.....
หมายเลขโทรศัพท์.....

๒. ผลการตรวจสอบทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์

๒.๑ จำนวนรายการทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่กรมที่ดินจัดส่งให้ตรวจสอบ.....รายการ
๒.๒ จำนวนรายการทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ตรวจสอบแล้ว.....รายการ
๒.๓ ผลการเปรียบเทียบทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์
• ข้อมูลถูกต้องตรงกัน.....รายการ
• ข้อมูลไม่ตรงกันและได้ปรับปรุงแล้ว.....รายการ
• พบรายการเพิ่มเติมจากฐานข้อมูลกรมที่ดิน.....รายการ
• ไม่พบทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์หรือไม่สามารถตรวจสอบได้.....รายการ

๓. ผลการจำแนกที่ดินสาธารณะประโยชน์

๓.๑ ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ไว้แต่ยังมีได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง
จำนวน.....แปลง เนื้อที่ประมาณ.....ไร่
๓.๒ ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว แต่ตำแหน่งที่ตั้ง แนวเขต หรือเนื้อที่ยังไม่ครบถ้วน
ตามทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์
จำนวน.....แปลง เนื้อที่ประมาณ.....ไร่
๓.๓ ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงครบถ้วนแล้ว
จำนวน.....แปลง เนื้อที่ประมาณ.....ไร่
๓.๔ ตรวจสอบแล้วเป็นที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ
จำนวน.....แปลง
๓.๕ ต้องแก้ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์
จำนวน.....แปลง

๔. ผลการดำเนินการกับแปลงเป้าหมาย

• ตรวจสอบสถานะและประวัติความเป็นมาแล้ว.....	แปลง
• ตรวจสอบตำแหน่งที่ตั้งและแนวเขตที่สาธารณะประโยชน์แล้ว.....	แปลง
• ยื่นคำขอรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว.....	แปลง
• อยู่ระหว่างรังวัด.....	แปลง
• ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว.....	แปลง
• อยู่ระหว่างตรวจสอบหรือแก้ไขหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง.....	แปลง
• เสนอคณะกรรมการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐจังหวัด.....	แปลง
• พบการบุกรุกและดำเนินการตามกฎหมาย.....	แปลง

๕. รายละเอียดแปลงที่อยู่ระหว่างดำเนินการ

ลำดับ	ชื่อที่ สาธารณประโยชน์	ที่ตั้ง	เนื้อที่ตาม ทะเบียนที่ดิน สาธารณประโยชน์	สถานะ น.ส.ถ.	ผลการ ตรวจสอบ	ขั้นตอน ปัจจุบัน	กำหนด แล้วเสร็จ

๖. ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

๗. แนวทางแก้ไขและแผนดำเนินการต่อไป

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน
(.....)

ตำแหน่ง.....

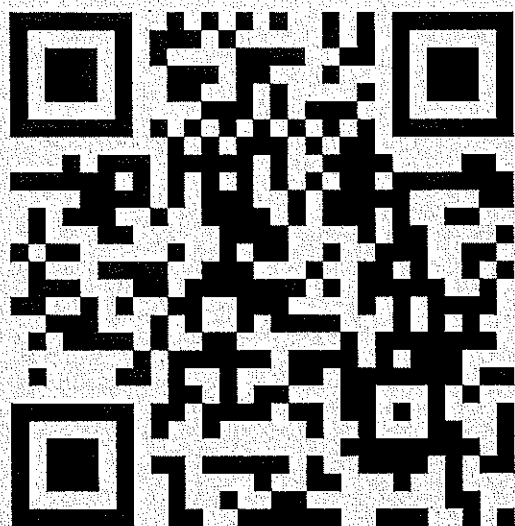
วันที่.....

ลงชื่อ.....ผู้รับรองรายงาน
(.....)

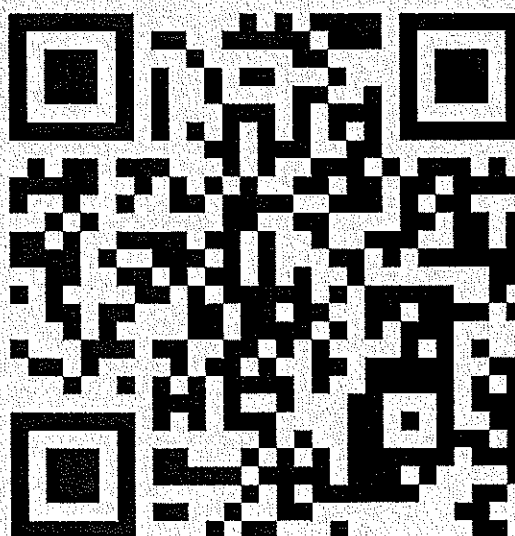
ตำแหน่ง.....

วันที่.....

รายละเอียดการเข้าถึงข้อมูลทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์
ในรูปแบบดิจิทัลผ่านรหัสคิวอาร์ (QR Code)

สิ่งที่ส่งมาด้วย
สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

สรุปคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ และทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

๑. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๗๒๖/๒๕๖๕

สรุปความว่า การจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ครั้งแรกดำเนินการตามมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ หลังจากนั้นได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๕ กำหนดให้การหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าต้องออกเป็นพระราชกฤษฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ ๒๒๐/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๑ และ ที่ ๓๕๓/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๒ ให้ตรวจสอบและนำที่สาธารณประโยชน์ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ไว้ และเมื่อกระทรวงมหาดไทยได้มีการปรับปรุงทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ใหม่ จึงได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๖๐๔/ว ๑๙๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๐ ให้จังหวัดส่งอำเภอตรวจสอบทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์แล้วนำรายการมารอกลงในทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ได้ปรับปรุงใหม่ โดยให้จัดทำขึ้น ๓ ชุด เก็บรักษาไว้ที่อำเภอและจังหวัด แห่งละ ๑ ชุด จัดส่งไปกรมที่ดิน ๑ ชุด ปรากฏว่าที่พิพาทตามทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ แปลง “โคกดอนหัน” หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ที่ใช้เป็นหลักฐานในการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เป็นฉบับที่คัดลอกขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เนื่องจากทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ฉบับเดิมถูกไฟไหม้ทั้งหมดในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ซึ่งเป็นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ฉบับที่จัดทำตามมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ จัดเก็บรักษาไว้ที่อำเภอเพียงแห่งเดียว จึงไม่มีต้นฉบับให้ทำการคัดลอก ต่อมาเมื่อมีการคัดลอกใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๔/ว ๑๙๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๐ ซึ่งต้องเก็บรักษาไว้ที่อำเภอ จังหวัด และกรมที่ดิน ปรากฏว่าจังหวัดขอนแก่น และกรมที่ดินไม่มีทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ที่คัดลอกใหม่ไว้แต่อย่างใด ทั้งทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์นั้นไม่ได้ระบุผู้ประกาศหวงห้าม เมื่อวัน เดือน ปีใด ไม่ระบุสภาพและประวัติความเป็นมาว่าคัดลอกมาจากหลักฐานใด ได้นำขึ้นทะเบียนสาธารณประโยชน์ไว้แต่เมื่อใด ไม่ปรากฏว่ามีพนักงานที่ดินอำเภอลงลายมือชื่อแต่อย่างใด จึงไม่อาจรับฟังได้ว่า ทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ได้จัดทำขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ และไม่อาจถือได้ว่าทางราชการได้ประกาศหวงห้ามให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม แม้ทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ไม่อาจถือได้ว่าทางราชการได้ประกาศหวงห้ามให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์แล้วก็ตาม แต่การที่จะเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ ประกอบกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ กำหนดว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หมายถึง ที่ดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพธรรมชาติ โดยการใช้ร่วมกันของประชาชน โดยทางนิติกรรม หรือโดยผลของกฎหมาย เมื่ออำเภอได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงว่าที่ดินดังกล่าวเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ ซึ่งได้ความว่าเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงเอาไว้ใช้ประโยชน์ร่วมกันใน

การเลี้ยงสัตว์และเก็บของป่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐ จนกระทั่งมีราษฎรเข้ามาครอบครองทำประโยชน์ จึงไม่ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันอีกต่อไป ประกอบกับผลการอ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศ สภาพพื้นที่ ทั้งหมดเป็นป่าผลัดใบตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ที่ดินดังกล่าวจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การออกหนังสือ สำคัญสำหรับที่หลวงในที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

๒. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๒๗๘/๒๕๖๗

สรุปความว่า ผู้ฟ้องคดี (นายกเทศมนตรีตำบลปากคลอง) ทราบตามที่สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง ได้ทำการรังวัดและแจ้งผลให้ทราบแล้วว่า พื้นที่บริเวณบ้านชุมเพาะ หมู่ที่ ๙ ตำบลปากคลอง อำเภอเมืองถลาง จังหวัดภูเก็ต มีทางสาธารณประโยชน์ขนาดกว้าง ๔ เมตร แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ฟ้องดำเนินคดีกับผู้บุกรุกทาง สาธารณประโยชน์บริเวณดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่แต่อย่างใด อันเป็นการไม่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกัน ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน ที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ จึงมีมูลความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่ฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของ ประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ และมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ได้มีมติ วินิจฉัยความผิดแก่ผู้ฟ้องคดีไว้โดยชอบแล้ว

๓. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๘๖/๒๕๖๙

สรุปความว่า เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า บริเวณดังกล่าวมีทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทอยู่จริง และมีมานานแล้ว และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้มีโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน ทำให้มีการออกโฉนดที่ดิน ทับทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ซึ่งแม้จะเป็นการออกโฉนดที่ดินก่อนมีการจัดตั้งสุขาภิบาล (ต่อมายกฐานะ เป็นเทศบาล) และเทศบาลไม่ได้ร่วมดำเนินการออกโฉนดที่ดินตามโครงการดังกล่าวก็ตาม เทศบาลยังคงมี หน้าที่ร่วมกับนายอำเภอในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทอันเป็นสาธารณ- สมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบไม่ให้มีการรุกร้าตามมาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกอบกับข้อ ๕ และข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณ สมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อยังไม่มีการถอนสภาพทางสาธารณประโยชน์ และยังไม่สามารถหาร่องรอยความมียู่หรือขอบเขตของทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท เพื่อดำเนินการให้ ประชาชนใช้ทางสาธารณประโยชน์ดังกล่าวดังเดิมได้ จึงเป็นกรณีที่นายอำเภอและเทศบาลละเลยต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันทางสาธารณประโยชน์

๔. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๓๓๙/๒๕๖๙

สรุปความว่า แม้นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาและ คุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์มาโดยตลอด และที่สาธารณประโยชน์ที่พิพาทไม่ปรากฏอาคาร

หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นใด แต่เมื่อข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีแสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่า ผู้ร้องสอดยังมีเจตนายึดถือครอบครองที่สาธารณประโยชน์ที่พิพาทอยู่ต่อไป นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชอบที่จะใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินการในส่วนของการแสดงแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ที่พิพาทอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินรอบที่ดินให้ชัดแจ้ง และจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ให้ถูกต้องตามที่กำหนดในข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ไว้เป็นหลักฐานของทางราชการตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

อ่านเมื่อวันที่... ๑๑ ต.ค. ๒๕๖๕

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ด. ๒๒.๑)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๖๘๗/๒๕๖๐
คดีหมายเลขแดงที่ ๑๗๒๖/๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๓๐ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { นางแววมณี เพียนอก ผู้ฟ้องคดี
นายอำเภอชนบท ที่ ๑
เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาบ้านไผ่ ที่ ๒
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่น คดีหมายเลขดำที่ ๖๔๒/๒๕๕๗ หมายเลขแดงที่ ๔๑/๒๕๖๐ ซึ่งคดีนี้อธิบดีศาลปกครองขอนแก่น มีคำสั่งลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๗ ในคดีหมายเลขดำที่ ๓๐/๒๕๕๕ ของศาลปกครองชั้นต้น ให้แยกคดีออกเป็น ๑๐ คดี เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาคดีตามข้อ ๘๐ วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ต่อเนื่องมาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๖ โดยมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) และได้มอบ ส.ค. ๑ ดังกล่าวไว้ไว้กับกำนันตำบลท้องที่เพื่อนำไปออกโฉนดที่ดิน แต่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ขอรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง แปลง “โคกดอนหัน” ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘

/ตำบล...

ตำบลห้วยแก อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น ต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาบ้านไผ่ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ไปทำการรังวัดที่ดินตามการนำชี้แนวเขตที่ดินของผู้ปกครองท้องที่ และตัวแทนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก ปรากฏว่าทับที่ดินพิพาทที่ผู้ฟ้องคดีครอบครอง ทำประโยชน์ และเมื่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาบ้านไผ่ ประกาศหาผู้โต้แย้งคัดค้าน การรังวัดดังกล่าวครบกำหนดสามสิบวันตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว มีผู้คัดค้านการออกหนังสือ สำคัญสำหรับที่ดินแปลงเดิมทั้งแปลง รวม ๕๑ ราย เป็นผู้มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวล กฎหมายที่ดิน จำนวน ๓๐ ราย และเป็นผู้ที่ไม่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมาย ที่ดิน จำนวน ๒๑ ราย (ซึ่งผู้ฟ้องคดีคัดค้านการรังวัดปรากฏตามบันทึกถ้อยคำ (ท.ค. ๑๖) ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๔) โดยผู้ฟ้องคดีอยู่ในกลุ่มผู้คัดค้านที่ไม่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดิน เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาบ้านไผ่ จึงได้มีหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาบ้านไผ่ ที่ ขก ๐๐๑๙.๐๒/๒๑๔๗ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีไปใช้สิทธิ ทางศาลภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ตามนัยข้อ ๒ วรรคสอง (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๕ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ตนเป็นผู้ที่มีสิทธิในที่ดินพิพาทตามกฎหมายโดยครอบครองทำประโยชน์ ในที่ดินพิพาทโดยชอบด้วยกฎหมาย ด้วยการทำการเกษตรต่อเนื่องมาจากเจ้าของที่ดินเดิม ที่เข้าทำประโยชน์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ทั้งได้มีการแจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้วเช่นกัน จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนการออกหนังสือสำคัญสำหรับ ที่หลวง แปลง “โคกดอนหัน” หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น ส่วนที่ทับที่ดิน ของผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งเรียกให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาบ้านไผ่ เข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วยการร้องสอด เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ตามข้อ ๗๘ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบมาตรา ๕๗ (๓) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยกำหนดให้ เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้การว่า ที่สาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” ปัจจุบัน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น ได้มีการขึ้นทะเบียนเป็นที่ดิน สาธารณประโยชน์ ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ลำดับที่ ๓๗ เนื้อที่ประมาณ ๑๓๑ ไร่ ๑ งาน ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ แม้ผู้ฟ้องคดีจะอ้างว่า ได้เข้า ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทมาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๖ และได้มีการแจ้ง

ส.ค. ๑ ไว้ก็ตาม แต่เมื่อที่ดินพิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ การแจ้งส.ค. ๑ ดังกล่าวจึงได้ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้ง ตามมาตรา ๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือที่ว่าการอำเภอชนบท ที่ ขก ๑๑๒๒/๓๘๐๖ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ ถึงอธิบดีกรมที่ดิน ผ่านผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอร้องวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงสำหรับที่สาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเดิมเป็นหมู่ที่ ๑๗ ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ในการทำการรังวัดดังกล่าวมอบหมายให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านท้องที่เป็นผู้แทนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ นำทำการรังวัดที่ดินร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ออกไปทำการรังวัดที่พิพาทรวม ๓ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ไม่สามารถทำการรังวัดได้ เนื่องจากผู้นำชี้แนวเขตที่ดินไม่สามารถตกลงแนวเขตที่ดินกับเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงได้ จึงต้องงดการรังวัดไว้ก่อน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗ ไม่สามารถทำการรังวัดได้ เนื่องจากราษฎรที่ครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่คัดค้านการรังวัด จึงได้งดการรังวัดไว้อีกครั้ง และครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๘ สามารถทำการรังวัดได้ โดยมีผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก เป็นผู้นำชี้เขตที่สาธารณประโยชน์ ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๘ ผลการรังวัดปรากฏว่าคำนวณได้เนื้อที่ ๑๗๐ ไร่ ๓ งาน ๕๔ ตารางวา มีผู้คัดค้านเดิมทั้งแปลง รวม ๕๑ ราย เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รังวัดทำแผนที่พิพาทแสดงเขตการครอบครองที่ดินของผู้คัดค้านทั้ง ๕๑ ราย ไว้แล้ว และสามารถแบ่งกลุ่มผู้คัดค้านออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้คัดค้านที่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน จำนวน ๒๖ ราย และกลุ่มผู้คัดค้านที่ไม่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน จำนวน ๒๕ ราย เจ้าหน้าที่ได้สอบสวนราษฎรผู้สูงอายุซึ่งอาศัยอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๔ ราย ประกอบด้วยนายประมวล เพ็งจางค์ นายทองสุข มากแวง นายอรุณ กระโจมน และนายวิชัย จันทร์หนองแวง ซึ่งได้ให้ถ้อยคำทำนองเดียวกันว่า ที่สาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” นั้นไม่ปรากฏหลักฐานการสงวนหวงห้ามใดๆ แต่ได้มีการขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ไว้แล้วเดิมเป็นที่ป่าประจำหมู่บ้าน และประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันเป็นที่เลี้ยงสัตว์ แต่ต่อมาได้มีราษฎรจากตำบลเวียงใหญ่เข้าไปจับจองทำประโยชน์และแจ้งการครอบครองที่ดินไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ปัจจุบันได้ออกเป็นโฉนดที่ดินแล้วเกือบเต็มทั้งแปลง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ประกาศการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแปลงดังกล่าวตามข้อ ๑๒ ของระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๑๗ ครบกำหนด ๓๐ วันแล้ว ไม่มีผู้คัดค้าน

/เพิ่มเติม...

เพิ่มเติม โดยในส่วนของผู้คัดค้านที่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ได้รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นตรวจสอบสิทธิในที่ดินของผู้คัดค้านว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และในส่วนของผู้คัดค้านที่ไม่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้คัดค้านไปดำเนินการใช้สิทธิทางศาล ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และได้รอเรื่องการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด อันเป็นการดำเนินการตามข้อ ๒ วรรคสอง ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๕ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยชอบแล้ว

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งเรียกนายกองคการบริหารส่วนตำบลห้วยแก เข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วยการร้องสอดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ตามข้อ ๗๘ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบมาตรา ๕๗ (๓) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยกำหนดให้ เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้การว่า ที่สาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” มีหลักฐานปรากฏตามทะเบียนคุมที่สาธารณประโยชน์ของสำนักงานที่ดินอำเภอชนบท ที่ได้คัดลอกรายชื่อที่สาธารณประโยชน์ขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ระบุเป็นลำดับที่ ๓๗ เนื้อที่ประมาณ ๑๓๑ ไร่ ๑ งาน ตำบลบ้านแท่น อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ประกอบกับมีข้อเท็จจริงจากรายงานการประชุมคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีราษฎรออกหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินบริเวณโคกดอนหัน ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ บันทึกถ้อยคำของสภาตำบลห้วยแก และนางบุญมา เคนคำภา ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๓ และลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๓ บันทึกถ้อยคำของนายจันทร์ จันทร์หนองแขว และนายพิมพ์ ปลัดศรีช่วย ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๓ รวมทั้งบันทึกถ้อยคำของนายเสน โทอิน และนายวิชัย จันทร์หนองแขว ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๕ ว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่เลี้ยงสัตว์และใช้ประโยชน์ร่วมกันของราษฎรในหมู่บ้านหนองสะแบงและหมู่บ้านใกล้เคียงเมื่อประมาณ ๘๐ ปี มาแล้ว ปัจจุบันที่ดินบริเวณดังกล่าวราษฎรได้เข้าใช้ประโยชน์โดยการเกษตรเต็มทั้งแปลง เป็นผู้มีหลักฐาน ส.ค. ๑ จำนวน ๒๕ ราย และไม่มีหลักฐาน ส.ค. ๑ จำนวน ๒๔ ราย รวมเป็น ๔๙ ราย เมื่อครั้งที่มีการรังวัดออกโฉนดที่ดิน น.ส. ๓ ก. หรือ น.ส. ๓ ในบริเวณที่พิพาท ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ หรือตัวแทน ไม่ได้ไปร่วมทำการรังวัดและรับรองการออกหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าว คงมีเพียงผู้ปกครองท้องถิ่นเป็นผู้รับรอง และในการออกโฉนดที่ดินในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จำนวน ๒๔ แปลง นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้คัดค้านการออกโฉนดที่ดินดังกล่าว เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นได้มีคำสั่ง ที่ ๓๙๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๕

/แต่งตั้ง...

แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีราษฎรขออนุญาตออกเอกสารสิทธิในที่ดินบริเวณ โคกดอนหัน อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น และคณะกรรมการดังกล่าวได้ทำบันทึกข้อตกลงกับ ตัวแทนของราษฎรที่ร้องเรียนเพื่อหาข้อยุติร่วมกันว่า ให้ออกโฉนดที่ดินให้แก่ราษฎรที่มีหลักฐาน ส.ค. ๑ จำนวน ๒๕ ราย ส่วนราษฎรที่ไม่มีหลักฐาน ส.ค. ๑ ให้ออกไปจากที่พิพาทภายใน ๔ ปี นับแต่วันที่ทำบันทึกข้อตกลง ตามรายงานการประชุมของคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงไม่ได้คัดค้านการออกโฉนดที่ดิน น.ส. ๓ ก. หรือ น.ส. ๓ ในบริเวณที่พิพาท เนื่องจากเชื่อว่าที่ดินส่วนที่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินอยู่นอกเขต ที่สาธารณประโยชน์ แปลง “โคกดอนหัน”

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งสามดำเนินการรังวัดเพื่อที่จะออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ในที่ดินส่วนที่ผู้ฟ้องคดี ครอบครัวทำประโยชน์ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๒ งาน ๘ ตารางวา โดยเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของที่ดิน สาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” เป็นการกระทำที่ขัดด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยมีกรณี ที่จะต้องวินิจฉัยก่อนว่า ที่ดินพิพาทมีสถานะทางกฎหมายเป็นที่สาธารณประโยชน์ หรือไม่ เมื่อคดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อ้างว่า ราษฎรบ้านหนองสะแบงได้พร้อมใจกัน สงวนหวงห้ามที่ดินบริเวณที่เรียกว่า โคกดอนหัน ไว้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ร่วมกันเมื่อประมาณเจ็ดสิบปี มาแล้ว ที่ดินแปลงดังกล่าวจึงเป็นที่สาธารณประโยชน์ โดยอ้างบันทึกถ้อยคำของตัวแทน สภาตำบลห้วยแก ฉบับลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๓ และลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๓ และบันทึก ถ้อยคำของนางบุญมา เคนคำภา ฉบับลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๓ และลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๓ บันทึกถ้อยคำของนายจันทร์ จันทร์หนองแขว และนายพิมพ์า ปลัดศรีช่วย ฉบับลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๓ รวมทั้งบันทึกถ้อยคำของนายเสน ไทอิน และนายวิชัย จันทร์หนองแขว ฉบับลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๕ ซึ่งบุคคลดังกล่าวล้วนแล้วแต่เป็นราษฎรผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ บ้านหนองสะแบงว่า เดิมบริเวณที่พิพาทเป็นที่ตั้งหมู่บ้าน มีราษฎรอาศัยอยู่ประมาณ ๑๐ หลังคาเรือน สภาพโดยรอบหมู่บ้านเป็นป่าทึบเป็นที่อาศัยของสัตว์ป่า แต่เนื่องจากบริเวณ ดังกล่าวเกิดไฟป่าทุกปี ชาวบ้านจึงได้ย้ายภูมิลำเนาไปตั้งหมู่บ้านใหม่ ปัจจุบันคือบ้านหนอง สะแบง ห่างจากหมู่บ้านเดิมประมาณ ๑ กิโลเมตร และได้พร้อมใจกัน สงวนหวงห้ามบริเวณที่ตั้ง หมู่บ้านเดิมให้เป็นที่ยาสาธารณประโยชน์เมื่อประมาณเจ็ดสิบปีมาแล้ว เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันเป็น ที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ เก็บของป่า เก็บเห็ด และพืชผักต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ไม่สามารถนำ สัตว์ไปเลี้ยงได้ เนื่องจากได้มีราษฎรบ้านแวงใหญ่เข้าไปครอบครองและทำประโยชน์ในบริเวณ ที่ดินดังกล่าว ประกอบกับเมื่อได้พิจารณาแผนผังที่ทั้งบริเวณที่มีการรังวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญ สำหรับที่หลวง ตามเอกสาร ร.ว.๙ ซึ่งเป็นเอกสารท้ายคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แล้วเห็นได้ว่า

/มีผู้คัดค้าน...

มีผู้คัดค้านการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ทั้งสิ้น ๕๑ ราย ซึ่งในจำนวนผู้คัดค้านทั้งหมดนี้ มีผู้คัดค้านที่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นโฉนดที่ดิน ๒๔ แปลง มี น.ส. ๓ ก. ๑ แปลง และอีก ๑ แปลง มีหลักฐานที่ดินเป็น น.ส. ๓ โดยอย่างน้อยที่สุดโฉนดที่ดิน ทั้ง ๒๔ แปลง มีการแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ที่ล้วนแล้วแต่ระบุว่า เป็นการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน มาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อครั้งที่มีการนำ ส.ค. ๑ ไปเป็นหลักฐาน เพื่อขออนุญาตโฉนดที่ดิน น.ส. ๓ ก. หรือ น.ส. ๓ แล้วแต่กรณีนั้น ได้ผ่านการตรวจพิสูจน์จากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามแล้วว่าการครอบครองและทำประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว และเมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่า ที่ดินที่มีหลักฐานที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายเหล่านี้ ตั้งอยู่กระจัดกระจาย ไปทั่วบริเวณของพื้นที่ทั้งหมดที่มีการรังวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง กรณีจึงเห็นได้ว่า ไม่มีความเป็นไปได้ที่จะมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันของราษฎรในพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากโดยปกติ แล้วสภาพการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชนจะใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ผืนใหญ่ติดต่อกันเป็น บริเวณกว้างเหมาะสมกับสภาพการใช้ประโยชน์นั้นๆ จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงไม่อาจฟังได้ว่า บริเวณที่พิพาทตกเป็นที่สาธารณประโยชน์โดยสภาพการใช้ประโยชน์ร่วมกันแต่อย่างใด เนื่องจาก ไม่มีการใช้ประโยชน์ร่วมกันตามที่ราษฎรบ้านหนองสะแบงตั้งใจไว้ และแม้ว่าจะมีการกล่าวอ้างว่า ราษฎรบ้านหนองสะแบงพร้อมใจกันสงวนหวงห้ามที่ดินบริเวณนั้นไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันก็ตาม แต่ถ้ามองได้ว่าเป็นการสงวนหวงห้ามตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งยังไม่มีข้อเท็จจริงว่า มีการสงวนหวงห้ามโดยส่วนราชการใด หรือตามกฎหมายใด บริเวณที่พิพาทจึงไม่มีลักษณะของการเป็นที่สาธารณประโยชน์โดยผลของกฎหมาย ประกอบกับโดยสภาพของที่ดินแล้วไม่ปรากฏว่า บริเวณที่พิพาทมีลักษณะทางธรรมชาติเป็นที่สาธารณประโยชน์แต่อย่างใด กรณีจึงเห็นได้ว่า เมื่อได้พิจารณาจากปัจจัยหนึ่งปัจจัยใดของการเป็นที่สาธารณประโยชน์ในที่ดินบริเวณที่พิพาท ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพธรรมชาติของที่ดินเอง หรือเป็นโดยสภาพการเข้าใช้ประโยชน์ร่วมกันของ ประชาชน หรือจะเป็นโดยผลของกฎหมายเนื่องจากการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายก็ตาม ล้วนแล้วแต่ไม่มีข้อเท็จจริงใดที่สนับสนุนให้ฟังได้ว่า บริเวณที่พิพาทมีสถานะทางกฎหมายเป็นที่ สาธารณประโยชน์แต่อย่างใดทั้งสิ้น

สำหรับทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ลำดับที่ ๓๗ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กล่าวอ้างว่า ทะเบียน ที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าวเป็นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ฉบับที่คัดลอกขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เนื่องจากทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์เดิมถูกไฟไหม้หมดทั้งฉบับเมื่อประมาณ ๕๐ ปี มาแล้ว เมื่อครั้งที่ไฟไหม้ที่ว่าการอำเภอชนบท นั้น เห็นว่า กรมที่ดินได้ชี้แจงเกี่ยวกับ

/ขั้นตอน...

ขั้นตอน วิธีการ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ ที่ถูกต้องว่า ในระยะเริ่มแรกได้มีหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๒๐/๒๔๙๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๔๙๑ สั่งการให้จังหวัดพิจารณาตรวจสอบทะเบียนที่ดินหวงห้ามและหนองน้ำ สาธารณะภายในท้องที่ว่า มีการออกทับหรือเหลื่อมล้ำที่ดินเอกชนที่ได้ครอบครองก่อนประกาศ หรือไม่ แล้วจัดทำทะเบียนว่ามีกี่แห่งอยู่ในท้องที่ใด หมู่ใด ตำบลใด ได้ประกาศหวงห้ามไว้ตั้งแต่ เมื่อใด และมีหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๓๕๓/๒๔๙๒ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๔๙๒ ได้สั่งการ ให้จังหวัดนำที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานการหวงห้าม หรือทางราชการ มิได้หวงห้ามแต่ได้กลายเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามกฎหมายแล้วขึ้นทะเบียนเอาไว้เป็น หลักฐาน ยกเว้นที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งใช้เป็นทางคมนาคมที่เกิดขึ้นโดยสภาพ โดยให้จัดทำ จำนวน ๓ ชุด หรือ ๔ ชุด เก็บรักษาไว้ที่กิ่งอำเภอ อำเภอ และจังหวัด และจัดส่งไปยัง กรมมหาดไทย ๑ ชุด รวมทั้งได้มีหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๔/ว. ๑๙๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๑๐ สั่งการให้จังหวัดส่งอำเภอและกิ่งอำเภอจัดทำขึ้น ๓ ชุด เก็บรักษาที่กิ่งอำเภอ หรือที่อำเภอ และที่จังหวัดแห่งละ ๑ ชุด จัดส่งไปยังกรมที่ดิน ๑ ชุด ดังนั้น การจัดทำทะเบียน ที่ดินสาธารณประโยชน์ จึงเริ่มมีข้อสั่งการจากกระทรวงมหาดไทยให้จัดทำครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นต้นมา และหากมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการในการจัดทำทะเบียนที่ดิน สาธารณประโยชน์ตามข้อสั่งการของกระทรวงมหาดไทยแล้ว จะต้องมิใช่ของทะเบียนที่ดิน สาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” เก็บไว้ที่กรมที่ดินและสำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น อย่างน้อยแห่งละ ๑ ฉบับ เพื่อเป็นการยืนยันว่า มีการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์แปลง ดังกล่าวจริง เมื่อกรมที่ดินและสำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาฉบับ ทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ตามหนังสือสั่งการนั้นชี้แจงต่อศาลว่า ไม่มีฉบับของทะเบียน ที่ดินสาธารณประโยชน์ ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ลำดับที่ ๓๗ จัดเก็บไว้ แต่อย่างใด กรณีจึงไม่อาจฟังได้ว่า มีต้นฉบับของทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” เก็บอยู่ที่อำเภอชนบทซึ่งเดิมอยู่ในเขตอำเภอบ้านไผ่ และไม่อาจฟังได้ตามข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ว่า ทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าวคัดลอกขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เนื่องจากทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ฉบับเดิมที่ถูกไฟไหม้เมื่อประมาณ ๕๐ ปี มาแล้วได้ เนื่องจากไม่มีทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ฉบับใดใช้เป็นต้นฉบับเพื่อทำการคัดลอกได้ โดยเฉพาะ ข้ออ้างที่ว่า เป็นการคัดลอกจากฉบับเดิมที่ถูกไฟไหม้ ด้วยเหตุที่ต้นฉบับที่อ้างว่าถูกไฟไหม้ ย่อมไม่มีข้อมูลใดเหลือจากการถูกไฟไหม้ให้คัดลอกได้ ประกอบกับกระทรวงมหาดไทยเริ่มให้มี การจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ครั้งแรกตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๒๐/๒๔๙๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๔๙๑ ที่ได้สั่งการให้จังหวัดจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ไว้เป็น

/หลักฐาน...

หลักฐานเท่านั้น นอกจากนี้แล้ว ทะเบียนที่สาธารณประโยชน์เป็นทะเบียนที่เจ้าหน้าที่จัดทำขึ้น เพื่อบันทึกรายการเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อให้ทราบว่า ในจังหวัดหนึ่งๆ หรืออำเภอหนึ่งๆ หรือตำบลหนึ่งๆ มีที่ดินสาธารณประโยชน์เป็นจำนวนเท่าใด อยู่ที่ใด มีเนื้อที่เท่าใด ใช้เพื่อประโยชน์อย่างไร โดยมีข้อความบ่งบอกถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับที่ตั้งของที่ดิน เขตและเนื้อที่ ผู้ที่ทำการทวงห้าม ความประสงค์ในการทวงห้าม วัน เดือน ปี ที่ทวงห้าม นามของผู้ลงทะเบียน แต่กลับปรากฏว่า ทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ลำดับที่ ๓๗ ระบุแต่เพียงว่า เป็นที่สาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” มิได้ระบุรายละเอียดใดๆ ทั้งสภาพที่ดิน สภาพการใช้ประโยชน์ การสงวนหวงห้าม และประวัติความเป็นมาของที่ดิน ตามที่หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๔/ว. ๑๘๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๑๐ กำหนด ระบุไว้เพียงจำนวนเนื้อที่ ๑๓๑ ไร่ ๑ งาน เท่านั้น กรณีจึงไม่อาจรับฟังได้ว่า ทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าว เป็นทะเบียนสำหรับที่ดินที่เป็นที่สาธารณประโยชน์จริง และไม่อาจนำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าวมาใช้อ้างว่าบริเวณที่พิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ได้ สอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำสั่งจังหวัดขอนแก่น ที่ ๓๔๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๕ ซึ่งจังหวัดขอนแก่นรายงานความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวต่ออธิบดีกรมที่ดิน ปรากฏตามหนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๒๒/๑๑๔๓๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๕ ว่า ข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ยุติว่า ทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ ลำดับดังกล่าวเป็นที่สาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” จริงหรือไม่ ทั้งไม่ปรากฏหลักฐานเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ให้สามารถใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบได้ จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงไม่อาจรับฟังได้ว่ามีการขึ้นทะเบียนบริเวณที่พิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ตามที่ปรากฏในทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ลำดับที่ ๓๗ แต่อย่างใด แต่กรณีจะเป็นเช่นใดก็ตาม การที่จะมีการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ขึ้นได้จะต้องมีข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติก่อนว่า ที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นที่สาธารณประโยชน์ไม่ว่าจะโดยสภาพการใช้ร่วมกัน หรือจะเป็นโดยผลของกฎหมายด้วยการสงวนหวงห้ามก็ตาม แต่หากเป็นการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ในบริเวณที่ดินที่ฟังมิได้ว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ การจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ก็มิได้มีผลให้ที่ดินนั้นเป็นที่สาธารณประโยชน์ไปได้

ส่วนบันทึกข้อตกลงเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ระหว่าง ตัวแทนราษฎรบ้านหนองสะแบง กับตัวแทนราษฎรผู้ครอบครองที่สาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยมีข้อความว่า ทั้งสองฝ่ายตกลงกันให้ราษฎรที่มีหลักฐาน ส.ค. ๑ จำนวน ๒๕ ราย สามารถออกโฉนดที่ดินได้ตามหลักฐาน ส.ค. ๑ สำหรับราษฎรที่ไม่มีหลักฐาน ส.ค. ๑

/จำนวน...

จำนวน ๒๔ ราย หรือมากกว่านั้น ให้ถือว่าเป็นผู้ครอบครองที่สาธารณประโยชน์ และไม่สามารถออกเอกสารสิทธิในที่ดินได้ ทั้งสองฝ่ายตกลงให้กันที่ดินส่วนนี้เป็นที่สาธารณประโยชน์และให้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงต่อไป และให้ราษฎรที่ไม่มีหลักฐาน ส.ค. ๑ ออกไปจากที่พิพาทภายในระยะเวลา ๔ ปี นับแต่วันที่ทำบันทึกข้อตกลงนี้ หากพ้นกำหนดแล้วราษฎรกลุ่มดังกล่าวไม่ยินยอมออกไปจากที่ดินให้ผู้ปกครองท้องที่ดำเนินคดีตามกฎหมาย นั้น เห็นว่า บันทึกข้อตกลงดังกล่าวเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตามนัยมาตรา ๘๕๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่มีผลบังคับได้เฉพาะกับคู่กรณีที่ร่วมลงลายมือชื่อตกลงกันเท่านั้น ไม่มีผลผูกพันบุคคลผู้ที่ไม่ได้ร่วมลงนามในบันทึกดังกล่าวด้วยแต่อย่างใด ทั้งการเกิดเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน โดยการยกให้หรืออุทิศให้จะต้องเป็นกรณีที่บุคคลผู้ซึ่งครอบครองทำประโยชน์ที่ดินได้แสดงเจตนาที่จะยกหรืออุทิศที่ดินของตนให้แก่รัฐ เมื่อผู้ฟ้องคดีมิได้ลงลายมือชื่อในบันทึกข้อตกลงดังกล่าว หรือทำสัญญายกที่ดินที่ได้ครอบครองทำประโยชน์ให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ ทั้งผู้ฟ้องคดีก็ได้ปล่อยให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินได้ กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่า ที่พิพาทตกเป็นที่สาธารณประโยชน์โดยการอุทิศให้ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยปริยายก็ตาม

เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า ที่พิพาทมิได้มีสถานะทางกฎหมายเป็นที่สาธารณประโยชน์ และโดยที่ที่พิพาทยังมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใด เนื่องจากยังไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินเป็นโฉนดที่ดิน กรณีจึงต้องถือว่าที่พิพาทเป็นที่ดินของรัฐตามมาตรา ๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งที่พิพาทที่เป็นที่ดินของรัฐดังกล่าว เมื่อมิใช่ที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งเป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และไม่มีข้อเท็จจริงว่าเป็นทรัพย์สินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะตามมาตรา ๑๓๐๔ (๓) แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว ที่พิพาทจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่รกร้างว่างเปล่า ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๑) แห่งประมวลกฎหมายฉบับเดียวกัน ซึ่งมาตรา ๑๓๓๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดินนั้น ท่านว่าบุคคลอาจได้มาตามกฎหมายที่ดิน ซึ่งมาตรา ๓ (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้บัญญัติให้บุคคลย่อมมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินด้วยการได้มาซึ่งโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน และมาตรา ๕๖ แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติให้หลักเกณฑ์การออกโฉนดที่ดินให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งข้อ ๑๔ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดว่า ที่ดินที่จะออกโฉนดที่ดินต้องเป็นที่ดินที่ผู้มีสิทธิในที่ดินได้ครอบครองและทำประโยชน์แล้ว และเป็นที่ดินที่สามารถออก

/โฉนดที่ดิน...

โฉนดที่ดินได้ตามกฎหมาย ดังนั้น หากที่พิพาทเป็นที่ดินซึ่งไม่ต้องห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินตามกฎหมาย และมีผู้ครอบครองทำประโยชน์ในที่พิพาทโดยชอบ ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่พิพาทอาจได้สิทธิในที่ดินนั้นได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดได้ และเมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า ที่พิพาทมิได้มีสถานะทางกฎหมายเป็นที่สาธารณประโยชน์ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามดำเนินการรังวัดเพื่อที่จะออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ในที่ดินส่วนที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์ เนื้อที่ประมาณ ๑ ไร่ ๒ งาน ๘ ตารางวา โดยเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินสาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และโดยที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ส่วนที่ทับที่ดินของผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นคำขอที่แปลความได้ว่า ขอให้ศาลกำหนดค่าบังคับเพื่อห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในที่พิพาท ศาลจึงมีอำนาจกำหนดค่าบังคับได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในที่พิพาทอีกต่อไป

สำหรับผลการอ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศบริเวณที่พิพาทตามคำสั่งศาลที่ปรากฏว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่พิพาทมีสภาพพื้นที่ทั้งหมดปรากฏเป็นป่าผลัดใบ (F2) ซึ่งอาจหมายความว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ขณะเวลาที่มีการนำเครื่องบินขึ้นถ่ายภาพทางอากาศ โดยกรมแผนที่ทหาร สภาพที่พิพาทไม่มีร่องรอยการทำประโยชน์ ซึ่งมีผลต่อกรณีปัญหาแต่เพียงว่า มีการครอบครองทำประโยชน์ในที่พิพาทมาก่อนที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับหรือไม่เท่านั้น มิได้มีความหมายว่าพื้นที่พิพาทจะกลายเป็นที่สาธารณประโยชน์ไปได้ด้วยเหตุที่ไม่มีการทำประโยชน์แต่อย่างใด

สำหรับกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอในชั้นทำคำคัดค้านคำให้การ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดำเนินการออกโฉนดที่ดินในที่พิพาทให้แก่ผู้ฟ้องคดี นั้น เห็นว่า ข้อ ๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดว่า คำคัดค้านคำให้การของผู้ฟ้องคดีให้มีได้เฉพาะในประเด็นที่ได้ยกขึ้นกล่าวในคำฟ้อง คำให้การ หรือที่ศาลกำหนด วรรคสอง กำหนดว่า ถ้าผู้ฟ้องคดีทำคำคัดค้านคำให้การโดยมีประเด็นหรือคำขอเพิ่มขึ้นใหม่ต่างจากคำฟ้อง คำให้การ หรือที่ศาลกำหนด ให้ศาลสั่งไม่รับประเด็นหรือคำขอใหม่นั้นไว้พิจารณา เมื่อคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดำเนินการออกโฉนดที่ดินในที่พิพาทให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นคำขอเพิ่มขึ้นใหม่ที่ต่างจากคำฟ้องเดิม ประกอบกับมีข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่า ผู้ฟ้องคดียังมิได้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินในที่พิพาทต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แต่อย่างใด ศาลจึงไม่อาจรับคำขอดังกล่าวของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณาได้

/ศาลปกครองชั้นต้น...

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ในที่พิพาทที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์อีกต่อไป ส่วนคำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เพิ่งค้นพบเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ หลักฐานหนังสือประวัติศาสตร์ (หนังสือใบบอก) เขียนโดย นายสนอง คลังพระศรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๙ ชื่อเรื่องพื้นเมืองชลบท : ชำระและบันทึกประวัติศาสตร์อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ได้รวบรวมประวัติความเป็นมาของอำเภอชนบทไว้ตั้งแต่อดีต โดยเนื้อหาของหนังสือมีที่มาจากกองจดหมายเหตุแห่งชาติ และข้อมูลจากคนในพื้นที่อำเภอชนบท โดยได้กล่าวถึงสภาพของอำเภอชนบทไว้ว่า ที่ว่าการอำเภอชนบทได้ถูกไฟไหม้เมื่อประมาณต้นเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๓ ทำให้ทรัพย์สินและเอกสารเสียหายทั้งหมด จึงได้มีการจัดทำขึ้นใหม่ โดยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ก่อนที่อำเภอจะถูกไฟไหม้ ปลัดจังหวัดขอนแก่นมาตรวจราชการในพื้นที่อำเภอชนบท ตามหนังสือราชการกรมมหาดไทย ที่ ๒ ข ๕๓/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๘๒ หัวข้อ ๒. ว่าด้วยระเบียบการงาน ข้อ ๑๐ ทะเบียนที่ดินรกร้างว่างเปล่าระบุข้อความว่า เดิมทะเบียนที่ดินซึ่งกรมการอำเภอได้ประกาศหวงห้ามไว้เป็นที่สาธารณประโยชน์ (ตามตราน้อย ที่ ๒๐๐/๑๔๕๖๐ ลงวันที่ ๑๗/๑๑/๒๔๗๕) แล้ว ภายหลังการใช้พระราชบัญญัติที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งรัฐบาลหวงห้าม พ.ศ. ๒๔๗๘ มาแล้ว ตามระเบียบกระทรวงที่ ๒๕๐/๒๔๗๙ ลงวันที่ ๒๑/๙/๒๔๗๙ จะต้องยกเอาที่ดินที่หวงห้ามไว้เดิมมาลงทะเบียนเล่มใหม่ไว้เป็นหลักฐานอีกเล่มหนึ่ง แต่บางอำเภอยังมิได้จัดการตรวจสอบคัดเอามาลงไว้เลย ซึ่งเป็นเวลาล่วงเลยมานานแล้ว จึงได้แนะนำสั่งให้จัดการคัดลงทะเบียนเล่มใหม่เสร็จสิ้นโดยเร็ว และให้สำเนาทะเบียนส่งไปให้จังหวัดเก็บเป็นหลักฐานด้วย ๑ ชุด ตามระเบียบนั้นต่อไป จากนั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๖ อำเภอชนบทได้ถูกยุบเป็นตำบลไปขึ้นกับอำเภอบ้านไผ่ และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ได้มีการจัดตั้งเป็นอำเภอชนบทอีกครั้ง คดีนี้ หลังจากศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองขอนแก่น) ได้มีคำพิพากษาแล้ว ต่อมาเมื่อประมาณต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับสำเนาทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์อีกหนึ่งฉบับ โดยนายสมชาย ปะนัดเท ผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบง หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น คนปัจจุบัน ได้รับมอบจากผู้ใหญ่บ้านเดิมที่ส่งต่อกันมาตั้งแต่เมื่อครั้งนายจันทร์ จันทร์หนองแวง ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นสำเนาทะเบียนที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (ประเภทราษฎรใช้ร่วมกัน) อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ลำดับที่ ๓๗ ตำบลบ้านแท่น หมู่ ๑๗ ซึ่งต่อมาตำบลบ้านแท่น ถูกแบ่งแยกส่วนหนึ่งไปเป็น ตำบลห้วยแก ในปัจจุบัน ระบุทิศเหนือ ๑๐ เส้น จดนานายยม ทิศใต้ ๑๐ เส้น จดทาง ทิศตะวันออก ๑๒ เส้น ๑๐ วา จดนานายไพลและทางสายโทรเลข ทิศตะวันตก ๑๒ เส้น ๑๐ วา จดทาง เนื้อที่ ๑๓๑ ไร่ ๑ งาน โดยมีเจ้าพนักงานปกครอง ๖

/รักษาราชการ...

รักษาราชการแทนนายอำเภอบ้านไผ่ ลงชื่อรับรองความถูกต้องมีอยู่จริงของทะเบียนดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดตรงกับสำเนาทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ฉบับที่เก็บไว้ที่อำเภอชนบท อันเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นได้ว่า ที่ดินได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ ประเภทพลเมือง ใช้เลี้ยงสัตว์ร่วมกันมานานแล้ว

นอกจากนี้ น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๗๘๖ เลขที่ดิน ๓ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศใต้ของที่ดินสาธารณประโยชน์แปลงพิพาท ได้ระบุข้างเคียงด้านทิศตะวันตกว่า เป็นที่สาธารณประโยชน์ และที่ดิน น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๗๘๕ เลขที่ดิน ๒ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๘๘๕๘ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ซึ่งอยู่ติดกับที่ดินตาม น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๗๘๖ โดยทางทิศตะวันตก ระบุข้างเคียงด้านทิศเหนือเป็น “ที่สาธารณประโยชน์” และ น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๒๐๕๔ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๘๘๕๙ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ซึ่งแบ่งแยกมาจากที่ดิน น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๗๘๕ (แปลงทิศตะวันออก) ก็ได้ระบุข้างเคียง ด้านทิศเหนือเป็น “ที่สาธารณประโยชน์” เช่นเดียวกัน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ขอยืนยันว่า ที่ดินสาธารณประโยชน์ โคกดอนหันที่พิพาท เนื้อที่ ๑๗๑ ไร่ ๓ งาน ๕๔ ตารางวา (มากกว่าเนื้อที่โดยประมาณที่ระบุไว้ในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ที่คัดลอกไว้จากต้นฉบับที่ถูกไฟไหม้ ปรากฏตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ที่นายสมชาย นำมามอบให้องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก ที่ระบุเนื้อที่ ๑๓๑ ไร่ ๑ งาน) นั้น มีนายพิมพ์ พลัดศรีช่วย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อายุ ๗๕ ปี นายจันทร์ อติตผู้ใหญ่บ้าน อายุ ๖๙ ปี และนางบุญมา เคนคำภา อายุ ๖๘ ปี ราษฎรที่เกิดและอาศัยอยู่ที่บ้านหนองสะแบง ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ได้ให้ถ้อยคำกับคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำสั่งอำเภอชนบท ที่ ๙๖/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๓ ว่าที่บริเวณดังกล่าว ชาวบ้านหนองสะแบง ได้ร่วมกันสงวนไว้เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์มานานแล้ว ซึ่งก่อนหน้านี้ นางบุญมาก็ได้ให้ถ้อยคำกับคณะกรรมการชุดดังกล่าว เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๓ ว่าที่ดินแปลงดังกล่าว ได้มีการสงวนไว้เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ร่วมกันมาตั้งแต่ ๖๓ ปีมาแล้ว แต่ต่อมาพวกราษฎรบ้านแว้งใหญ่ อำเภอแว้งใหญ่ ได้บุกรุกเข้าไปทำประโยชน์มาได้ ๓๕ ปีแล้ว จึงเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่าการทำประโยชน์ของอำเภอชนบทได้มีการสงวนหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าในพื้นที่ให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน มาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๘ อันเป็นการสงวนหวงห้ามก่อนจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นว่า สำเนาทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวข้างต้นได้คัดลอกต่อเนื่องกันมาหลายครั้ง และมีจัดเก็บไว้ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบง ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

/และจัดเก็บไว้...

และจัดเก็บไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอชนบท อันเป็นสถานที่ราชการ มีรายการตรงกัน ย่อมน่าเชื่อถือได้ว่า เป็นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ที่ได้คัดลอกไว้จากต้นฉบับเดิมก่อนที่จะถูกไฟไหม้ และถึงแม้จะไม่ได้คัดลอกจากต้นฉบับ แต่ในเอกสารหนังสือประวัติความเป็นมาของอำเภอชนบทที่ได้รับระบุว่า มีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางราชการขึ้นมาใหม่แทนเอกสารเดิมที่ถูกไฟไหม้ ซึ่งในส่วนของ การจัดทำทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ขึ้นมาใหม่ในขณะนั้น สามารถที่จะอาศัยข้อเท็จจริง จากคนพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนันตำบล เป็นผู้ให้ข้อมูล รวมถึงข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ ก็สามารถที่จะจัดทำทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ขึ้นมาได้โดยตามมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ได้บัญญัติให้กรมการอำเภอทำบัญชีทะเบียนไว้ ที่ว่าการอำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ตามที่กล่าวถึงข้างต้น ซึ่งระบุว่า ได้สงวนหวงห้ามไว้โดยกระทรวงมหาดไทย โดยจัดทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งเป็นปีที่หลังเกิด ไฟไหม้อำเภอชนบทไปแล้ว ๑ ปี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ดำเนินการดูแล ค้ำครองรักษาที่สาธารณประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๒๒ ของพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยในการสงวนหวงห้ามก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบแต่อย่างใด เพียงแต่นายอำเภอจัดทำทะเบียนคุมไว้และประกาศให้ชาวบ้านทราบ ก็เพียงพอแล้ว จึงเห็นว่าทะเบียน ที่สาธารณประโยชน์ แปลงที่ ๓๗ ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ที่พิพาทเป็น แปลงเดียวกันกับที่สาธารณประโยชน์ แปลงที่ ๔๓ ตำบลบ้านแท่น อำเภอชนบท จังหวัด ขอนแก่น เป็นทะเบียนสำหรับที่ดินที่เป็นที่สาธารณประโยชน์จริง

สำหรับกรณีมีราษฎรบ้านแวงใหญ่เข้าไปครอบครองทำประโยชน์มีหนังสือแสดง สิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินเป็นโฉนดที่ดิน ๒๔ แปลง มี น.ส. ๓ ก. ๑ แปลง และอีก ๑ แปลง มีหลักฐานที่ดินเป็น น.ส. ๓ ที่เหลือมีการแจ้งแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) นั้น เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับหนังสือจากนายเสน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก ในขณะนั้น ได้คัดค้านการออก น.ส. ๓ ก. ในที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านป่าโคกเดิม โดยระบุว่ามีราษฎรบ้านแวงใหญ่ บ้านคอนบานไท บ้านหนองแวง อำเภอแวงใหญ่ บางกลุ่มที่ หาประโยชน์ส่วนตัวได้เข้ามาครอบครอง ผู้ใหญ่บ้านพร้อมชาวบ้านก็ได้พยายามเข้าขัดขวางไว้ตลอด มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งกลุ่มคนดังกล่าวจะขออกเอกสารสิทธิในที่ดินสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ที่ชาวบ้านได้ช่วยกันดูแลรักษาไว้มาโดยตลอด จึงได้ยื่นหนังสือขอคัดค้านการออกเอกสารสิทธิ ของกลุ่มคนอำเภอแวงใหญ่ เหตุที่ชาวบ้านหนองสะแบง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลห้วยแก ไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์โคกดอนหันได้ตามที่ชาวบ้านดังกล่าวได้ พร้อมใจกันสงวนรักษาไว้เป็นที่สาธารณประโยชน์ ประเภทประชาชนใช้เลี้ยงสัตว์ร่วมกัน นั้น เป็นเพราะว่าถูกชาวบ้านอำเภอแวงใหญ่ เข้ามาบุกรุกยึดถือครอบครองทำกินโดยผลการ ไม่ฟังเสียงคัดค้านจากผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๘ และชาวบ้านหมู่ที่ ๘ ตำบล

/ห้วยแก...

ห้วยแก มิใช่เป็นเรื่องที่ชาวบ้านหนองสะแบงไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินดังกล่าวเลี้ยงสัตว์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของนางสุด โทอิน อายุ ๘๐ ปี นางก้อน โทอิน อายุ ๘๖ ปี นางจอมศรี สุขสร้อย อายุ ๗๔ ปี และนายบัวศรี โสภา อายุ ๙๐ ปี ชาวบ้านหนองสะแบง ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้ให้ถ้อยคำกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ว่า ที่ดินพิพาทแปลงโคกดอนหัน เป็นที่สาธารณประโยชน์ก่อน ปี พ.ศ. ๒๔๙๖ และถูกบุกรุกโดยชาวบ้านนอกพื้นที่ เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๘ สอดคล้องกับบันทึกถ้อยคำพยานบุคคลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงเห็นว่าที่ดินบริเวณดังกล่าวตกเป็นที่สาธารณประโยชน์แล้วตั้งแต่นั้นครั้งนายพิมพ์ อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ได้สงวนหวงห้ามไว้ให้เป็นที่ยุติธรรมประโยชน์แล้วก่อน พ.ศ. ๒๔๙๘ และในเวลาต่อมา นายเสน อดีตผู้ใหญ่บ้านซึ่งเริ่มดำรงตำแหน่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ก็ได้สงวนหวงห้ามต่อเนื่องมาโดยตลอด การที่ราษฎรแวงใหญ่บุกรุกเข้าทำประโยชน์และแจ้งการครอบครองที่ดินให้กับตนเองก็ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งแต่ประการใด โดยเฉพาะผู้ฟ้องคดีที่อ้างว่าตนครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาโดยตลอดก่อน พ.ศ. ๒๔๙๖ แต่ไม่ปรากฏหลักฐาน ส.ค. ๑ ในที่ดินบริเวณที่อ้างว่าได้ทำประโยชน์ จึงน่าจะเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้บุกรุกเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่สาธารณประโยชน์ “โคกดอนหัน” นอกจากนี้ จากการสอบปากคำผู้สูงอายุในหมู่บ้านเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ คือนางบุญแถม โคตดา เกิดปี พ.ศ. ๒๔๘๗ อายุ ๗๓ ปี ให้ถ้อยคำไว้ว่า เกิดที่บ้านหนองสะแบง หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น เกิดมาก็เห็นว่าที่พิพาทเป็นพื้นที่ป่าไผ่และมีต้นหิน มีสัตว์ป่าเยอะแยะ ไม่สามารถเข้าไปอยู่ได้ นางบุญแถมจะเข้าไปเก็บของป่าและหน่อไม้เพื่อดำรงชีพ และที่ทำกินตามโฉนดที่ดินของนางบุญแถม ทิศตะวันออกติดที่ดินที่พิพาท ระบุเป็นที่สาธารณประโยชน์ และเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๘ จึงได้พบเห็นบุคคลนอกพื้นที่เข้ามาขอทางเข้าที่ดินของนางบุญแถมเพื่อเข้าไปปลูกปอในพื้นที่พิพาทซึ่งเป็นที่สาธารณประโยชน์ ขณะนั้นไม่รู้กฎหมายจึงไม่ได้ไปแจ้งความใดๆ แต่ชาวบ้านหนองสะแบงได้เข้าไปต่อว่าผู้บุกรุก ซึ่งผู้บุกรุกได้แจ้งว่า เข้ามาทำกิน ไม่ได้ประสงค์จะได้ที่ดิน

สำหรับที่ปรากฏว่ามีการออกเอกสารสิทธิที่ดินแก่ผู้ครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ นั้นในเวลาดังกล่าวได้มีผู้ใหญ่บ้านพร้อมชาวบ้านบ้านห่มห้วย หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยแก และบ้านหนองสะแบง หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก ได้คัดค้านการออกเอกสารสิทธิเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ปรากฏว่าได้มีการออกเอกสารสิทธิภายหลังจากได้ทำการบันทึกข้อตกลงเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของราษฎรในเรื่องที่ทำกิน ระหว่างกลุ่มชาวบ้านหนองสะแบงที่ได้สงวนหวงห้ามที่พิพาทไว้เป็นที่สาธารณประโยชน์มาตั้งแต่อดีต กับกลุ่มชาวบ้านอำเภอแวงใหญ่ที่บุกรุกเข้ามาครอบครองที่ดิน ซึ่งในขณะที่มีการทำการบันทึกข้อตกลง ยังไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะสามารถ

/ยืนยันได้ว่า...

ยืนยันได้ว่าที่พิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ และน่าเชื่อได้ว่าการตลาดเคลื่อนผืนดินเป็นการออกเอกสารสิทธิในที่ดินไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งอาจถูกเพิกถอนได้ เนื่องจากที่บริเวณดังกล่าวเป็นที่สาธารณประโยชน์มาก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งก่อนที่จะมีผู้บุกรุกเข้าครอบครองทำประโยชน์โดยประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ จึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา ๑๓๐๔ และตามมาตรา ๑๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บุคคลไม่อาจจะยกอายุความครอบครองขึ้นต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องดังกล่าวได้ แม้หากจะฟังได้ตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า ได้เข้าครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินพิพาทมาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๖ และได้มีการแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ก็ตาม แต่เมื่อที่พิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์การแจ้ง ส.ค. ๑ ดังกล่าวจึงมิได้ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งตามมาตรา ๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยในขณะนั้นที่ดินแปลงที่ได้ออกเอกสารสิทธิไปแล้วอยู่ในระหว่างเสนอเรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ตรวจสอบสิทธิว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ กระบวนการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการออกเอกสารสิทธิที่ดินบางแปลงยังไม่แล้วเสร็จ ศาลปกครองชั้นต้นจึงยังไม่อาจพิพากษาให้เพิกถอนคำขอรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในบริเวณที่ดินพิพาทได้

สำหรับผลการอ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศ บริเวณที่ดินพิพาทเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นว่า ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหารไม่ใช่หลักฐานที่จะยืนยันว่า ที่บริเวณดังกล่าวเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ เนื่องจากการเกิดของที่สาธารณประโยชน์แปลง “โคกดอนหัน” ได้เกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อครั้งที่นายพิมพ์ อดิษฐ์ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้สงวนหวงห้ามไว้ ประกอบกับหลักฐานของกรมการอำเภอชนบทได้ระบุถึงกรณีดังกล่าวว่าได้มีการสงวนหวงห้ามที่ดินไว้ และจากการที่ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันมาเป็นเวลานานตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ที่ดินดังกล่าวย่อมตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันโดยสภาพการใช้ร่วมกันของประชาชนโดยไม่จำเป็นต้องมีพระราชกฤษฎีกาสงวนไว้หรือขึ้นทะเบียนหรือมีเอกสารของทางราชการกำหนดให้เป็นที่สาธารณะแต่อย่างใด นอกจากนั้น ผู้ฟ้องคดีไม่มีหลักฐาน ส.ค. ๑ หรือเอกสารใดที่สามารถแสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่พิพาท ผู้ฟ้องคดีจึงมิได้เป็นผู้เดือดร้อนหรือเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีนี้ และนอกจากนี้ศาลปกครองชั้นต้นไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้เพราะเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิครอบครองที่ดินของผู้ฟ้องคดีว่ามีอยู่จริงหรือไม่เพียงใด จึงเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมกระบวนการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้นจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นยกฟ้อง

/ผู้ฟ้องคดี...

ผู้ฟ้องคดีแก้ข้อเท็จจริงว่า กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับสำเนาทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ “แปลงโคกดอนหัน” อีกฉบับหนึ่งจากนายสมชาย ปะนัดเท ผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบง หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น คนปัจจุบัน โดยนายสมชาย อ้างว่าได้รับมอบเอกสารดังกล่าวมาจากผู้ใหญ่บ้านคนเดิมเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยได้รับสืบทอดกันเรื่อยมาตั้งแต่สมัย นายจันทร์ จันทร์หนองแวง ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๑ อันเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ที่ดินแปลงพิพาทได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณะประโยชน์ ประเภทพลเมืองใช้เลี้ยงสัตว์ร่วมกัน เป็นเพียงสำเนาเอกสารที่ไม่มีต้นฉบับที่จะตรวจสอบยืนยันความถูกต้องหรือไม่มีต้นฉบับการรับรองสำเนาเอกสารก็ไม่อาจรับฟังได้ ส่วนสำเนาทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ฉบับที่เก็บรักษาไว้ที่อำเภอนบพเป็นเพียงเอกสารที่ทำขึ้นใหม่หลังจากต้นฉบับถูกไฟไหม้ โดยไม่มีต้นฉบับเดิมอ้างอิง และไม่มีแหล่งที่มาที่จะอ้างได้ ประกอบกับเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น และกรมที่ดินได้เคยตรวจสอบและชี้แจงตามคำสั่งศาลปกครองชั้นต้นในทำนองเดียวกันว่าไม่พบต้นฉบับทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์แปลงโคกดอนหัน ลำดับที่ ๓๗ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลบ้านแห่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จัดเก็บไว้ที่สำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น และกรมที่ดินตามลำดับ ไม่ปรากฏว่ามีที่ดินแปลงใดที่ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินแปลงพิพาท คงมีแต่ที่ดินที่ประชาชนยึดถือครอบครองทำประโยชน์ สืบทอดกันมาหลายสิบปี ถึงแม้สำเนาทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ทั้งสองฉบับที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำมาอ้างจะมีรายละเอียดตรงกัน ก็ไม่อาจที่จะรับฟังได้ว่ามีทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ และมีที่สาธารณะประโยชน์ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กล่าวอ้างอยู่จริง ดังจะเห็นได้จากที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อ้างว่าที่ดินสาธารณะประโยชน์มีผู้บุกรุกแต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีการแจ้งความให้ดำเนินคดี หรือแจ้งความเป็นหลักฐานเพื่อใช้สิทธิทางศาล หรือโต้แย้งการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองอยู่แต่อย่างใด ส่วนที่ปรากฏว่าหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๗๘๕ เลขที่ ๗๘๖ และเลขที่ ๒๐๕๔ ตำบลห้วยแก อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น ระบุว่า มีเขตติดต่อกับที่สาธารณะประโยชน์นั้น มิได้ระบุว่าติดต่อกับที่สาธารณะประโยชน์แปลงใด จึงไม่อาจรับฟังได้ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ดังกล่าวอาจหลีกเลี่ยงที่จะระบุเขตข้างเคียงว่ามีผู้ครอบครองเพราะอาจมีความขัดแย้งระหว่างผู้ครอบครองด้วยกัน จึงหลีกเลี่ยงโดยการอ้างว่าติดที่สาธารณะประโยชน์เพราะสามารถให้ผู้ปกครองท้องที่ขณะที่ยื่นหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นผู้ชี้แนวเขตเพื่อความสะดวก ซึ่งมักจะทำกันอยู่โดยทั่วไปเท่านั้น

ผู้ฟ้องคดีขอยืนยันว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทต่อเนื่องมาจากบรรพบุรุษของผู้ฟ้องคดี คือ นายชาลี สีขุม ซึ่งเข้าครอบครองทำประโยชน์

/ตั้งแต่...

ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ไม่เคยมีผู้ใดเข้ามาโต้แย้ง หรือขัดขวางการเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินแปลงพิพาท เหตุที่บรรพบุรุษของผู้ฟ้องคดีบุกเบิกเข้าครอบครองทำประโยชน์เพราะมีที่พักอาศัยอยู่ห่างจากที่ดินแปลงดังกล่าว ไม่ถึง ๑ กิโลเมตร สะดวกในการสัญจรไปมาระหว่างบ้านที่อยู่อาศัยกับที่แปลงพิพาท ซึ่งในสมัยก่อนถนนหนทางมีสภาพเป็นทางเกวียนแห้งแล้งกันดารไม่สะดวกในการสัญจรไปมา ที่ดินพิพาทปลูกต้นหม่อน หรือปอ ที่ดินไม่มีราคาจึงไม่มีชาวบ้านหนองสะแบงคนใดเข้ามาจับจองทำประโยชน์มิใช่เพราะพร้อมใจกันสงวนไว้ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อุทธรณ์เหตุที่มีผู้นำหมู่บ้าน และผู้เฒ่าผู้แก่ ของบ้านหนองสะแบงให้การอ้างว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์นั้น เพราะผู้ฟ้องคดีเป็นคนต่างอำเภอ ประกอบกับปัจจุบันที่ดินมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากในสมัยก่อนมาก จึงคิดอยากจะหวงแหนไว้เป็นสมบัติของท้องถิ่นของตน ประกอบกับบริเวณที่ดินที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อ้างว่าเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์แปลงดังกล่าว นั้น มีแต่ที่ดินที่ประชาชนเข้าครอบครองทำประโยชน์ทั้งแปลงทั้งที่มีเอกสารสิทธิเป็นโฉนดที่ดิน และไม่มีเอกสารสิทธิกรณีของผู้ฟ้องคดีที่ไม่มีเอกสารสิทธิก็เพราะนายชาลี ผู้เป็นตาของผู้ฟ้องคดี ซึ่งเคยแจ้งการครอบครองทำประโยชน์ไว้ได้ทำ ส.ค. ๑ หายไปเมื่อครั้งที่ผู้นำหมู่บ้านมารวบรวมเพื่อนำไปออก น.ส. ๓ ที่ดินแปลงพิพาท ที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์อยู่มาจากนายชาลี ส่งมอบการครอบครองต่อเนื่องกันมา ถึงแม้จะยังไม่มีเอกสารสิทธิ แต่ในกรณีที่ดินข้างเคียงที่ขอยกเอกสารสิทธิก็จะระบุว่าที่ดินของนายชาลีเป็นที่ดินข้างเคียง

สำหรับกรณีผลการอ่าน แปลตีความภาพถ่ายทางอากาศบริเวณที่พิพาท เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ นั้น เห็นว่า ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหารไม่ใช่หลักฐานที่จะยืนยันว่าบริเวณที่พิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ อย่างไร อีกทั้งในการถ่ายภาพทางอากาศดังกล่าวปรากฏว่า ด้านทิศตะวันออกของที่พิพาทเป็นพื้นที่เพาะปลูก จึงแสดงให้เห็นชัดเจนได้ว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ในที่พิพาทมาก่อนที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ และประชาชนทั่วไปไม่อาจนำสัตว์ไปเลี้ยงในพื้นที่ได้ ผู้ฟ้องคดียอมได้สิทธิการครอบครองในที่ดินพิพาท การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เพียงแต่กล่าวอ้างคำบอกเล่าของนายพิมพ์า โดยไม่มีทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ที่จัดทำขึ้นโดยชอบมายืนยัน และไม่มีที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกันให้เห็นเป็นประจักษ์ คำอุทธรณ์ในประเด็นนี้จึงไม่มีน้ำหนักที่จะรับฟังได้ สำหรับข้ออุทธรณ์ว่า ผู้ฟ้องคดีไม่มี ส.ค. ๑ มาแสดงยืนยันสิทธิการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท จึงมิใช่ผู้เสียหายที่จะนำคดีมาฟ้องต่อศาลได้นั้น ที่ดินพิพาทที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์อยู่เคยมี ส.ค. ๑ แต่สูญหายไประหว่างที่มีผู้นำหมู่บ้านมารวบรวมไปขอยื่นเรื่องออก น.ส. ๓ แต่ถึงแม้ ส.ค. ๑ ที่เคยมีจะสูญหายไปผู้ฟ้องคดีก็ยังคงครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินแปลงพิพาทสืบเนื่องกันตลอดมา เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็นหน่วยงาน

/ทางปกครอง...

ทางปกครองร้องขอทำการรังวัดเพื่อจะออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงโดยไม่มีทะเบียน
ที่สาธารณประโยชน์ และไม่มีที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกันอยู่จริง เมื่อทำการรังวัด
ก็จะทับซ้อนกับที่ดินของผู้ฟ้องคดีและประชาชนที่ครอบครองทำประโยชน์อยู่โดยไม่มีอำนาจ
หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิ
นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นได้ ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี คู่กรณีไม่ได้ยื่นคำแถลงเป็น
หนังสือ และไม่ได้แจ้งความประสงค์ให้ศาลจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริง
ของตุลาการเจ้าของสำนวน คำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือของตุลาการ
ผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้าน
คำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ และพยานหลักฐานอื่นจากการแสวงหา
ข้อเท็จจริงของศาลแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งอำเภอชนบท
ที่ ๙๖/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเขตที่ดิน
สาธารณประโยชน์ กรณีราษฎรบ้านหนองสะแบงพร้อมผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอ
ชนบท จังหวัดขอนแก่น คัดค้านการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของราษฎรบ้านแว้งใหญ่
โดยอ้างว่าเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์โดยคณะกรรมการได้สอบถ้อยคำพยานบุคคลปรากฏ
ตามบันทึกถ้อยคำ (ท.ด. ๑๖) ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๓ ของสภาตำบลห้วยแก และนางบุญมา
เคนคำภา และบันทึกถ้อยคำ (ท.ด. ๑๖) ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๓ ของสภาตำบลห้วยแก
นางบุญมา เคนคำภา นายจันทร์ จันทร์หนองแวง และนายพิมพ์ ปลัดศรีช่วย รวมทั้งได้ตรวจสอบ
เขตที่ดินดังกล่าวแล้วได้มีบันทึกข้อความ เรื่อง ตรวจสอบเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ ลงวันที่
๕ มิถุนายน ๒๕๓๓ รายงานผลการตรวจต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยมีความเห็นว่า เป็นที่ดิน
สาธารณประโยชน์โคกดอนหัน ซึ่งได้สงวนไว้เป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ ได้ขึ้นทะเบียนที่ดิน
สาธารณประโยชน์ ลำดับที่ ๓๗ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
(ปัจจุบันเป็นหมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้
มีหนังสืออำเภอชนบท ที่ ขก ๑๑๒๐/๑๖๓๐ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๓ แจ้งผลการตรวจสอบ
ดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น
ได้มีคำสั่งจังหวัดขอนแก่น ที่ ๓๙๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการ
ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีนายแพทย์เปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด

/ขอนแก่น...

ขอนแก่นในขณะนั้น ได้ยื่นกระทู้ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยผ่านสภาผู้แทนราษฎรว่า ราษฎรจำนวน ๔๙ ราย ได้เข้าครอบครองที่ดินโคกดอนหัน หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอนบพ และได้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ไว้ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน แต่ไม่สามารถนำมาออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้ เนื่องจากทางราชการอ้างว่าเป็นการแจ้งการครอบครองในที่สาธารณประโยชน์โคกดอนหัน โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่สอบสวน ตรวจพิสูจน์ประวัติความเป็นมา ตำแหน่งที่ตั้ง และขอบเขตของที่ดินโคกดอนหัน มีหลักฐานทางทะเบียนหรือหลักฐานทางราชการอื่นๆ หรือไม่ ตรวจพิสูจน์สิทธิครอบครองของราษฎรจำนวน ๔๙ ราย ที่ครอบครองที่ดินบริเวณโคกดอนหันว่า ได้ที่ดินมาอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด มีหลักฐานหรือไม่ อย่างไร ที่ดินบริเวณโคกดอนหันเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทอื่นหรือไม่ อย่างไร หากปรากฏว่าที่ดินบริเวณโคกดอนหันเป็นที่สาธารณประโยชน์ การครอบครองของราษฎรครอบครองมาก่อนหรือหลังการเป็นที่สาธารณประโยชน์ แล้วรายงานให้ทราบ ซึ่งต่อมาคณะกรรมการได้ทำการสอบสวนโดยรวมถึงได้สอบถ้อยคำพยานบุคคลปรากฏตามบันทึกถ้อยคำลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๕ ของนายวิชัย จันทรหนอง และนายเสน โทอิน แล้วจึงได้มีหนังสือ ที่ ขก ๑๑๒๒/๑๖๔ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นว่า ที่ดินบริเวณโคกดอนหัน ไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ เนื่องจากราษฎรบ้านหนองสะแบง ยืนยันว่าได้เคยใช้ประโยชน์ร่วมกันในบริเวณที่ดินดังกล่าว โดยเป็นที่เก็บของป่า เก็บพื้นที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่ราษฎรที่ครอบครองที่ดินบริเวณนี้ซึ่งได้แจ้งการครอบครองไว้อ้างว่าครอบครองมาก่อนประมวลกฎหมายที่ดิน บางรายครอบครองมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๑ และทำประโยชน์ในที่ดินเสมอมา ยืนยันว่าที่ดินบริเวณนี้ไม่ใช่ที่สาธารณประโยชน์แต่อย่างใด สำหรับทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านไผ่ ลำดับที่ ๓๗ ปัจจุบันเป็นตำบลห้วยแก อำเภอนบพ ซึ่งไม่ปรากฏชื่อที่สาธารณประโยชน์ แต่ผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบงแจ้งว่าเป็นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ของที่ดินบริเวณโคกดอนหันระบุเนื้อที่ ๑๓๑ ไร่ ๑ งาน โดยทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวเป็นฉบับคัดลอกขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เนื่องจากทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ฉบับเดิมถูกไฟไหม้หมดเมื่อประมาณ ๕๐ ปีมาแล้ว ซึ่งในทะเบียนดังกล่าวไม่ระบุรายละเอียดอื่นๆ เช่น สภาพที่ดิน การใช้ประโยชน์ การสงวนหวงห้ามขึ้นเมื่อใด และไม่มีประวัติความเป็นมาของที่ดิน จึงไม่เป็นที่ยุติว่าทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวเป็นหลักฐานของที่ดินบริเวณที่สาธารณประโยชน์โคกดอนหันหรือไม่ ความเป็นที่สาธารณประโยชน์เกิดขึ้นเมื่อใด ก่อนหรือหลังการแจ้ง ส.ค. ๑ และไม่ปรากฏหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถใช้เป็นหลักฐานตรวจสอบได้ แต่ปรากฏว่าราษฎรทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงกันได้ โดยยินยอมให้ผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีหลักฐาน ส.ค. ๑ ออกโฉนดที่ดินได้ ส่วนที่ดิน

/ที่เหลือ...

ที่เหลือจากการออกโฉนดที่ดินให้กันเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์และออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงไว้เป็นหลักฐานต่อไป สำหรับราษฎรที่ไม่มีหลักฐาน ส.ค. ๑ แต่ได้ครอบครองในที่ดินดังกล่าว ให้ถือว่าครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและให้ออกจากที่ดินภายในกำหนดระยะเวลา ๕ ปี นับแต่วันทำบันทึกข้อตกลง หากพ้นกำหนดแล้วราษฎรดังกล่าวไม่ยอมออกจากพื้นที่ซึ่งถือว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ ให้ทางผู้ปกครองท้องที่ดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นมีหนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๒๒/๑๑๔๓๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๕ แจ้งผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวให้อธิบดีกรมที่ดินพิจารณาและอธิบดีกรมที่ดินได้มีหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๗๒๓.๒/๒๕๐๖๔ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นว่า ข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าที่ดินพิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์โคกดอนหัน และราษฎรที่แจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) วัั้นั้น เป็นการครอบครองที่ดินไว้ก่อนหรือหลังประกาศเป็นที่สาธารณประโยชน์ จึงขอให้จังหวัดขอนแก่นดำเนินการเพิ่มเติมดังนี้ (๑) ตรวจสอบว่าที่ดินที่ราษฎรจำนวน ๔๙ ราย ขอออกเอกสารสิทธิเป็นที่สาธารณประโยชน์โคกดอนหันหรือไม่ (๒) แจ้งนายอำเภอยื่นความประสงค์ขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในที่ดินแปลงดังกล่าว หากมีการคัดค้านให้ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๔๕ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ และ (๓) จากข้อ ๑ ขอรว่าที่สาธารณประโยชน์โคกดอนหัน ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ใด มีอาณาเขตและเนื้อที่เท่าใด หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือที่ว่าการอำเภอชนบท ที่ ขก ๑๑๒๒/๓๘๐๖ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๕ ถึงอธิบดีกรมที่ดิน ผ่านผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แจ้งความประสงค์จะขอรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ที่ดินสาธารณประโยชน์โคกดอนหัน โดยส่งบัญชีรายชื่อที่สาธารณประโยชน์ ลำดับที่ ๓๗ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๗ มีอาณาเขตทิศเหนือ ๑๐ เส้น จดนานายยม ทิศใต้ ๑๐ เส้น จดทาง ทิศตะวันออก ๑๒ เส้น ๑๐ วา จดนานายไหลและทางสายโทรเลข ทิศตะวันตก ๑๒ เส้น ๑๐ วา จดทาง เนื้อที่ ๑๓๑ ไร่ ๑ งาน ไม่ระบุชื่อที่สาธารณประโยชน์ ไม่ได้ระบุว่าหวงห้ามเมื่อวัน เดือน ปีใด สภาพและประวัติความเป็นมาระบุว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ใช้ประโยชน์เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ ไม่ระบุวัน เดือน ปีที่หวงห้ามและผู้หวงห้าม ไปเพื่อให้เจ้าหน้าที่ไปทำการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแปลงดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ออกไปทำการรังวัดแล้วคำนวณเนื้อที่ได้ ๑๗๐ ไร่ ๓ งาน ๕๔ ตารางวา จากการรังวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงดังกล่าว มีผู้ฟ้องคดีและราษฎร รวม ๕๑ ราย คัดค้านการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเต็มทั้งพื้นที่ที่รังวัดซึ่งเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รังวัดทำแผนที่พิพาทเพื่อแสดงเขตที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีและราษฎรแต่ละรายคัดค้าน โดยแบ่งผู้คัดค้านทั้ง ๕๑ ราย ออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือกลุ่มผู้คัดค้านที่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินจำนวน ๒๖ ราย

/และกลุ่ม...

และกลุ่มผู้คัดค้านที่ไม่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินจำนวน ๒๕ ราย ในส่วนของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้คัดค้านที่ไม่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน โดยได้คัดค้านการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงส่วนที่พิพาทไว้โดยไม่มีการระบุจำนวนเนื้อที่ แต่อย่างไรก็ดี ปรากฏตามแบบบันทึกถ้อยคำ (ท.ด. ๑๖) ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๔ ภายหลังจากที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ประกาศการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ครบกำหนด ๓๐ วัน แล้ว ไม่มีผู้คัดค้านเพิ่มเติม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้มีหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาบ้านไผ่ ที่ ขก ๐๐๑๙.๐๒/๒๑๔๗ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีไปใช้สิทธิ ทางศาลภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง สำหรับผู้คัดค้านการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ที่มีเอกสารสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน อยู่ระหว่างตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย ของเอกสารสิทธิในที่ดินของผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๑๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๔๕ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความใน พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ ปัจจุบันผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยังมิได้รับแจ้ง ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น เพื่อขอให้ ศาลมีคำพิพากษาห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในที่ดินบริเวณที่ ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์ ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในที่ดินพิพาทที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์อีกต่อไป ส่วนคำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่เห็นพ้องด้วย จึงยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุดเป็นคดีนี้

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแล้ว

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยในชั้นอุทธรณ์ว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดำเนินการ รังวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ตามคำขอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทับที่ดินที่ ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๒ งาน ๘ ตารางวา เป็นการกระทำที่ชอบด้วย กฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก่อนว่า ที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๒ งาน ๘ ตารางวา เป็นที่ดินส่วนหนึ่งของที่สาธารณประโยชน์โคกดอนหัน หรือไม่ เห็นว่า คดีนี้ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือที่ว่าการอำเภอชนบท ที่ ขก ๑๑๒๒/๓๘๐๖ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๕ ขอรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) สาธารณประโยชน์ โคกดอนหัน ตามบัญชีที่สาธารณประโยชน์ ลำดับที่ ๓๗ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลบ้านแท่น (ปัจจุบันเป็น หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก) อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น เนื้อที่ ๑๓๑ ไร่ ๑ งาน กรณีจึงมีปัญหา

/ที่จะต้อง...

ที่จะต้องพิจารณาว่า ทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ลำดับที่ ๓๗ ดังกล่าว เป็นหลักฐานที่แสดงว่า ได้มีการสงวนหวงห้ามและขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ เห็นว่า จากคำชี้แจงของ อธิบดีกรมที่ดินที่ได้ชี้แจงต่อศาลปกครองชั้นต้นตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๐๕.๒/๑๘๗๘๖ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนสาธารณประโยชน์ สรุปได้ว่า ได้มีการจัดทำทะเบียนสาธารณประโยชน์ครั้งแรกตามมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งบัญญัติให้กรมการอำเภอจัดทำบัญชีทะเบียนไว้ใน ที่ว่าการอำเภอ หลังจากนั้น ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๕ กำหนดให้การหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่า ให้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต่อมากกระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ที่ ๒๒๐/๒๔๙๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๔๙๑ หนังสือ ที่ ๓๕๓/๒๔๙๒ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๔๙๒ ให้ตรวจสอบนำที่ดินสาธารณประโยชน์ขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ และเมื่อกระทรวงมหาดไทยได้มีการปรับปรุงทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ใหม่ จึงได้มีหนังสือ กระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๔/ว. ๑๙๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๑๐ ให้จังหวัดสั่งให้อำเภอ ตรวจสอบทะเบียนที่สาธารณประโยชน์แล้วนำรายการมากรอกลงในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ที่ได้ปรับปรุงใหม่ โดยให้จัดทำขึ้น ๓ ชุด เก็บรักษาไว้ที่อำเภอและจังหวัด แห่งละ ๑ ชุด จัดส่งไป ยังกรมที่ดิน ๑ ชุด โดยในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับที่ตั้ง ของที่ดิน เขตและเนื้อที่ ผู้ที่ทำการหวงห้าม ความประสงค์ในการหวงห้าม วัน เดือน ปี ที่หวงห้าม และลงนามของผู้ลงทะเบียน ซึ่งในคดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ รับว่า ทะเบียน ที่สาธารณประโยชน์ ลำดับที่ ๓๗ ตำบลบ้านแท่น ปัจจุบันเป็นหมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น เนื้อที่ ๑๓๑ ไร่ ๑ งาน ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ใช้เป็นหลักฐานในการรังวัดออก หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เป็นฉบับที่คัดลอกขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เนื่องจากทะเบียน ที่สาธารณประโยชน์ฉบับเดิมถูกไฟไหม้ทั้งหมดเมื่อประมาณ ๕๐ ปีที่แล้ว เมื่อครั้งที่ว่าการอำเภอชนบท ไฟไหม้เมื่อประมาณต้นเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๓ ดังนั้น หากเป็นไปตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กล่าวอ้าง ทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ฉบับเดิม จึงเป็นการจัดทำขึ้น โดยกรมการอำเภอ ตามมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวจะต้องจัดเก็บไว้ที่อำเภอชนบท เพียงแห่งเดียว เมื่อทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ต้นฉบับถูกไฟไหม้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓ กรณีจึงไม่มี ต้นฉบับให้ทำการคัดลอกตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กล่าวอ้าง และหากมีการ คัดลอกใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ การคัดลอกดังกล่าวก็ต้องปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๔/ว. ๑๙๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๑๐ ที่กระทรวงมหาดไทยให้จังหวัดสั่งให้อำเภอ ตรวจสอบทะเบียนที่สาธารณประโยชน์แล้วนำรายการมากรอกลงในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์

/ฉบับที่...

ฉบับที่ปรับปรุงใหม่ โดยให้จัดทำรวม ๓ ชุด เก็บรักษาไว้ที่อำเภอ ๑ ชุด จังหวัด ๑ ชุด และกรมที่ดิน ๑ ชุด ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า ทั้งจังหวัดขอนแก่นและกรมที่ดินไม่มีทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ฉบับที่คัดลอกใหม่แต่อย่างใด อีกทั้ง ในทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ ลำดับที่ ๓๗ ดังกล่าว ไม่ได้ระบุว่าผู้ใดเป็นผู้ประกาศหวงห้าม เมื่อวันที่ เดือน ปีใด ไม่ระบุสภาพและประวัติความเป็นมาว่าได้คัดลอกจากหลักฐานใด เช่น บัญชีสำรวจที่ดินหวงห้าม บัญชีสำรวจหนองสาธารณะประโยชน์ หรือทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ ฯ ลำดับแปลงใด และได้นำขึ้นทะเบียนไว้ตั้งแต่เมื่อใด ผู้ใดเป็นผู้หวงห้าม เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใด ตามคำอธิบายการใช้ทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์แนบท้ายหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๔/ว. ๑๙๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๑๐ และประการสำคัญ ไม่ปรากฏว่า มีพนักงานที่ดินอำเภอลงลายมือชื่อ ตลอดจน วัน เดือน ปี ในทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ ลำดับที่ ๓๗ แต่อย่างใด สำเนาทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ฉบับดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังได้ว่า ได้จัดทำขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและไม่อาจถือได้ว่าทางราชการได้ประกาศหวงห้ามให้เป็นที่สาธารณะประโยชน์โคกดอนหันแต่อย่างใด

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อุทธรณ์ว่า ภายหลังจากที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว เมื่อประมาณต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับสำเนาทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์อีกหนึ่งฉบับ โดยนายสมชาย ปะนัดเท ผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบง หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก คนปัจจุบันได้นำมามอบให้เป็นสำเนาทะเบียนที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน (ประเภทราษฎรใช้ร่วมกัน) อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ลำดับที่ ๓๗ ตำบลบ้านแท่น หมู่ที่ ๑๗ (ซึ่งต่อมาได้มีการแบ่งแยกพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านแท่น ออกไปเป็นตำบลห้วยแก) โดยมีนายเลิศ หาวิชิต เจ้าพนักงานปกครอง ๖ รักษาการแทนนายอำเภอบ้านไผ่ ลงชื่อรับรองความถูกต้องความมีอยู่จริงของทะเบียนดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดตรงกับสำเนาทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ใช้เป็นหลักฐานในการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง โดยนายสมชายได้รับมอบเอกสารหลักฐานดังกล่าวมาเก็บไว้จากผู้ใหญ่บ้านคนเดิม ซึ่งนายสมชายนั้นดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ และได้สืบทอดเอกสารดังกล่าวเรื่อยมาตั้งแต่สมัยนายจันทร์ จันทร์หนองแขว ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๑ อันเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นและเชื่อได้ว่าที่ดินแปลงพิพาทได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณะประโยชน์ ประเภทพลเมืองใช้เลี้ยงสัตว์ร่วมกันมานานแล้วนั้น เห็นว่า สำเนาทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กล่าวอ้างในอุทธรณ์ เป็นเอกสารที่มีข้อความเหมือนกับสำเนาทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ใช้เป็นหลักฐานในการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงซึ่งศาลได้วินิจฉัยแล้วว่า เป็นเอกสารที่ไม่ได้จัดทำขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและไม่อาจถือได้ว่าทางราชการได้ประกาศหวงห้ามให้เป็นที่สาธารณะประโยชน์โคกดอนหัน ทั้งนี้ แม้นายเลิศ

/เจ้าพนักงาน...

เจ้าพนักงานปกครอง ๖ รักษาการแทนนายอำเภอบ้านไผ่ ได้ลงนามรับรองสำเนาถูกต้อง ก็เป็นการลงนามรับรองสำเนาถูกต้องจากเอกสารเดิมที่ศาลได้วินิจฉัยแล้วข้างต้นว่า ไม่อาจถือเป็น หลักฐานที่แสดงให้เห็นได้ว่า ที่ดินแปลงนี้ได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ ประเภทพลเมือง ใช้เลี้ยงสัตว์ร่วมกันตามอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แต่อย่างใด อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงฟังไม่ขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้จะได้วินิจฉัยแล้วว่า สำเนาทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ลำดับที่ ๓๗ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลบ้านแท่น (หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก) อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น เป็นเอกสาร ที่ไม่อาจถือได้ว่าทางราชการได้ประกาศหวงห้ามให้เป็นที่สาธารณประโยชน์โคกดอนหัน แล้วก็ตาม แต่การที่จะเป็นที่สาธารณประโยชน์ได้นั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ บัญญัติว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดิน ซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น (๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน (๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ (๓) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า ป้อมและโรงทหาร สำนักราชการ บ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและ คุ่มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ กำหนดว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่อยู่ในบังคับ ของระเบียบนี้ หมายถึง ที่ดินสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพธรรมชาติ โดยการใช้ร่วมกันของประชาชน โดยทางนิติกรรม หรือโดยผลของกฎหมาย เช่น ที่ชายตลิ่ง ที่ป่าช้า ทางบก ทางน้ำ สวนสาธารณะ ที่เลี้ยงสัตว์ และที่สาธารณะประจำตำบลหรือหมู่บ้าน จากบทบัญญัติของกฎหมายและระเบียบดังกล่าว ที่สาธารณประโยชน์สำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกัน อาจเกิดขึ้นจากสภาพธรรมชาติ โดยการใช้ร่วมกันของประชาชน คดีจึงมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า ที่ดินของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินโคกดอนหัน นั้น เป็นที่ดินที่มีสภาพตามธรรมชาติ หรือเป็นที่ดินสำหรับประชาชนใช้ร่วมกันอยู่ตั้งแต่ก่อนวันที่ผู้ฟ้องคดีจะได้เข้าครอบครอง ทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทคดีนี้หรือไม่ โดยที่กรณีที่ดินโคกดอนหันนี้มีข้อพิพาทกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เนื่องจากราษฎรอำเภอเวียงใหญ่ได้มายื่นขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน ที่ตนได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ซึ่งตั้งอยู่ในเขตที่ดินบริเวณโคกดอนหัน แต่ปรากฏว่า มีราษฎรบ้านหนองสะแบงคัดค้านว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้มีคำสั่งอำเภอชนบท ที่ ๙๖/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ แต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบเขตที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงว่าที่ดินดังกล่าวเป็น ที่ดินสาธารณประโยชน์หรือไม่ คณะกรรมการได้ทำการสอบถ้อยคำพยานบุคคล ปรากฏตาม

/บันทึกถ้อยคำ...

บันทึกถ้อยคำ (ท.ด. ๑๖) ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๓ และวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๓๓ โดยมีสภาตำบลห้วยแก้วให้การว่า ที่ดินบริเวณโคกดอนหันที่พิพาทคดีนี้ เรียกกันว่า บ้านป่าโคก หรือโคกหนองสะแบง หรือป่าจิกสูง หรือโนนดอนหัน เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์แต่ปัจจุบันไม่สามารถเข้าไปทำประโยชน์ได้ เนื่องจากราษฎรแขวงใหญ่เข้าไปครอบครองทำประโยชน์ นายจันทร์ จันทร์หนองแขว อายุ ๖๙ ปี ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๔ และก่อนหน้านั้น ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบงอยู่ก่อนแล้ว ประมาณ ๑๕ ปี ให้การว่า ตนเกิดที่หมู่บ้านหนองสะแบง รู้จักที่ดินที่สาธารณประโยชน์ โนนดอนหันดี เมื่อครั้งที่ตนเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบง ราษฎรอำเภอแขวงใหญ่ได้บุกรุกเข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์แปลงนี้ ตนได้ไปบอกกล่าวให้ผู้บุกรุกออกไปแล้ว แต่ไม่ได้ผล และต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มีโครงการเดินสำรวจออก น.ส. ๓ ก. ทั้งตำบล ตนเป็นผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบงในขณะนั้นก็ได้คัดค้านไม่ยอมให้ออก น.ส. ๓ ก. ที่ดินแปลงนี้ นายพิมพ์ ปลัดศรีช่วย อายุ ๗๕ ปี ให้การว่า ตนเกิดที่บ้านดอนบานโท อำเภอแขวงใหญ่ มาอยู่ที่บ้านหนองสะแบงตั้งแต่อายุ ๒๑ ปี รู้จักที่ดินที่สาธารณประโยชน์แปลงนี้ดี ทิศตะวันออก จดทางสายโทรเลข และนายไหล หรือนายโหล ความจริงคือ นายโหลย ชื่อจริง นายปาน เคนคำภา ปัจจุบันถึงแก่กรรมแล้ว นางบุญมา เคนคำภา ภรรยา เป็นผู้ครอบครองทำประโยชน์ต่อมา นางบุญมา เคนคำภา อายุ ๖๘ ปี ให้การว่า ตนเกิดที่หมู่บ้านนี้ มีที่ดินอยู่ทางทิศเหนือเฉียงไปทางทิศตะวันออก และอีกที่หนึ่งทางทิศตะวันออกของที่ดินสาธารณประโยชน์นี้ที่ชาวบ้านเรียกว่า โนนดอนหัน เดิมเป็นที่ตั้งหมู่บ้านดอนหัน ต่อมาเกิดไฟป่าเผาหมู่บ้านทั้งหมู่บ้าน จึงอพยพไปอยู่ที่บ้านโนนสะแบงห่างออกไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๑ กิโลเมตร และได้สงวนที่ดินที่ตั้งหมู่บ้านเดิมเป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์นับถึงปัจจุบันเป็นเวลาประมาณ ๖๓ ปี แต่ก็ไม่สามารถนำสัตว์เข้าไปเลี้ยงได้เนื่องจากราษฎรแขวงใหญ่เข้าไปทำประโยชน์ประมาณ ๓๕ ปี ตั้งแต่จำความได้ตนก็ได้รับรู้เรื่องราวที่ดินที่สาธารณประโยชน์แปลงนี้ และได้ทำนาในที่ดินของบิดาซึ่งอยู่ด้านทิศเหนือเฉียงไปทางด้านตะวันออก ส่วนที่ดินที่อยู่ทางทิศตะวันออกของที่ดินสาธารณประโยชน์ จดที่ดินนายโหล หรือนายโหล นั้น ความจริงคือ นายโหลย ซึ่งเป็นชื่อที่ชาวบ้านเรียกสามีของตน คือ นายปาน เคนคำภา ปัจจุบันนายปานถึงแก่กรรมแล้วประมาณ ๕ ปี ตนในฐานะภรรยาจึงครอบครองทำประโยชน์โดยการทำนาต่อมา จากนั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ได้มีคำสั่งจังหวัดขอนแก่น ที่ ๓๙๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ตำแหน่งที่ตั้ง และขอบเขตของที่ดินโคกดอนหัน ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๕ นายวิชัย จันทร์หนองแขว อายุ ๕๒ ปี ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหนองแขว หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก้ว ให้การว่า รู้จักที่ดินแปลงโคกดอนหันมาตั้งแต่เด็ก เนื่องจากนายจันทร์ จันทร์หนองแขว เคยเป็นผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบง

/มาก่อน...

มาก่อน ที่ดินแปลงนี้เดิมผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ตำบลห้วยแก สงวนหวงห้าม และมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันของชาวบ้านหนองสะแบงและหมู่บ้านใกล้เคียง โดยเก็บของป่า เก็บฟืน เห็ดและผักต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๘๐ ปีเศษ ไม่มีใครกล้านำไปแจ้ง ส.ค. ๑ ชาวบ้านแวงใหญ่ได้เข้ามาครอบครองทำประโยชน์โดยปลูกปอ และพืชไร่ ซึ่งผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบง ตำบลห้วยแก ได้บอกกล่าวแต่ไม่ยอมเชื่อฟัง ได้ขยายเขตบุกเบิกที่ดินขึ้นเรื่อยๆ ผู้แจ้ง ส.ค. ๑ เป็นชาวบ้านอำเภอแวงใหญ่ทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีชาวบ้านที่เข้าครอบครองทำประโยชน์โดยไม่มีหลักฐาน ส.ค. ๑ อีกเป็นจำนวนมาก นายเสน โทอิน อายุ ๖๕ ปี อดีตผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบง ให้การว่า ที่ดินโคกดอนหัน เดิมเป็นที่ตั้งหมู่บ้าน มีสภาพเป็นป่าทึบรอบหมู่บ้าน มีสัตว์ป่าจำพวกเสืออยู่บริเวณนั้น ทุกๆ ปีจะเกิดไฟป่า ชาวบ้านจึงได้ย้ายหมู่บ้านมาอยู่บ้านหนองสะแบงห่างจากหมู่บ้านเดิมไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๒ กิโลเมตร ประมาณ ๘๐ ปีมาแล้ว ส่วนที่ดินที่ตั้งหมู่บ้านเดิม ชาวบ้านหวงห้ามไว้เป็นที่สาธารณะให้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งชาวบ้านหนองสะแบง และชาวบ้านแวงใหญ่ ตลอดจนหมู่บ้านใกล้เคียงก็ได้ใช้ที่สาธารณะแปลงนี้เป็นแหล่งอาหาร เก็บของป่า แต่ต่อมาชาวบ้านแวงใหญ่ได้เข้าทำประโยชน์โดยปลูกปอ และพืชไร่หลายชนิด ทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหนองสะแบงได้บอกกล่าวแล้วว่าเป็นที่สาธารณะ แต่ไม่เชื่อฟัง ยังคงครอบครองทำประโยชน์และขยายเขตครอบครองออกไปเรื่อยๆ จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ชาวบ้านแวงใหญ่ก็ต่างแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) จากพยานหลักฐานถ้อยคำของสภาตำบลห้วยแก ซึ่งประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลหมู่บ้านละหนึ่งคนที่ให้การว่า ที่ดินบริเวณโคกดอนหันที่พิพาทคดีนี้เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ แต่นำสัตว์เข้าไปเลี้ยงไม่ได้เนื่องจากราษฎรอำเภอแวงใหญ่เข้าไปครอบครองทำประโยชน์ พยานบุคคลผู้สูงอายุทั้งที่เคยเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงชาวบ้านที่มีที่อยู่อาศัยใกล้เคียงที่ดินบริเวณโคกดอนหันพิพาทต่างให้การเป็นอย่างเดียวกันว่า ที่ดินบริเวณพิพาทดังกล่าวเป็นที่สาธารณะประโยชน์ใช้เป็นี่สาธารณะประโยชน์ทำเลเลี้ยงสัตว์และเก็บของป่า แต่ต่อมากลับมีราษฎรอำเภอแวงใหญ่เข้ามาบุกรุกทำประโยชน์แล้วได้มีการแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) และหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นเหตุให้มีการคัดค้านว่ากล่าวเป็นข้อพิพาทกันเรื่อยมา ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า บริเวณที่ดินโคกดอนหันที่พิพาทตามรูปแผนที่ (ร.ว. ๙) ในการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงโคกดอนหัน ระบุว่า ๕๕๔๐ IV ๓๖๖๖ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ เดิมเป็นที่ตั้งหมู่บ้าน สภาพพื้นที่โดยรอบหมู่บ้านเป็นป่ารกทึบ แต่หลังจากที่ชาวบ้านได้ย้ายที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นที่ตั้งหมู่บ้านหนองสะแบงในปัจจุบัน ส่วนที่ดินบริเวณโคกดอนหันซึ่งเป็นที่ตั้งหมู่บ้านเดิมนั้น ได้กลายเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านหนองสะแบงและหมู่บ้านใกล้เคียงเอาไว้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในการเลี้ยงสัตว์และเก็บของป่าโดยมิได้ตกเป็นสิทธิของบุคคลหนึ่ง

/บุคคลใด...

บุคคลใดเป็นการเฉพาะมาตั้งแต่ในช่วงเวลาประมาณปี พ.ศ. ๒๔๖๕ ถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๐ และต่อเนื่องจากนั้นเรื่อยมา จนกระทั่งได้มีราษฎรอำเภอเวียงใหญ่เข้ามาครอบครอง จึงไม่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันต่อไปได้อีก จากข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมถือได้ว่า ที่ดินบริเวณโคกดอนหัน ที่พิพาทมีสภาพเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยการใช้ร่วมกันของประชาชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๕ หรืออย่างช้าที่สุดไม่เกินปี พ.ศ. ๒๔๗๐ แล้ว และโดยเฉพาะในส่วนของที่ดินแปลงพิพาทของผู้ฟ้องคดีที่อ้างว่าได้ครอบครองทำประโยชน์โดยการเพาะปลูกอยู่ก่อนนั้นก็มิปรากฏพยานหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) อันจะทำให้พอรับฟังได้ว่าที่ดินแปลงพิพาทของผู้ฟ้องคดีได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องกันมาตั้งแต่เมื่อวัน เดือน ปีใด ก่อนช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๕ ถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ที่ที่ดินดังกล่าวตกเป็นที่ยึดสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้วหรือไม่ แต่กลับปรากฏจากพยานหลักฐานรายงานการอ่าน แปลตีความภาพถ่ายทางอากาศ ที่ดินสาธารณประโยชน์โคกดอนหัน หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ระบุว่า ๕๕๔๐ IV ๓๖๖๖ ว่า ที่ดินพิพาทของผู้ฟ้องคดีเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ มีสภาพพื้นที่ทั้งหมดปรากฏเป็นป่าผลัดใบ (F๒) แต่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๙ มีสภาพพื้นที่ทั้งหมดปรากฏเป็นพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ (A ๒) ดังนั้น การเข้าครอบครองทำประโยชน์โดยการทำการเพาะปลูกในที่ดินแปลงพิพาทตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างจึงย่อมเกิดมีขึ้นได้ไม่เร็วไปกว่าปี พ.ศ. ๒๔๙๗ อันเป็นเวลาภายหลังจากที่ที่ดินบริเวณโคกดอนหันซึ่งมีที่ดินแปลงพิพาทของผู้ฟ้องคดีร่วมอยู่ด้วย ได้ตกเป็นที่ยึดสาธารณประโยชน์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้ว การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง แปลงที่ดินสาธารณประโยชน์โคกดอนหันในบริเวณส่วนที่เป็นที่ดินแปลงพิพาทของผู้ฟ้องคดี เนื้อที่ ๑ ไร่ ๒ งาน ๘ ตารางวา จึงชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ฟังขึ้น โดยมีจำต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ในประเด็นอื่นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อีก เนื่องจากไม่ทำให้ผลคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อุทธรณ์ว่า ศาลปกครองชั้นต้นไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ เนื่องจากเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิครอบครองที่ดินของผู้ฟ้องคดีว่ามีอยู่จริงหรือไม่ เพียงใด คดีจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม กระบวนการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้นที่ได้ดำเนินการมาแล้วทั้งหมดจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น เห็นว่า คำอุทธรณ์ในประเด็นนี้ ศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำสั่งลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ไม่รับอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่อุทธรณ์โต้แย้งเรื่องเขตอำนาจศาลปกครองไว้พิจารณา ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวต่อศาลปกครองสูงสุด เป็นสำนวนคดีคำร้องที่ ๔๔๖/๒๕๖๐

/และต่อมา...

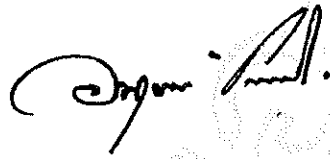
และต่อมาศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๑๓๕/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๐ ยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น อุทธรณ์ในประเด็นนี้จึงเป็นที่สุดตามมาตรา ๗๓ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในที่พิพาทให้ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์อีกต่อไป ส่วนคำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก นั้น ศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นพ้องด้วย

พิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ยกฟ้อง

นายอนุวัฒน์ ธาราแสง

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายธีรรัฐ อร่ามทวีทอง

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายเสน่ห์ บุญมานพ

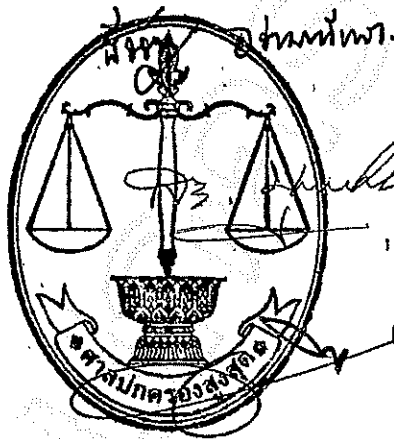
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายอนนท์ อติเรกสมบัติ

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายสถาพร สถิตย์ปิยะรัตน์

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายตรีภพ กীরดีตุลาการกุล

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ด. ๒๒.๑)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๗๑๔/๒๕๖๖
คดีหมายเลขแดงที่ ๑. ๖๒๗๘/๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { นายปัญญา สำเภารัตน์ ผู้ฟ้องคดี
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่ ๑
ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองภูเก็ต คดีหมายเลขดำที่ ๖๓/๒๕๖๕ หมายเลขแดงที่ ๓๔/๒๕๖๖

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ขณะผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากคลอง ตำบลปากคลอง อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต ได้ถูกร้องเรียนกรณีไม่ดำเนินการกับนายสาโรจน์ ส่อเจริญ ที่บุกรุกทางสาธารณประโยชน์บริเวณบ้านชุมเพาะ หมู่ที่ ๙ ตำบลปากคลอง อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ มีมติวินิจฉัยมูลความผิดว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดีมีความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และมีมูลความผิดฐานปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางที่

/นำมาซึ่ง...

นำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ฟ้องคดีดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง และวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีก หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะผู้มีอำนาจถอดถอนได้มอบหมายให้นายอำเภอกลางดำเนินการกับผู้ฟ้องคดีให้เป็นไปตามความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งนายอำเภอกลางได้พิจารณาแล้วมีความเห็นตามรายงานการไต่สวนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติดังกล่าว และมีความเห็นให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากกรณีเรื่องร้องเรียนเกิดขึ้นตั้งแต่เทศบาลตำบลป่าคลอกยังมีฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอก ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอกในขณะนั้นก็ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาลดลงมา จนกระทั่งได้มีการยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอกขึ้นเป็นเทศบาลตำบลป่าคลอก และเมื่อผู้ฟ้องคดีได้เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก สมัยแรก ซึ่งมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ ผู้ฟ้องคดีก็ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่องมิได้ละเลยต่อหน้าที่ เช่น การเข้าไปพบคู่กรณีเพื่อทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แม้การไกล่เกลี่ยดังกล่าวมิได้มีการบันทึกข้อตกลงไว้ก็ตาม แต่ก็ปรากฏผลงานเป็นที่ประจักษ์ว่าผู้บุกรุกได้ยอมสละสิทธิการครอบครองที่ดินพิพาทให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ โดยผู้ฟ้องคดีก็ได้อนุมัติให้จัดสรรงบประมาณดำเนินการก่อสร้างถนนให้แก่ผู้ร้องเรียนและประชาชนได้ใช้สัญจร การกระทำของผู้ฟ้องคดีจึงมิได้เป็นการกระทำความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และมีมูลความผิดฐานปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤตินทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่อย่างใด นอกจากนี้ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน หรือหากมีเหตุจำเป็น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อาจขยาย

/ระยะเวลา...

ระยะเวลาออกไปได้แต่ต้องไม่เกินสามปี เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ ๕๖๖/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เริ่มให้มีการไต่สวนเรื่องร้องเรียนผู้ฟ้องคดี และต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ มีมติวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีมีความผิดทางอาญาตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมีความผิดทางวินัยตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ระยะเวลาได้ล่วงพ้นไปกว่า ๓ ปี แล้ว กรณีจึงถือได้ว่าการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่อาจอาศัยเหตุดังกล่าวซึ่งเป็นการกระทำผิดในขณะที่ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก สมัยแรก มาออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอกในครั้งนี้ซึ่งเป็นการดำรงตำแหน่งสมัยที่ ๒ ได้ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. เพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๒. เพิกถอนคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก

๓. ทูลเกล้าฯ ถวายคำร้องตามคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก โดยให้ผู้ฟ้องคดีสามารถปฏิบัติหน้าที่นายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอกต่อไปได้

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งทูลเกล้าฯ ถวายคำร้องของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ตามคำขอของผู้ฟ้องคดีไว้เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลปกครองสูงสุด ต่อมา ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้การว่า พยานหลักฐานซึ่งเป็นข้อมูลจากสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง พบว่าที่ดินบริเวณบ้านชุมแพะ หมู่ที่ ๙ ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ที่เป็นที่ดินพิพาทในคดีนี้มีทางสาธารณประโยชน์เริ่มตั้งแต่บริเวณทางเข้าซึ่งติดถนนบางโรง - อ่าวปอ ทอดยาวไปตลอดจนถึงบริเวณถนนบ้านอ่าวกุ้ง ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร โดยทางสาธารณประโยชน์ตามที่ปรากฏในระวางแผนที่ ๔๖๒๕ II ๓๔๙๐-๘ มาตราส่วน ๑ : ๑,๐๐๐ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ นั้น มีความกว้าง ๔ เมตร ซึ่งตรงกันกับระวางรูปถ่ายทางอากาศ หมายเลข ๔๖๒๕ II แผ่นที่ ๑๕๐ มาตราส่วน ๑ : ๕,๐๐๐ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ อำเภอถลาง

/จังหวัดภูเก็ต...

จังหวัดภูเก็ต อีกทั้งจากการตรวจสอบเอกสารสิทธิโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๑๙๖๒ เลขที่ดิน ๗ ตำบล ป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ของนายอาทร พันธุ์ทิพย์ และโฉนดที่ดินเลขที่ ๒๐๐๗๕ เลขที่ดิน ๙ โฉนดที่ดินเลขที่ ๒๐๐๗๖ เลขที่ดิน ๔ โฉนดที่ดินเลขที่ ๒๐๐๗๗ เลขที่ดิน ๕ โฉนดที่ดินเลขที่ ๒๐๐๗๘ เลขที่ดิน ๖ ของนายสาโรจน์ ส่อเจริญ และโฉนดที่ดินเลขที่ ๒๐๐๖๘ เลขที่ดิน ๑ โฉนดที่ดินเลขที่ ๒๐๐๖๙ เลขที่ดิน ๒ ของนางอูษณีย์ ส่อเจริญ บริเวณตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ก็ยังปรากฏว่ามีทางสาธารณประโยชน์ตัดผ่านที่ดินบริเวณดังกล่าว สอดคล้องกับถ้อยคำพยานบุคคลรายนายเฉด พันธุ์ทิพย์ อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถ้อยคำ ยืนยันว่า แต่เดิมนั้นพื้นที่บริเวณดังกล่าวมีสภาพพื้นที่เป็นนาข้าว และมีทางสาธารณประโยชน์ เริ่มตั้งแต่บริเวณทางเข้าซึ่งติดถนนบางโรง – อ่าวปอ ทอดยาวไปตลอดจนถึงบริเวณถนนบ้านอ่าวกุ่ม โดยมีระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร ชาวบ้านได้ใช้ทางสาธารณประโยชน์เป็นทางเดินเข้าออก เพื่อเข้าไปทำนาปลูกข้าว โดยที่ดินของชาวบ้านบริเวณดังกล่าวเป็นที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ น.ส. ๓ จำนวน ๔ ถึง ๕ ราย และจากการลงตรวจสอบพื้นที่ตามที่มีการร้องเรียนเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๙ พบว่าพื้นที่บริเวณดังกล่าว นายสาโรจน์ และนางอูษณีย์ เจ้าของที่ดินข้างเคียงได้ปลูก ยางพาราสลับกับสับปะรดเต็มพื้นที่รวมทั้งทางสาธารณประโยชน์ ประกอบกับเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เทศบาลตำบลป่าคลอกได้ยื่นนัดทำการรังวัดสอบเขตทางกับสำนักงานที่ดิน จังหวัดภูเก็ต สาขากลาง โดยสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง ได้นัดทำการรังวัดในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ และได้มีการปักหลักไม้เพื่อแสดงแนวเขต (ปักหลักไม้เนื่องจากที่ดินแปลง ข้างเคียงมิใช่เป็นโฉนดที่ดิน) จำนวน ๘ หลัก ซึ่งมีระยะความกว้างของทางสาธารณประโยชน์ จำนวน ๔ เมตร เมื่อรังวัดเรียบร้อยแล้ว สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง ได้นำข้อมูล ดังกล่าวมาประกอบเพื่อจัดทำแผนที่ (ร.ว. ๙) ตามใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดินและ เจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด. ๓๔) และได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ นำส่งรูปแผนที่ แนวเขตทางสาธารณประโยชน์ (ร.ว. ๙) และแนบใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดิน และเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด. ๓๔) มาที่เทศบาลตำบลป่าคลอก ขอให้พิจารณาจึงรับฟังได้ว่า ที่ดินบริเวณดังกล่าวมีทางสาธารณประโยชน์ตัดผ่านจากถนนสายบางโรง – อ่าวปอ ทอดยาว ไปตลอดจนถึงบริเวณถนนบ้านอ่าวกุ่ม โดยมีระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร ขนาดกว้าง ๔ เมตร และมีการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ ประกอบกับจากการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยปรากฏจาก ถ้อยคำพยานบุคคลรายนายเฉด พันธุ์ทิพย์ ซึ่งได้ให้ถ้อยคำยืนยันว่า พื้นที่บริเวณหมู่ที่ ๙ ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ที่พนักงานไต่สวนให้ผู้ให้ถ้อยคำผู้นั้นเป็นพื้นที่ตั้งอยู่ใน หมู่ที่ ๙ ตำบลป่าคลอก แต่เดิมนั้นพื้นที่บริเวณดังกล่าวมีสภาพพื้นที่เป็นนาข้าว และมี ทางสาธารณประโยชน์เริ่มตั้งแต่บริเวณทางเข้าซึ่งติดถนนบางโรง – อ่าวปอ (ปากทางเข้า)

/ทอดยาว...

ทอดยาวไปตลอดจนถึงบริเวณถนนบ้านอ่าวกุ้ง โดยมีระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร ต่อมา ได้ทราบว่าชาวบ้านได้ขายที่ดินของตนให้กับนายสาโรจน์ ยกเว้นที่ดินของนายอาทร (บิดา นายสมศักดิ์ พันธุ์ทิพย์) นายสาโรจน์ซื้อที่ดินจากชาวบ้านบริเวณดังกล่าวก็ได้เข้าทำประโยชน์ โดยปลูกยางพาราและปลูกสับปะรดตลอดแนว ตั้งแต่บริเวณปากทางเข้าที่ติดกับถนน บางโรง - อ่าวปอ ทอดยาวไปตลอดแนวจนถึงถนนบ้านอ่าวกุ้ง โดยไม่ได้มีการเว้นทางเดินซึ่งเป็น ทางสาธารณประโยชน์ที่ชาวบ้านเคยใช้สัญจรไปมา ทำให้นายอาทร (บิดานายสมศักดิ์) ไม่สามารถใช้ทางสาธารณประโยชน์ดังกล่าวเข้าออกที่ดินทำกินของตนเองได้และได้รับความเดือดร้อน ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ นายสมศักดิ์ พันธุ์ทิพย์ ได้ร้องเรียน เรื่องดังกล่าวต่อสำนักงาน ป.ป.ท. เนื่องจากยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ท. จึงได้มีหนังสือขอทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนมายังอำเภอถลาง และอำเภอถลางได้ส่งเรื่องนี้ให้เทศบาลตำบลปากคลองตรวจสอบ ในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เทศบาลตำบลปากคลองโดยผู้ฟ้องคดีในขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากคลอง ได้มอบหมายให้นายนันยะรุณ ยะดี ตำแหน่งช่างโยธา ระดับ ๕ สังกัดกองช่าง เป็นผู้ยื่นนัดทำการ รังวัดสอบเขตทางกับสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง โดยสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลางได้ทำการนัดลงไปรังวัดในพื้นที่ดังกล่าวในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ รายละเอียด ปรากฏจากถ้อยคำพยานบุคคลรายนายเวทธิย์ เวชกุล นายช่างรังวัดชำนาญงาน และนายนันยะรุณ ช่างโยธาชำนาญงาน เมื่อทำการรังวัดแนวเขตเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลางได้มีหนังสือ ที่ ภก ๐๐๒๐.๐๑(๓)/๑๑๕๒๓ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เรื่อง ขอให้ ตรวจสอบแนวเขตทางสาธารณประโยชน์เพื่อแจ้งผลการตรวจสอบแนวเขตทางสาธารณประโยชน์ บริเวณบ้านชุมเพาะ หมู่ที่ ๙ ตำบลปากคลอง อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ตามรูปแผนที่แนวเขต ทางสาธารณประโยชน์ (ร.ว. ๙) ถึงผู้ฟ้องคดีในฐานะนายกเทศมนตรีตำบลปากคลอง ซึ่งมีอำนาจ หน้าที่กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย รับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาล ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย สั่ง อนุญาต และอนุมัติ เกี่ยวกับราชการของเทศบาล วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๔๘ เดรส และมีหน้าที่ร่วมกับ นายอำเภอในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันภายในเทศบาลตำบลปากคลอง อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒๒ ประกอบกับ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๑๒ แต่ผู้ฟ้องคดี

/กลับมิได้...

กลับมิได้แจ้งความดำเนินคดีและดำเนินการกับผู้บุกรุกทางสาธารณประโยชน์บริเวณดังกล่าวแต่อย่างใด ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีทราบอยู่แล้วว่าพื้นที่บริเวณบ้านชุมพะพะ หมู่ที่ ๙ ตำบลปากคลอง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ นั้น มีทางสาธารณประโยชน์ขนาดกว้าง ๔ เมตร ตลอดทางตามที่สำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์ สาขาอุบลราชธานี ได้ทำการรังวัดและแจ้งผลให้ทราบแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๖ แม้ในวันรังวัดดังกล่าวนายสาโรจน์ไม่ยอมลงนามรับรองเขต และเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงคนอื่น ๆ ไม่มาระวังชี้แนวเขตก็ย่อมถือว่าการรังวัดถูกต้องแล้ว ไม่มีผลให้ผลการรังวัดในวันดังกล่าวไม่ชอบแต่อย่างใด อีกทั้งผู้ฟ้องคดีทราบข้อเท็จจริงเป็นอย่างดีว่ามีการร้องเรียนเกี่ยวกับการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์หรือทางสาธารณประโยชน์บริเวณดังกล่าวจนกระทั่งเวลาผ่านไปเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๗ นายสมศักดิ์ก็ได้มีการร้องเรียนเรื่องดังกล่าวไปยังศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสุรินทร์อีกครั้ง ซึ่งศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสุรินทร์ได้ขอทราบข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ไปยังอำเภอลำดวน และอำเภอลำดวนได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ พร้อมทั้งให้รายงานผลให้อำเภอลำดวนทราบภายใน ๑๕ วัน ผู้ฟ้องคดีก็คงเพียงดำเนินการให้สำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์ สาขาอุบลราชธานีทำการรังวัดใหม่ ทั้ง ๆ ที่บริเวณดังกล่าวสำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์ สาขาอุบลราชธานี เคยแจ้งผลการรังวัดไปแล้ว ดังนั้น ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีทราบอยู่แล้วว่าพื้นที่บริเวณบ้านชุมพะพะ หมู่ที่ ๙ ตำบลปากคลอง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ นั้น มีทางสาธารณประโยชน์ขนาดกว้าง ๔ เมตร ตลอดทางตามที่สำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์ สาขาอุบลราชธานี ได้ทำการรังวัดและแจ้งผลให้ทราบแล้ว แต่ผู้ฟ้องคดีมิได้แจ้งความดำเนินคดีและดำเนินการกับผู้บุกรุกทางสาธารณประโยชน์บริเวณดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่แต่อย่างใด อันเป็นการไม่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ การกระทำของผู้ฟ้องคดีจึงมีมูลความผิดฐานปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤตินทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗๓ และมีมูลความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติวินิจฉัยความผิดแก่ผู้ฟ้องคดีไว้โดยชอบแล้ว

ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยความผิดแก่ผู้ฟ้องคดีเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ การได้สวนข้อเท็จจริงและคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะมีการกล่าวหาหรือไม่ว่า

/มีการกระทำ...

มีการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยพลัน โดยในกรณีที่จำเป็นต้องมีการไต่สวน ต้องไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน เวรคสาม บัญญัติว่า ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นอันไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายระยะเวลาออกไปตามที่จำเป็นได้แต่รวมแล้วต้องไม่เกินสามปี... และวรรคห้า บัญญัติว่า ภายใต้กำหนดอายุความ เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หรือตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการไต่สวนและมีความเห็น หรือวินิจฉัยหรือดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป... อีกทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ซึ่งตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๑๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในการดำเนินการตรวจรับคำกล่าวหา แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัย... บรรดาที่ดำเนินการไปโดยชอบอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้เป็นอันใช้ได้ และให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม... วรรคสอง บัญญัติว่า การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จตามมาตรา ๔๘ เว้นแต่ระยะเวลาดังกล่าวได้ล่วงพ้นไปแล้วหรือเหลือน้อยกว่าที่กำหนดไว้ ให้นับระยะเวลาเริ่มต้นใหม่ตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ จะเห็นได้ว่า เมื่อคดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติให้แต่งตั้งอนุกรรมการไต่สวน (วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐) ซึ่งก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศใช้ การนับระยะเวลาการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงต้องนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวประกาศใช้ (ใช้บังคับวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑) เป็นวันเริ่มดำเนินการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๙๒ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๙๒ ประกอบกับมาตรา ๔๘ แล้ว โดยที่บทบัญญัติมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการไต่สวน ซึ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ และเป็นเพียงบทบัญญัติที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อเร่งรัดให้มีการไต่สวนเท่านั้น หาใช่เป็นอายุความฟ้องร้องคดีอาญาหรือเป็นบทบัญญัติให้การไต่สวนไม่ชอบ อันเป็นผลเกี่ยวกับอำนาจฟ้องร้องคดีอาญาแต่อย่างใดไม่

/เทียบเคียง...

เทียบเคียงตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๗๕๕/๒๕๖๕ ข้ออ้างของผู้ฟ้องคดี
 ในประเด็นนี้จึงไม่อาจรับฟังได้ เมื่อการไต่สวนข้อเท็จจริงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นไปโดยชอบ
 ด้วยกฎหมาย และปรากฏชัดเจนแล้วว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวข้างต้นมีมูลความผิด
 ฐานปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตาม
 หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤตินทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่
 ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่
 แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗๓ และมีมูลความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ แล้ว
 ประธานผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้ส่งรายงานและเอกสารพร้อมทั้งความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
 ไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป
 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑
 มาตรา ๙๘ วรรคสี่ และตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง ถือเป็นกฎหมาย
 ที่เป็นบทบัญญัติยกเว้นการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการประเภทต่าง ๆ โดยมีเจตนารมณ์
 ในการบังคับใช้ รวมถึงผู้บริหารส่วนท้องถิ่นและรองผู้บริหารส่วนท้องถิ่น โดยให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้ง
 ถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นพิจารณาโทษตามฐานความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติโดยไม่ต้อง
 แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีก และให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
 เป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงต้องดำเนินการ
 ตามพระราชบัญญัติเดียวกัน มาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีก
 และต้องพิจารณาสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีภายในสามสิบวัน เนื่องจากผู้บริหารท้องถิ่นและรองผู้บริหาร
 ท้องถิ่นเป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ
 ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๘ วรรคสาม ประกอบกับบทนิยามมาตรา ๔ ทั้งนี้
 สอดคล้องกับคำพิพากษาศาลปกครองอุบลราชธานี คดีหมายเลขแดงที่ บ. ๗๖/๒๕๖๕ ระหว่าง
 นางรุ่งอรุณรัมย์ หรือดอกไม้ หนุ่ยอด ผู้ฟ้องคดี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ ๑ กับพวกรวม ๕ คน
 ผู้ถูกฟ้องคดี คำพิพากษาของศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขแดงที่ ๑๔๖๐/๒๕๖๒ ระหว่าง
 นายอริญชัย อ่ำบุตร ผู้ฟ้องคดี ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๓ คน ผู้ถูกฟ้องคดี
 และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๐๔.๓/ว ๕๑ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๔ เรื่อง
 การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจกับผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ประธาน
 สภาท้องถิ่นหรือรองประธานสภาท้องถิ่น ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามคำสั่งจังหวัดภูเก็ต
 ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี
 ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยอาศัยผลการไต่สวนข้อเท็จจริงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๘ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจรับฟังได้

/ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒...

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การว่า อำเภอดงกลางได้มีหนังสือรายงานผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่า อำเภอดงกลางได้ตรวจสอบรายงานการไต่สวนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เดิมพื้นที่บริเวณบ้านชุมเพาะ หมู่ที่ ๙ ตำบลปากคอก อำเภอดงกลาง จังหวัดภูเก็ต มีสภาพพื้นที่เป็น นาข้าวและมีทางสาธารณประโยชน์ขนาดกว้าง ๔ เมตร ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร เชื่อมต่อกัน ระหว่างถนนบางโรง - อ่าวปอ และถนนสายบ้านอ่าวกุ่ม ซึ่งชาวบ้านได้ใช้ทางสาธารณประโยชน์ ดังกล่าวเป็นทางเดินเข้าออกเพื่อเข้าไปทำนาปลูกข้าว ต่อมา มีการขายที่ดินบริเวณดังกล่าว ให้กับนายสาโรจน์ ส่อเจริญ และนางอุษณีย์ ส่อเจริญ ยกเว้นที่ดินของนายอาทร พันธุ์ทิพย์ เพียงแปลงเดียวที่ไม่ได้ขาย โดยเอกสารสิทธิที่ดินของนายสาโรจน์และนางอุษณีย์ก็ปรากฏ ทางสาธารณประโยชน์อยู่ด้วย จากนั้น นายสาโรจน์และนางอุษณีย์ได้เข้าทำประโยชน์โดยปลูก ยางพาราในที่ดินและปลูกทับทางสาธารณประโยชน์ที่ชาวบ้านเคยใช้สัญจรไปมาด้วย ทำให้ ไม่สามารถใช้ประโยชน์ดังกล่าวได้ หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ นายคำรณ พันธุ์ทิพย์ ตัวแทน นายอาทรได้ร้องเรียนเรื่องดังกล่าวต่อองค์การบริหารส่วนตำบลปากคอกว่า มีการทำสวน ยางพารารุกล้ำทางสาธารณประโยชน์บ้านชุมเพาะ หมู่ที่ ๙ ตำบลปากคอก อำเภอดงกลาง จังหวัด ภูเก็ต ทำให้ได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถเข้าออกที่ดินได้ ซึ่งฝ่ายโยธาขององค์การบริหารส่วน ตำบลปากคอกได้ทำการสำรวจปรากฏว่ามีการทำสวนยางพาราจริง แต่ไม่สามารถระบุได้ว่า แนวเขตทางสาธารณประโยชน์อยู่บริเวณใด และรุกล้ำหรือไม่ องค์การบริหารส่วนตำบลปากคอก โดยนายอธิพงษ์ คงนาม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปากคอก จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง เพื่อขอให้ทำการรังวัดแนวเขต ทางสาธารณประโยชน์บริเวณดังกล่าว ต่อมา สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง ได้นัดรังวัด สอบเขตที่ดินในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ แต่ยังไม่ได้ทำการรังวัด เนื่องจากออกหมายให้ผู้ ที่ครอบครองที่ดินข้างเคียงไม่ครบ จึงได้นัดรังวัดสอบเขตใหม่ในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ ในวัน ดังกล่าว นายช่างรังวัดได้ทำการรังวัดแล้ว แต่ผู้ขอรังวัดและเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่สามารถนำชี้ แนวเขตที่ดินได้ เนื่องจากทางสาธารณประโยชน์ไม่มีสภาพการใช้ประโยชน์ จึงได้งดการรังวัด ไว้ก่อน ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ อำเภอดงกลางได้รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวจาก ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลปากคอก อำเภอดงกลาง จังหวัดภูเก็ต จึงมีหนังสือ ที่ ภก ๐๒๑๗/๕๗๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ถึงเทศบาลตำบลปากคอก เพื่อเร่งรัดให้ดำเนินการแก้ไขปัญหา ตามอำนาจหน้าที่และชี้แจงข้อเท็จจริงให้ทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงได้มอบหมายให้นายนันยะรุณ ยะดี ตำแหน่งนายช่างโยธา ระดับ ๕ สังกัดกองช่าง เป็นผู้ยื่นนัดทำการรังวัดสอบเขตทางสาธารณประโยชน์ ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง และได้มีการทำการรังวัดสอบเขตในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยมีนายนันยะรุณ นายสมนิตย์ เพชรสังข์ นายช่างรังวัดชำนาญงาน สำนักงานที่ดิน จังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง นายประจิด รอบรู้ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลปากคอก และนายสาโรจน์

/เจ้าของที่ดิน...

เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงไปนำชี้แนวเขต แต่นายสาโรจน์ไม่ยอมลงนามรับรองเขต ส่วนเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงคนอื่น ๆ ไม่มาระวังแนวเขต นายนั้นยะรุณตัวแทนเทศบาลตำบลปากคลองจึงได้นำรังวัดไปฝ่ายเดียวและได้มีการปักหลักไม้เพื่อแสดงแนวเขต (ปักหลักไม้เนื่องจากที่ดินแปลงข้างเคียงมิใช่โฉนดที่ดิน) จำนวน ๘ หลัก มีระยะความกว้างของทางสาธารณประโยชน์ ๔ เมตร หลังจากนั้น สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง มีหนังสือลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ แจ้งผู้ฟ้องคดีว่าได้ดำเนินการรังวัดเสร็จแล้ว พร้อมทั้งส่งรูปแผนที่แนวเขตทางสาธารณประโยชน์ (ร.ว. ๙) ซึ่งปรากฏทางสาธารณประโยชน์ขนาดกว้าง ๔ เมตร เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยเทศบาลตำบลปากคลองได้รับหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบแนวเขตทางสาธารณประโยชน์ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๖ และผู้ฟ้องคดีได้พิจารณาสั่งการให้แจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป โดยไม่ปรากฏว่าภายหลังจากนั้นมีการดำเนินการต่อไปอย่างไร จนกระทั่งต่อมา มีการร้องเรียนเรื่องดังกล่าวอีกครั้งต่อศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดภูเก็ต ซึ่งอำเภอถลางได้มีหนังสือที่ ภก ๐๒๑๘/๓๐๐๖ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้วรายงานให้ทราบภายใน ๑๕ วัน ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมตรวจสอบพื้นที่พิพาทและหารือร่วมกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาคืบต่อไป และได้มีหนังสือที่ ภก ๕๓๑๐๑/๓๘๙๗ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ ถึงอำเภอถลาง แจ้งว่าพื้นที่บริเวณบ้านชุมเพาะ หมู่ที่ ๙ ตำบลปากคลอง เป็นพื้นที่แปลงเดียวกันกับที่เคยมีการร้องเรียน ปัจจุบันมีการปลูกสับปะรดในพื้นที่ และพบว่าจากเดิมที่เคยทำการรังวัดแนวเขตได้ถูกทำลายไปแล้วบางส่วน ขณะนี้เทศบาลตำบลปากคลองอยู่ระหว่างการประสานงานกับสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง เพื่อสอบถามความคืบหน้าจากการระวางชี้แนวเขตในพื้นที่ ซึ่งเดิมเคยมีการร้องเรียน และขอให้สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง ดำเนินการรังวัดแนวเขตที่ดินทางสาธารณประโยชน์ดังกล่าวอีกครั้ง ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีทราบดีอยู่แล้วว่าพื้นที่ดังกล่าวมีทางสาธารณประโยชน์ตามรูปแผนที่แนวเขตทางสาธารณประโยชน์ (ร.ว. ๙) ที่สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง เคยแจ้งผลการรังวัดแล้ว แต่ผู้ฟ้องคดีหาได้ดำเนินการกับผู้บุกรุกทางสาธารณประโยชน์แต่อย่างใด จนกระทั่งมีการไต่สวนข้อเท็จจริงจากสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดภูเก็ต ผู้ฟ้องคดีจึงได้ดำเนินการแจ้งความดำเนินคดีกับผู้บุกรุกทางสาธารณประโยชน์ ในวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ กรณีดังกล่าวเป็นเหตุให้รัฐและประชาชนได้รับความเสียหายเนื่องจากที่ดินดังกล่าวเป็นที่สาธารณประโยชน์อันประชาชนใช้สอยร่วมกัน การกระทำของผู้ฟ้องคดีมีมูลเป็นความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต อีกทั้งการกระทำดังกล่าวยังเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน

/หรือละเลย...

หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

นอกจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ มีมติเห็นชอบตามความเห็นของคณะผู้ไต่สวนเบื้องต้นว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดี มีมูลความผิดฐานปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการหน้าที่ หรือมีความประพฤตินทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย แก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งรายงานสำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี และส่งสำนวนการไต่สวนและเอกสารหลักฐานพร้อมความเห็นไปยังผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจกับผู้ฟ้องคดีตามฐานความผิดดังกล่าว ตามมาตรา ๙๑ (๒) และมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๙๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้วแต่กรณีต่อไป โดยให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ฟ้องคดีพิจารณาโทษตามฐานความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีก หากผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนหรือผู้ใดไม่ดำเนินการตามมาตรา ๙๘ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมายหรือกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ประกอบกับเพื่อให้สอดคล้องกับหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๐๔.๓/ว ๗๑๑ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ เมื่ออำเภอกลางได้พิจารณารายงานการไต่สวนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามคดีหมายเลขดำที่ ๖๕-๑-๖๑๗/๒๕๖๐ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๐๔๑-๑-๕๐/๒๕๖๔ ที่มีมติว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดีกรณีไม่ดำเนินการกับนายสาโรจน์ ส่อเจริญ ที่บุกรุกทางสาธารณประโยชน์บริเวณบ้านชุมแพะ หมู่ที่ ๙ ตำบลปากคอก มีมูลเป็นความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และการกระทำความผิดดังกล่าวยังเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อำเภอกลางจึงมีความเห็นให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากคอก ตามมาตรา ๗๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับหนังสือจังหวัดภูเก็ตวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่ ภก ๐๐๒๓.๔/ว ๔๔๓๑ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ เรื่อง การมอบหมายให้นายอำเภอปฏิบัติการแทนตามมาตรา ๗๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

/แก้ไขเพิ่มเติม...

แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้พิจารณาความเห็นของนายอำเภอกลางแล้วมีความเห็นว่า ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีความเห็นว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีมีมูลความผิดดังกล่าวข้างต้น และมีมติให้ส่งสำนวนการไต่สวนและเอกสารหลักฐานพร้อมความเห็นไปยังผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจกับผู้ฟ้องคดีตามฐานความผิดดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๑ (๒) และมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๙๘ วรรคสี่ แล้วแต่กรณีต่อไป โดยให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ฟ้องคดีพิจารณาโทษตามฐานความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมิได้มีอำนาจในการสอบสวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม อันเป็นเหตุให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนสามารถใช้สิทธิตามมาตรา ๙๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ในการขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาบททวนมตินั้นได้อีก ประกอบกับนายอำเภอกลาง ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๒๔๗๐/๒๕๖๒ เรื่อง มอบหมายให้นายอำเภอปฏิบัติราชการแทนตามมาตรา ๗๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ ได้เสนอความเห็นให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงเห็นควรอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งได้วางหลักไว้ว่า ถ้าเป็นการสอบสวนของนายอำเภอให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง พิจารณาและสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากคลอก โดยการสั่งให้พ้นจากตำแหน่งให้ทำเป็นคำสั่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้มีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ เรื่อง ให้ผู้ฟ้องคดีนายกเทศมนตรีตำบลปากคลอกพ้นจากตำแหน่ง ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕

สำหรับที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ต้องเป็นการพิจารณาบททวนและออกคำสั่งลงโทษกับผู้ถูกกล่าวหาสำหรับการกระทำในขณะดำรงตำแหน่งในวาระเดียวกับที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ชี้มูลความผิดตามที่ได้ดำรงตำแหน่งในวาระนั้น ๆ เท่านั้น จะนำมติวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไปออกคำสั่งลงโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาในการดำรงตำแหน่งสมัยอื่นหรือวาระอื่นที่เป็นคนละสมัยหรือคนละวาระกับผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดไม่ได้ นั้น ตามมาตรา ๗๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีอำนาจสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจาก

/ตำแหน่ง...

ตำแหน่ง ไม่ว่าผู้ฟ้องคดีจะได้พ้นจากตำแหน่งในวาระสำหรับการกระทำที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ชี้มูลความผิดไปก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วเกินสองปี และถ้าในขณะที่มีคำสั่งผู้ฟ้องคดีกำลังดำรงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นอันเป็นผลจากการเลือกตั้งต่างวาระก็ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งที่กำลังดำรงอยู่ด้วย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งในสมัยอื่นหรือวาระอื่นในขณะที่ออกคำสั่ง จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นพยานหลักฐานใหม่ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่รับพยานหลักฐานใหม่ไว้พิจารณาตรวจสอบกับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยมาตรา ๙๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น ตามมาตรา ๙๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติไว้ว่า ในการพิจารณาลงโทษทางวินัยตามคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีพยานหลักฐานใหม่อันแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้มีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหา ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐานถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมตินั้นได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งในการพิจารณาลงโทษทางวินัยตามคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รับคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๔ แต่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือยื่นพยานหลักฐานใหม่ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๕ ซึ่งกำหนดพ้นสามสิบวันแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจรับพยานหลักฐานของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณาเพื่อขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทบทวนมติได้ และที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอาจขยายระยะเวลาออกไปได้แต่รวมแล้วต้องไม่เกินสามปี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๓ ปี ๒ เดือน ไม่ชอบด้วยมาตรา ๔๘ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นำมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวมาออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่ง จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน นั้น ตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องไต่สวน มีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน วรรคสาม บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาวรรคหนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อาจขยายระยะเวลาออกไปตามที่จำเป็นได้แต่รวมแล้วต้องไม่เกินสามปี และวรรคห้า บัญญัติว่า ภายใต้อำนาจที่จะดำเนินการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยหรือดำเนินการตามหน้าที่และ

/อำนาจ...

อำนาจต่อไปได้ มิใช่เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่สามารถดำเนินการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำของผู้ฟ้องคดีอีกต่อไป ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจยกเหตุที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มิได้มีมติภายในเวลา ๓ ปี มาเป็นเหตุทำให้คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ มีมติวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ เกินสองปีตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๑๙๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ แม้หัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือพนักงานไต่สวนได้รายงานแสดงเหตุจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จภายในสองปีต่อประธานผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๔ ประธานผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นชอบให้เสนอเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วน เป็นวาระจร ในการประชุมของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๔ ก็ตาม แต่เป็นการเสนอขอรับความเห็นชอบจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อให้ขยายระยะเวลาออกไปเมื่อล่วงเลยกำหนดเวลาสองปีแล้ว ซึ่งเป็นขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้ในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะต้องขยายระยะเวลาก่อนครบกำหนดสองปีนับแต่ระยะเวลาเริ่มต้นใหม่ตามมาตรา ๑๙๒ วรรคสอง และเป็นระยะเวลาที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๔ มีมติเห็นชอบให้ขยายระยะเวลาดำเนินการไต่สวนก็ล่วงเลยกำหนดเวลาสองปี นับแต่วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นระยะเวลาเริ่มต้นใหม่ คือ ล่วงเลยวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ แล้ว ระยะเวลาดำเนินการไต่สวนจึงไม่ขยายออกไปอีกตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว นอกจากนี้ คดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อาศัยข้ออ้างที่เป็นหลักแห่งข้อกล่าวหาที่สำคัญเพียงประการเดียวว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง ที่ ภก ๐๐๒๐.๐๑(๓)/๑๑๕๒๓ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ความว่า ตามที่เทศบาลตำบลปากคลองได้รับการร้องเรียนว่า มีการทำสวนยางพารารุกล้ำเขตทางสาธารณประโยชน์บริเวณบ้านชุมแพะ หมู่ที่ ๙ ตำบลปากคลอง และขอให้สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง ไปตรวจสอบแนวเขตทางสาธารณประโยชน์นั้น สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง ได้มอบหมายให้นายสมนิตย์ เพชรสังข์ นายช่างรังวัดชำนาญงาน ออกไปทำการรังวัดเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ บัดนี้ ได้ดำเนินการรังวัดเสร็จแล้ว จึงขอส่งรูปแผนที่แนวเขตทางสาธารณประโยชน์ (ร.ว. ๙) มาเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งหนังสือฉบับนี้ผู้ฟ้องคดีได้รับตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๖ และผู้ฟ้องคดีทราบแล้วว่าทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทมีความกว้าง ๔ เมตร ตลอดสายทาง ไม่ใช่กว้าง ๒ เมตร แต่ไม่ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรถลาง เพื่อให้ดำเนินคดีกับนายสาโรจน์ ส่อเจริญ ที่บุกรุกทางสาธารณประโยชน์

/ที่พิพาท...

ที่พิพาทภายในสามสิบวันนับแต่รู้เหตุแห่งข้อพิพาทตามข้อ ๖ วรรคสอง ของระเบียบ
กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของ
แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๓ นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงในรายงานและสำนวนการไต่สวน คดีหมายเลขดำที่
๖๕-๑-๖๑๓/๒๕๖๐ หมายเลขแดงที่ ๑๐๔๑-๑-๕๐/๒๕๖๔ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า ในวันรังวัด
แนวเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ มีนายสมนิตย์ เพชรสังข์
ตำแหน่งนายช่างรังวัดชำนาญงานของสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง เป็นผู้ทำการรังวัด
โดยมีนายปันยะรุณ ยะดี ตำแหน่งช่างโยธาระดับ ๔ สังกัดเทศบาลตำบลปากคอก นายประกิต
รอบรู้ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ และนายสาโรจน์ ส่อเจริญ เจ้าของที่ดินข้างเคียงไประวางแนวเขตเท่านั้น
และช่างรังวัดทำการรังวัดไปตามที่ช่างโยธาของเทศบาลตำบลปากคอกเป็นผู้นำรังวัด ซึ่งเป็น
การนำรังวัดโดยฝ่ายเดียว และนายสาโรจน์ ส่อเจริญ ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขตและไม่คัดค้าน
และทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทมีเจ้าของที่ดินข้างเคียงแปลงอื่นด้วย โดยด้านทิศตะวันตก
ของทางพิพาท คือ นายสาโรจน์ ส่อเจริญ นางนันทน์ภัส อนุกุลไพบูลย์ และนายอาทร พันธิพิพ
ส่วนเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านทิศตะวันออกของทางพิพาท คือ นางอุษณีย์ ส่อเจริญ
ซึ่งนางนันทน์ภัส นายอาทร นางอุษณีย์ และผู้ดูแลทางหลวงชนบท สายบ้านบางโรง - อ่าวปอ
ไม่ได้มาระวางแนวเขตที่ดินของตน จึงยังรับฟังไม่ได้ว่าการรังวัดสอบเขตทางสาธารณประโยชน์
ที่พิพาทในวันดังกล่าวถูกต้องตามการวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อีกทั้งปรากฏ
ข้อเท็จจริงจากการไต่สวนปากคำของนายเฉด พันธิพิพ อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ว่า พื้นที่บริเวณ
ที่พิพาทเดิมมีสภาพเป็นนาข้าวและมีทางสาธารณประโยชน์ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร
เป็นทางเดินเข้าออกเพื่อไปทำนาปลูกข้าว โดยที่ดินของชาวบ้านบริเวณดังกล่าวเป็นที่ดิน
มีหลักฐานตาม น.ส. ๓ จำนวน ๔ ถึง ๕ ราย และในรายงานการไต่สวนดังกล่าวสรุปว่า
มีทางสาธารณประโยชน์ตัดผ่านถนนสายบางโรง - อ่าวปอ ทอดยาวไปตลอดถึงบริเวณบ้านอ่าวกุ่ม
มีระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร แต่ไม่มีลักษณะเป็นทางสาธารณประโยชน์ ประกอบกับ
ก่อนหน้านั้น สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง ได้เข้ารังวัดสอบเขตทางสาธารณประโยชน์
ที่พิพาทตามคำขอขององค์การบริหารส่วนตำบลปากคอก (ฐานะในขณะนั้น) เมื่อวันที่ ๒๑
ธันวาคม ๒๕๕๔ ช่างรังวัดออกไปทำการรังวัดแล้ว แต่ผู้ขอรังวัดและเจ้าของที่ดินข้างเคียง
ไม่สามารถชี้แนวเขตที่ดินได้ เนื่องจากทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทไม่มีการใช้ประโยชน์
เมื่อการรังวัดแนวเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ ทางสาธารณประโยชน์
ที่พิพาทไม่ปรากฏแนวเขตทางที่ชัดเจนและเจ้าของที่ดินข้างเคียงไม่ได้มาระวางแนวเขตครบถ้วน
ส่วนนายสาโรจน์ซึ่งมาระวางแนวเขตไม่ลงชื่อรับรองการนำชี้เขตของเทศบาลตำบลปากคอก
เพียงฝ่ายเดียวและไม่คัดค้าน สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง ก็ได้มีหนังสือแจ้ง
ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังเจ้าของที่ดินข้างเคียงให้ไปลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านตาม

/ใบรับรอง...

ใบรับรองเขตติดต่อของเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียง (ท.ด.๓๔) อีกครั้งตามมาตรา ๖๙ ทวิ วรรคสาม วรรคสี่ และมาตรา ๗๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ที่นำมาใช้ในการรังวัดสอบเขต ที่ดินสาธารณประโยชน์ ประกอบกับข้อ ๕ ของระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการรังวัดสอบเขต แบ่งแยก และรวมโฉนดที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๗ และคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๕๘/๒๕๐๑ เรื่อง ระเบียบปฏิบัติในการรังวัดทำแผนที่และการระวางแนวเขตที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันซึ่งเกิดขึ้นโดยสภาพ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๐๑ ซึ่งแจ้งตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๐๖/ว ๓๐๗๔๓ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ รวมทั้ง ไม่ถูกต้องตามข้อ ๑ ของระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการติดต่อหรือการแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง ให้มาลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านการรังวัด พ.ศ. ๒๕๒๑ (ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะเกิดเหตุ พิพาท) และข้อ (๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ (ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะเกิดเหตุพิพาท) ก่อนส่งหนังสือ สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง ที่ ภก ๐๐๒๐.๐๑(๓)/๑๑๕๒๓ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการต่อไป นอกจากนั้น บริเวณที่หรือทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ไม่เข้ากรณีที่ต้องออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ในขณะที่ทำการรังวัดสอบเขตเมื่อ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ จึงไม่ปรากฏขอบเขตหรือเนื้อที่อย่างชัดเจนและยังไม่มีสภาพเป็น ทางสาธารณประโยชน์ การที่ผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง ที่ ภก ๐๐๒๐.๐๑(๓)/๑๑๕๒๓ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ โดยแผนที่แนวเขตทางสาธารณประโยชน์ (ร.ว. ๙) ไม่ได้แสดงแนวเขตส่วนที่มีผู้บุกรุกและบุกรุกเนื้อที่เท่าใดอย่างชัดเจน และนายสาโรจน์ ส่อเจริญ ยังปฏิเสธหรือไม่ยอมรับว่าบุกรุก พร้อมทั้งโต้แย้งแนวเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทว่า กว้างเพียง ๒ เมตร ไม่ใช่ ๔ เมตร อันเป็นกรณีที่จะต้องสอบสวนเพื่อพิสูจน์สิทธิในที่ดินบริเวณ พิพาทว่าเป็นของรัฐหรือของเอกชนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการสอบสวนข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงสั่งการให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดดำเนินการ ต่อไป โดยยังไม่มีผลการดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษเพื่อดำเนินคดีอาญาตามมาตรา ๙ ประกอบกับ มาตรา ๑๐๘ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กับนายสาโรจน์ เจ้าของที่ดินข้างเคียงที่มีกรณี ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้บุกรุกทางสาธารณประโยชน์บริเวณดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่รู้เหตุ แห่งข้อพิพาท เนื่องจากไม่เข้าข้อยกเว้นที่คดีจะขาดอายุความต้องให้ร้องทุกข์กล่าวโทษโดยทันที นอกจากนั้น ปรากฏในเวลาต่อมาว่า ผู้ฟ้องคดีก็ได้รับรายงานเหตุผลและความจำเป็นให้นายอำเภอถลาง ทราบทุกระยะตามหนังสือเทศบาลตำบลปากคอก ที่ ภก ๕๓๑๐๑/๓๘๘๗ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ ที่ ภก ๕๓๑๐๑/๓๔๓๐ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑ และที่ ภก ๕๓๑๐๑/๔๘๘๗ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ตามข้อ ๖ วรรคสาม ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง

/ใช้ร่วมกัน...

ใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติวินิจฉัยตามที่คณะไต่สวนเบื้องต้นมีความเห็นว่า การรังวัดสอบเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นการรังวัดถูกต้องแล้วนั้น ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการดำเนินการไต่สวนให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นทั้งสองด้าน ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้ถูกกล่าวหาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ อีกทั้งในเวลาต่อมาผู้ฟ้องคดีใช้ดุลพินิจในการรับข้อพิพาท โดยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำสั่งเทศบาลตำบลปากคลองที่ ๑๑๐๗/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ให้มีการสอบสวนใกล้เคียงข้อพิพาทและให้โอกาสแก่นายสาโรจน์ ส่อเจริญ ได้โต้แย้งแสดงหลักฐานเพื่อพิสูจน์สิทธิในที่ดินระหว่างรัฐกับเอกชนก่อนที่ผู้ฟ้องคดีจะได้มีหนังสือเทศบาลตำบลปากคลอง ที่ ภก ๕๓๑๐๑/๓๒๐๐ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ มอบอำนาจให้นายวชิราวุฒิ หัวเพชร ตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ แจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรธลาง เพื่อดำเนินการติดตามนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายต่อไป จึงเป็นการปฏิบัติชอบด้วยขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ (๑) ก. ค. (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และข้อ ๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๓๙ ตลอดจนผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือเทศบาลตำบลปากคลอง ที่ ภก ๕๓๑๐๑/๓๔๘๑ และที่ ภก ๕๓๑๐๑/๓๔๘๒ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ แจ้งให้นายสาโรจน์ ส่อเจริญ และนางอุษณีย์ ส่อเจริญ รื้อถอนต้นยางพาราและสิ่งปลูกปลูกใด ๆ ให้พ้นจากที่ดินอันเป็นทางสาธารณประโยชน์ให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๓๐ วัน และได้มีหนังสือเทศบาลตำบลปากคลอง ที่ ภก ๕๓๑๐๑/๔๓๘๑ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ แจ้งให้นายสาโรจน์ดำเนินการรื้อถอนต้นยางพาราและสิ่งปลูกปลูกใด ๆ ให้พ้นจากที่ดินอันเป็นทางสาธารณประโยชน์ให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๓๐ วัน อีกครั้งหนึ่ง ในเวลาต่อมานายสาโรจน์ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ยินยอมยกที่ดินตามแนวเขตที่เทศบาลตำบลปากคลองปักหลักเสาปูนเป็นแนวไว้แล้ว โดยนายสาโรจน์ได้ทำการรื้อถอนโค่นต้นยางพาราออกจากแนวเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทเป็นที่เรียบร้อยแล้วตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ กรณีเช่นนี้ย่อมทำให้ข้ออ้างที่เป็นหลักแห่งข้อหาที่สำคัญเพียงประการเดียวของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หดสิ้นไปก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะได้มีมติวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ฟ้องคดีในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ หากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นทั้งสองด้าน ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้ถูกกล่าวหา ก่อนมีมติวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ฟ้องคดี ย่อมทำให้การไต่สวนถูกต้องตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบกับเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีรับข้อพิพาทโดยให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้โต้แย้ง

/แสดงพยาน...

แสดงพยานหลักฐานและไม่ต้องฟ้องขับไล่ผู้บุกรุกออกจากบริเวณพิพาทให้เสียเวลาหรือค่าใช้จ่ายที่สอดคล้องกับข้อ ๔ และข้อ ๕ ของคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๕๘/๒๕๐๑ เรื่อง ระเบียบปฏิบัติในการรังวัดทำแผนที่และการระวางแนวเขตที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันซึ่งเกิดขึ้นโดยสภาพ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๐๑ ดังนั้นจึงรับฟังไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่หรือทางสาธารณประโยชน์ตามมาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับข้อ ๖ วรรคสอง และวรรคสาม ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่อย่างใด และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ฟ้องคดีมีเจตนาประวิงเวลาโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือมีพฤติการณ์ประวิงเวลาร้องทุกข์กล่าวโทษโดยทุจริตเพื่อช่วยเหลือผู้บุกรุก จึงรับฟังไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤตินทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก สมัยที่สอง ตามมติวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ จึงเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ผูกพันผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่จะถือว่าสำนวนการไต่สวนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก เนื่องจากไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต้องเสนอความเห็นพร้อมด้วยพยานหลักฐานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ ส่วนมติวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ นั้น เป็นเพียงขั้นตอนการดำเนินการก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะมีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต แม้ศาลเห็นว่าเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นเพียงการพิจารณาทางปกครอง มิใช่คำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่ผู้ฟ้องคดีจะมีสิทธิขอให้ศาลเพิกถอนได้ ศาลจึงไม่จำเป็นต้องเพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าว

/ศาลปกครองชั้นต้น...

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก สมัยที่สอง ตามมติวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยให้มีผลย้อนหลังไปนับแต่วันที่คำสั่งดังกล่าวมีผลบังคับ ส่วนคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ นั้น ให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อุทธรณ์ว่า มาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นเพียงบทบัญญัติที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อเร่งรัดให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเท่านั้น หาใช่เป็นอายุความฟ้องร้องคดีอาญา หรือเป็นบทบัญญัติให้การไต่สวนไม่ชอบอันเป็นผลเกี่ยวกับอำนาจฟ้องร้องคดีอาญาแต่อย่างใดไม่ และแม้ว่าการดำเนินการไต่สวนจะเกินกรอบระยะเวลาดังกล่าวก็ตาม แต่ตามมาตรา ๔๘ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังคงมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการไต่สวน และมีความเห็น หรือวินิจฉัย หรือดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาสอบสวนและดำเนินการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณีโดยเร็ว มิได้บัญญัติให้ถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่มีอำนาจไต่สวนและมีความเห็น หรือวินิจฉัยอีกต่อไป โดยเทียบเคียงตามนัยคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๐๕๓/๒๕๖๖ และคำพิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๓ คดีหมายเลขแดงที่ อท ๒๑๑/๒๕๖๕ ผู้ฟ้องคดีในฐานะนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก ซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย รับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๔๘ เตรส และมีหน้าที่ร่วมกับนายอำเภอในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันภายในเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกอบระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๑๒ มิได้แจ้งความดำเนินคดี และดำเนินการกับผู้บุกรุกทางสาธารณประโยชน์บริเวณดังกล่าว ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีทราบอยู่แล้วว่าพื้นที่บริเวณบ้านชุมพะ หมู่ที่ ๙ ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต นั้น มีทางสาธารณประโยชน์ขนาดกว้าง ๔ เมตร ตลอดทางตามที่สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง ได้ทำการรังวัดและ

/แจ้งผลให้ทราบ...

แจ้งผลให้ทราบแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๖ แม้ในวันรุ่งวัดดังกล่าว นายสาโรจน์ ส่อเจริญ ไม่ยอมลงนามรับรองเขต และเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงคนอื่น ๆ ไม่มาระวังชี้แนวเขต ก็ย่อมถือว่าการรังวัดถูกต้องแล้ว ไม่มีผลให้ผลการรังวัดในวันดังกล่าวไม่ชอบแต่อย่างใด อีกทั้ง ผู้ฟ้องคดีทราบข้อเท็จจริงเป็นอย่างดีว่ามีการร้องเรียนเกี่ยวกับการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ ทางสาธารณประโยชน์ บริเวณดังกล่าว จนกระทั่งเวลาผ่านไปเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๗ นายสมศักดิ์ พันธุ์ทิพย์ ก็ได้มีการร้องเรียนเรื่องดังกล่าวไปยังศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดภูเก็ตอีกครั้ง ซึ่งศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดภูเก็ตได้ขอทราบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวไปยังอำเภอถลาง และอำเภอถลางได้มีหนังสือถึงผู้ฟ้องคดีแจ้งให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และให้ รายงานผลให้ทราบภายใน ๑๕ วัน ซึ่งผู้ฟ้องคดีก็ดำเนินการเพียงให้สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง ทำการรังวัดใหม่ ทั้ง ๆ ที่พื้นที่บริเวณดังกล่าวสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง เคยแจ้งผลการรังวัดไปแล้ว ดังนั้น การกระทำของผู้ฟ้องคดีจึงมีมูลความผิดฐานปฏิบัติการฝ่าฝืน ต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบ ด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่งหรือ แก่เทศบาลหรือแก่ราชการ ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และมีมูล ความผิดทางอาญา ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติ วินิจฉัยความผิดแก่ผู้ฟ้องคดีไว้โดยชอบแล้ว ประกอบกับการไต่สวนและมีคำวินิจฉัยความผิด แก่ผู้ฟ้องคดีนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับฟังทั้งพยานเอกสาร พยานบุคคล รวมทั้งคำชี้แจง แก่ข้อกล่าวหาของผู้ฟ้องคดีประกอบการมีความเห็นและวินิจฉัยว่าครบองค์ประกอบความผิด หรือไมด้วย หาได้รับฟังเฉพาะพยานเอกสารซึ่งเป็นหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง ที่ ภก ๐๐๒๐.๐๑(๓)/๑๑๕๒๓ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เพื่อนำมาอาศัยข้ออ้างที่เป็นหลัก แห่งข้อหาที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้แต่เพียงอย่างเดียวไม่ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่อาจเห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาหรือคำสั่งกลับคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ยกฟ้องของผู้ฟ้องคดี

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อุทธรณ์มีสาระสำคัญอย่างเดียวกับคำอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเพิ่มเติมว่า กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ลับ ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๕๗๒๐ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ แจ้งว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับเรื่องกล่าวหาผู้ฟ้องคดีว่ากระทำความผิด ฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กรณีไม่ดำเนินการกับ นายสาโรจน์ ส่อเจริญ กรณีบุกรุกทางสาธารณประโยชน์ บริเวณบ้านชุมเพาะ หมู่ที่ ๙ ตำบล ป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วมีมติว่า การกระทำของ ผู้ฟ้องคดีมีมูลความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

/เพื่อให้...

เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมีมูลความผิดฐานปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่หรือมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่งหรือแก่เทศบาลหรือแก่ราชการ ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ จึงมีมติให้ส่งสำนวนการไต่สวน และเอกสารหลักฐาน พร้อมความเห็นไปยังผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจกับผู้ฟ้องคดีตามฐานความผิดดังกล่าวตามมาตรา ๙๑ (๑) และมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๙๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้วแต่กรณีต่อไป โดยให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ฟ้องคดี พิจารณาโทษตามฐานความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีก หากผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน หรือผู้ใดไม่ดำเนินการตามมาตรา ๙๘ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมายหรือกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมิได้มีอำนาจในการสอบสวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม อันเป็นเหตุให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนสามารถใช้สิทธิตามมาตรา ๙๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ในการขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณา ทบทวนมตินั้นได้อีก ประกอบกับนายอำเภอกลาง ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต ตามคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๒๙๗๐/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ เรื่อง มอบหมายให้นายอำเภอปฏิบัติราชการแทนตามมาตรา ๗๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้เสนอความเห็นให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ออกคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก คำสั่งดังกล่าวจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาหรือคำสั่งกลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ยกฟ้อง และให้ยกเลิกคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา

ผู้ฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง โดยขอถือเอาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และเหตุผลตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นเป็นคำแก้อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี และเพิ่มเติมว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก สมัยที่สอง ตามมติวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก เป็นการไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนหรือวิธีการ

/อันเป็น...

อันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น นอกจากนั้น ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ฟ้องคดี มีเจตนาประวิงเวลาโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือมีพฤติการณ์ประวิงเวลา ร้องทุกข์กล่าวโทษโดยทุจริตเพื่อช่วยเหลือผู้บุกรุก โดยเทียบเคียงกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๙๕/๒๕๕๓ ที่ ๔๑๗๐/๒๕๓๐ และที่ ๔๓๗/๒๕๑๕ และเมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ได้ทุจริตต่อหน้าที่แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่มีอำนาจไต่สวนและมีมติวินิจฉัยมูลความผิดฐานอื่นอีก ดังนั้น การที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากคลองตามมติ วินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าว จึงเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ผูกพันผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่จะถือว่าส่วนงานการไต่สวนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นส่วนงาน การสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยไม่ต้องแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนวินัย โดยเทียบเคียงจากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๑๐๓๗/๒๕๕๘ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๕๔๘/๒๕๖๒ คดีหมายเลขแดงที่ พบ. ๘/๒๕๖๒ คดีหมายเลขแดงที่ พบ. ๖/๒๕๖๓ คดีหมายเลขแดงที่ พบ. ๑๕/๒๕๖๓ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๗๕/๒๕๖๓ และคดีหมายเลขแดงที่ อบ. ๓๔๕/๒๕๖๕ อีกทั้งพนักงานอัยการจังหวัดภูเก็ต ได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องนายสาโรจน์ ส่อเจริญ ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียงที่เป็นผู้ถูกกล่าวหา ในคดีอาญาที่ ๑๐๔๖/๒๕๖๑ ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามคำพิพากษาของ ศาลปกครองชั้นต้น

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี คู่กรณีไม่ได้ยื่นคำแถลง เป็นหนังสือและไม่ได้แจ้งความประสงค์ให้ศาลจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี ศาลได้รับฟัง สรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ เป็นหนังสือของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในคำฟ้อง คำให้การ คำอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ และพยานหลักฐานอื่นจากการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาลแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ขณะผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากคลอง มีกรณีถูกกล่าวหาต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กรณีไม่ดำเนินการกับนายสาโรจน์ ส่อเจริญ ที่บุกรุกทางสาธารณประโยชน์ บริเวณบ้านชุมแพะ หมู่ที่ ๔ ตำบลปากคลอง อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งหลังจากทำการไต่สวน ข้อเท็จจริงแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ได้มีมติว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดีมีความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้น การปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมีมูลความผิด

/ฐานปฏิบัติ...

ฐานปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย แก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๑.๐๑ (ภก)/๐๖๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๔ ส่งรายงานและเอกสารพร้อมทั้งความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไปยัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป หลังจากนั้น ปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับ ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๕๗๒๐ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ส่งเรื่องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๙๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน จึงมีหนังสือ ลับ ด่วนที่สุด ที่ ภก ๐๐๒๓.๔/๒๕๗ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๕ มอบหมายให้นายอำเภอกลางปฏิบัติการแทนตาม มาตรา ๗๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ โดยให้ดำเนินการกับผู้ฟ้องคดี ตามฐานความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งต่อมา นายอำเภอกลางได้มีหนังสือ ลับ ที่ ภก ๐๐๒๓.๙/๐๐๓๒ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๕ รายงาน ผลการพิจารณาโดยเห็นพ้องตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเสนอความเห็นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่า ควรมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากดง หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจาก ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากดง ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติชี้มูลความผิดของผู้ฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดี พ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากดง เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดี มาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนมติและคำสั่งดังกล่าว ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี ตำบลปากดง สมัยที่สอง ตามมติวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยให้มีผลย้อนหลังไปนับแต่วันที่คำสั่งดังกล่าว มีผลบังคับ ส่วนคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ นั้น ให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น จึงอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแล้ว

/คดีมีประเด็น...

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก เป็นการกระทำที่ขัดด้วยกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลเทศบาลในจังหวัดนั้นให้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย กฎ และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจง แนะนำ หรือตักเตือนเทศบาล และตรวจสอบกิจการ เรียงรายงานและเอกสาร หรือสถิติใด ๆ จากเทศบาลมาตรวจ ตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนก็ได้ วรรคสอง บัญญัติว่า อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคหนึ่ง และตามมาตรา ๑๙ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๔๘ ปัญญาทศ วรรคสองและวรรคสาม สำหรับเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบหมายให้นายอำเภอปฏิบัติการแทนสำหรับเทศบาลที่อยู่ในอำเภอนั้น โดยจะกำหนดเงื่อนไขในการใช้อำนาจหน้าที่ไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อความปรากฏโดยมีหลักฐานตามสมควรต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอซึ่งได้รับมอบหมายตามมาตรา ๗๑ วรรคสอง ว่า นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล หรือรองประธานสภาเทศบาลผู้ใด จงใจทอดทิ้งหรือละเลยไม่ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ อันจะเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือประพฤติดนฝ่ายความสงบเรียบร้อย หรือฝ่าฝืนคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอที่สั่งการตามมาตรา ๗๒ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยพลัน และให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา ๗๓/๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อผลการสอบสวนตามมาตรา ๗๓ ปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ถูกสอบสวน ถ้าเป็นการดำเนินการสอบสวนของนายอำเภอให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง ถ้าเป็นการดำเนินการสอบสวนของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าผู้นั้นจะได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เพราะเหตุตาย หรือพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเกินสองปี โดยในคำสั่งดังกล่าวให้ระบุเหตุที่ทำให้พ้นจากตำแหน่งไว้ และให้มีผลตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่ง แต่ไม่กระทบต่อการดำเนินงาน และการรับค่าตอบแทนที่ได้กระทำไปก่อนวันที่มีคำสั่งนั้น ถ้าในขณะที่มีคำสั่งดังกล่าวผู้นั้นกำลังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นอันเป็นผลจากการเลือกตั้งตางวาระหรือต่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกัน ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งที่กำลังดำรงอยู่ด้วย และให้ถือว่าวันที่

/สั่งให้...

สั่งให้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับระยะเวลาต้องห้ามการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับรายงาน วรรคสาม บัญญัติว่า คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๑ บัญญัติว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวน แล้วมีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวนเอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายใน สามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป (๒) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวันเพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป และมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาได้รับสำนวน การไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๑ แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจ แต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก โดยในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัย ของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล ของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น แล้วแต่กรณี วรรคสาม บัญญัติว่า การดำเนินการทางวินัยตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาส่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้รับแจ้งมติที่ได้ขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวน ตามมาตรา ๙๙ วรรคสอง ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก่อนหรือหลังที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติวินิจฉัยมูลความผิด เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๘ แล้ว แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อไป วรรคสี่ บัญญัติว่า สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำ ความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหาผู้นั้น ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ถอดถอนเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป วรรคห้า บัญญัติว่า ในการส่งสำนวนการไต่สวน เพื่อดำเนินการทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานกรรมการ อาจมอบหมาย ให้เลขาธิการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้ และกฎกระทรวงการสอบสวน

/ผู้ดำรงตำแหน่ง...

ผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในเทศบาล พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๑ กำหนดว่า ในกฎกระทรวงนี้ “ผู้ว่าราชการจังหวัด” ให้ความหมายรวมถึง นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ให้ปฏิบัติการแทนสำหรับเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลที่อยู่ในอำเภอนั้นตามมาตรา ๗๑ วรรคสอง ด้วย ข้อ ๓ กำหนดว่า เมื่อมีเหตุที่ต้องดำเนินการสอบสวนนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล หรือรองประธานสภาเทศบาลตามมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำการสอบสวน

คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะมีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี ตำบลป่าคลอก จะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนตามที่ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๑ ข่มขู่ความผิดของผู้ฟ้องคดี หรือไม่

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ขณะผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก มีกรณีถูกกล่าวหาต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กรณีไม่ดำเนินการกับนายสาโรจน์ ส่อเจริญ ที่บุกรุกทางสาธารณประโยชน์ บริเวณบ้านชุมเพาะ หมู่ที่ ๙ ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งหลังจากทำการไต่สวน ข้อเท็จจริงแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ได้มีมติว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดีมีความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้น การปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมีมูลความผิด ฐานปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤตินทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย แก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๑.๐๑ (ภก)/ ๐๖๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๔ ส่งรายงานและเอกสารพร้อมทั้งความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป หลังจากนั้น ปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับ ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๕๗๒๐ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ส่งเรื่องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๘๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน จึงมีหนังสือ ลับ ส่วนที่สุด ที่ ภก ๐๐๒๓.๔/๒๕๗ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๕ มอบหมายให้นายอำเภอถลางปฏิบัติการแทน ตามมาตรา ๗๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยให้ดำเนินการกับผู้ฟ้องคดี ตามฐานความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งต่อมา

/นายอำเภอถลาง...

นายอำเภอกลางได้มีหนังสือ ลับ ที่ ภก ๐๐๒๓.๙/๐๐๓๒ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๕ รายงานผลการพิจารณาโดยเห็นพ้องตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเสนอความเห็นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่าควรมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากลอก หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปากลอก ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายและข้อเท็จจริงข้างต้น เห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติชี้มูลความผิดของผู้ฟ้องคดีแล้วส่งรายงานและเอกสารพร้อมทั้งความเห็นดังกล่าวไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และปลัดกระทรวงมหาดไทยได้ส่งเรื่องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพื่อให้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปนั้น เป็นไปตามมาตรา ๙๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่บัญญัติว่า สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้น ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ซึ่งมีใช้กรณีการพิจารณาโทษทางวินัยที่มาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ที่บัญญัติว่า เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาได้รับสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๑ แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก โดยในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น แล้วแต่กรณี แต่อย่างไรก็ดี ประกอบกับเมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง ดังกล่าว เห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่บัญญัติยกเว้นไว้เฉพาะการพิจารณาโทษทางวินัยเท่านั้นที่ให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย หากได้บัญญัติให้รวมถึงผู้บริหารท้องถิ่นและรองผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยด้วย เมื่อฐานความผิดของผู้ฟ้องคดีกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาลหรือแก่ราชการ ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติชี้มูล และประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้ส่งรายงานและเอกสารพร้อมทั้งความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และปลัดกระทรวงมหาดไทยได้ส่งเรื่องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพื่อให้ดำเนินการตามหน้าที่

/และอำนาจ...

และอำนาจต่อไปนั้น เป็นความผิดตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งตามมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อความปรากฏโดยมีหลักฐานตามสมควรต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอซึ่งได้รับมอบหมายตามมาตรา ๗๑ วรรคสอง ว่า นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล หรือรองประธานสภาเทศบาลผู้ใดจงใจทอดทิ้งหรือละเลยไม่ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ อันจะเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือประพฤติดันฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือฝ่าฝืนคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอที่สั่งการตามมาตรา ๗๒ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยพลัน และให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงและมาตรา ๗๓/๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อผลการสอบสวนตามมาตรา ๗๓ ปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ถูกสอบสวน ถ้าเป็นการดำเนินการสอบสวนของนายอำเภอให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง ถ้าเป็นการดำเนินการสอบสวนของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าผู้นั้นจะได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เพราะเหตุตาย หรือพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเกินสองปี โดยในคำสั่งดังกล่าวให้ระบุเหตุที่ทำให้พ้นจากตำแหน่งไว้ และให้มีผลตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่ง แต่ไม่กระทบต่อการดำเนินงานและการรับค่าตอบแทนที่ได้กระทำไปก่อนวันที่มีคำสั่งนั้น ถ้าในขณะที่มีคำสั่งดังกล่าวผู้นั้นกำลังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นอันเป็นผลจากการเลือกตั้งตั่ววาระหรือต่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกัน ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งที่กำลังดำรงอยู่ด้วย และให้ถือว่าวันที่สั่งให้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับระยะเวลาต้องห้ามการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน ในกรณีนี้นายอำเภอกลางซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขี้มูลความผิดของผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ประกอบข้อ ๑ และข้อ ๓ ของกฎกระทรวงการสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในเทศบาล พ.ศ. ๒๕๖๓ ก่อนที่จะรายงานให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาและมีคำสั่งต่อไป เช่นนี้ เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขี้มูลความผิดของผู้ฟ้องคดีก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะมีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก อันไม่เป็นไปตาม

/ขั้นตอน...

ขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญในการออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และกรณีจึงไม่จำต้องวินิจฉัยข้ออุทธรณ์อื่นของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองอีก เพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป

การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก สมัยที่สอง ตามมติวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐๘/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยให้มีผลย้อนหลังไปนับแต่วันที่คำสั่งดังกล่าวมีผลบังคับ ส่วนคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ นั้น ให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วยในผล

พิพากษายืน โดยให้คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่สั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก สิ้นผลลงนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษานี้

นายภริตัน เจริญชัย
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

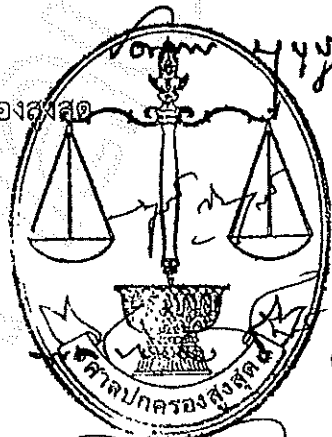
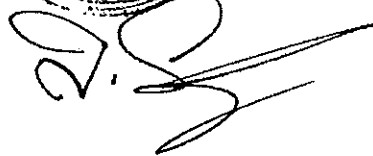
ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายโสภณ บุญกุล
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

นายวิบูลย์ กัมมระบุตร
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

พลโท สุรพงศ์ เปรมบัญญัติ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายสมมาศ รัฐพิทักษ์สันติ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายวิโรจน์ ธิตา

พิจารณาดำเนินการให้ได้ เมื่อพิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๑๐๑ และข้อ ๑๐๘ แห่งระเบียบของ
ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้ว
จึงเห็นว่าคำอุทธรณ์นี้ไม่มีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย

จึงมีคำสั่งไม่รับคำอุทธรณ์ไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

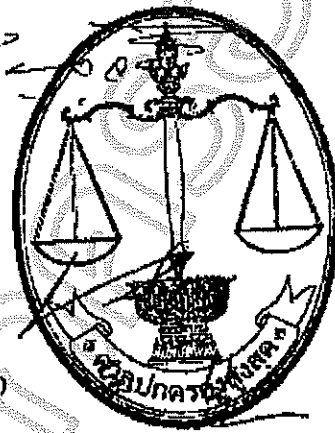
นายหัสวุฒิ วิฑิตวิริยกุล
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

[Signature]

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายปรีชา พานิชวงศ์
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

[Signature]

นายดำริ วัฒนสิงห์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

พลเอก นิยม ศันสนาคม
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

พลเอก

นายสวัสดิ์ วัฒนายากร
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

[Signature]

:: บทความวิชาการ อุทาหรณ์คดีปกครอง ::

🚩 เรื่อง ทางเกวียนสาธารณะที่หายไป : ท้องถิ่น-ท้องที่ ไม่อาจปฏิเสธหน้าที่ในการดูแลรักษาได้ ?

📖ถาม กรณีผู้ฟ้องคดีอ้างว่าตนเป็นราษฎรที่อาศัยในพื้นที่พิพาทตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ซึ่งเคยใช้ทางสาธารณประโยชน์ (ทางเกวียน) เป็นเส้นทางสัญจรระหว่างหมู่บ้าน แต่ต่อมา มีการออกโฉนดที่ดินทับทางสาธารณประโยชน์ดังกล่าว ถือว่าเทศบาลละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันทางสาธารณประโยชน์ หรือไม่ ?

👉ตอบ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า บริเวณดังกล่าวมีทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทอยู่จริงและมีมานานแล้ว และเมื่อปี พ.ศ. 2533 ได้มีโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน ทำให้มีการออกโฉนดที่ดินทับทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ซึ่งแม้จะเป็นการออกโฉนดที่ดินก่อนมีการจัดตั้งสุขาภิบาล (ต่อมายกฐานะเป็นเทศบาล) และเทศบาลไม่ได้ร่วมดำเนินการออกโฉนดที่ดินตามโครงการดังกล่าวก็ตาม

◆ เทศบาลยังคงมีหน้าที่ร่วมกับนายอำเภอในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ไม่ให้มีการรุกร้าตามมาตรา 122 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ประกอบกับข้อ 5 และข้อ 6 วรรคหนึ่ง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553

📍เมื่อยังไม่มีกรณีสภาพทางสาธารณประโยชน์ และยังไม่สามารถหาร่องรอยความมีอยู่หรือขอบเขตของทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท เพื่อดำเนินการให้ประชาชนใช้ทางสาธารณประโยชน์ดังกล่าวได้ จึงเป็นกรณีที่นายอำเภอและเทศบาลละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันทางสาธารณประโยชน์

🌐 อ่านเพิ่มเติม คลิก <https://dg.th/x3c1uj0bmf>

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 286/2569)

๒๓ เม.ย. ๒๕๖๙
อ่านเมื่อวันที่.....

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ต. ๒๒.๑)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๒๐๒๔/๒๕๖๖
คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๔๖/๒๕๖๙

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๑ เดือน เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๙

ระหว่าง { นายผดุง บุญเย็น ที่ ๑ ผู้ฟ้องคดี
นายชูศักดิ์ พรหมคุณ ที่ ๒
นางหนูยิ้ม เสนหา ที่ ๓
นายไพโรจน์ บุญเย็น ที่ ๔
นางมา ศิริ ที่ ๕
นายอำเภอบึงบอระเพ็ด ที่ ๑
เทศบาลตำบลบึงบอระเพ็ด ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่
ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองอุบลราชธานี คดีหมายเลขดำที่
๒๙/๒๕๖๕ หมายเลขแดงที่ ๒๖๖/๒๕๖๖

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าเป็นราษฎรหมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๗
และหมู่ที่ ๙ ตำบลบึงบอระเพ็ด อำเภอบึงบอระเพ็ด จังหวัดศรีสะเกษ บริเวณที่เป็นเขตติดต่อยกย่อง
หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๗ ซึ่งเป็นที่ดินของที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งห้าตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษนั้น
มีทางสาธารณประโยชน์เรียกชื่อว่า ท่าหนองหล่ม ความยาวประมาณ ๑,๕๐๐ เมตร
ชาวบ้านบริเวณดังกล่าวรวมทั้งผู้ฟ้องคดีทั้งห้าเคยใช้เพื่อเดินทางระหว่างบ้านเปาะ หมู่ที่ ๒

/กับท่าหนองหล่ม...

กับท่าหนองหล่ม ซึ่งเป็นทำนน้ำตามธรรมชาติที่ใช้เป็นจุดขึ้นลงเรือและสัญจรไปตามลำห้วยทับทันใช้เป็นเส้นทางไปทำสวน ทำไร่ และขนส่งเส้นใยปอแก้วไปลงเรือที่ท่าหนองหล่มเพื่อนำไปจำหน่ายในตัวเมือง รวมทั้งใช้เป็นเส้นทางตอนฝั่งโค กระบือจากหมู่บ้านไปเลี้ยงตามทุ่งบริเวณป่าลุ่มน้ำของลำห้วยทับทัน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ชาวบ้านตำบลเป่าซึ่งขณะนั้นขึ้นอยู่กับอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ได้รับความเดือดร้อนในการเดินทางสัญจรไปติดต่อราชการที่ว่าการอำเภอเป็นอย่างมาก เนื่องจากกระยะทางค่อนข้างไกล จึงมีการประชุมกันและมีมติขอแยกตัวออกจากอำเภออุทุมพรพิสัยเพื่อจัดตั้งเป็นอำเภอใหม่ โดยประชาชนรวมทั้งบรรพบุรุษของผู้ฟ้องคดีทั้งห้าได้บริจาคที่ดินบริเวณด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันเป็นหมู่ที่ ๗ ตำบลบึงบูรพ์ ให้เป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการ พร้อมทั้งมีการตัดถนนใหม่ให้เป็นเส้นตรงมากขึ้นเพื่อความสะดวกในการสัญจร จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๗ หน่วยงานราชการได้มีการตัดถนนเป็นเส้นทางใหม่ เนื่องจากทางสาธารณะเดิมค่อนข้างแคบไปตามแนวเขตที่ดินของประชาชน โดยเป็นการตัดแนวถนนใหม่จากทางสาธารณะประโยชน์เดิมตรงบริเวณตำแหน่งของที่ดินโฉนดเลขที่ ๗๙๘ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในปัจจุบัน ไปยังถนนหน้าศูนย์ราชการ หลังจากนั้น ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เจ้าของที่ดินที่อยู่ติดกับทางสาธารณะประโยชน์เดิมด้านทิศเหนือซึ่งสูญเสียที่ดินจากการตัดถนนเส้นใหม่ได้รื้อถอนแนวเขตทางสาธารณะประโยชน์เดิม และขยายที่ดินของตนทับซ้อนกับแนวเขตทางสาธารณะประโยชน์เดิม โดยอ้างว่าเพื่อเป็นการชดเชยกับที่ดินที่ต้องสูญเสียไปในการทำถนนเส้นใหม่ ซึ่งขณะนั้นบรรพบุรุษซึ่งเป็นปู่ของภรรยาของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้ไปร้องเรียนที่ว่าการอำเภอบึงบูรพ์ แต่ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา สภาพของทางสาธารณะประโยชน์เดิมจึงสูญหายไป ซึ่งมีข้อเท็จจริงว่าทางสาธารณะประโยชน์เดิมนั้นมีจุดเริ่มต้นจากบริเวณที่ดินโฉนดเลขที่ ๗๙๘ อำเภอบึงบูรพ์ ไปทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านและสิ้นสุดบริเวณที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๑๑ อำเภอบึงบูรพ์ รวมระยะทางประมาณ ๕๔๕ เมตร ทำให้เจ้าของที่ดินที่อยู่ติดกับทางสาธารณะประโยชน์เดิมด้านทิศใต้ได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถใช้ทางสาธารณะประโยชน์เดิมเพื่อเข้าออกที่ดินของตนได้ ซึ่งได้ร้องเรียนหลายครั้งแล้ว แต่ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหามาแต่อย่างใด ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ให้กับเจ้าของที่ดินบางคนที่อยู่ติดกับทางสาธารณะประโยชน์เดิมทับทางสาธารณะดังกล่าว บรรพบุรุษซึ่งเป็นปู่ของภรรยาของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้หักทวงแล้ว แต่ไม่ได้มีการแก้ไข หลังจากนั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๑๒๙ ตำบลบึงบูรพ์ ระบุแนวเขตที่ดินด้านทิศเหนือติดกับทางสาธารณะประโยชน์เดิมที่พิพาท แต่ต่อมาเมื่อออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๕ กลับระบุแนวเขตที่ดินด้านทิศเหนือว่าไม่ติดกับทางที่พิพาท ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๓

/กรกฎาคม...

กรกฎาคม ๒๕๖๓ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้ไปร้องเรียนต่อศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดศรีสะเกษ หลังจากนั้น สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล ได้ทำการตรวจสอบกับระวางรูปถ่ายทางอากาศ ที่ใช้ออก น.ส. ๓ ก. แต่ไม่พบว่าบริเวณดังกล่าวมีร่องรอยเป็นทางสาธารณประโยชน์ และเมื่อ ตรวจสอบกับระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศที่พิมพ์ใช้ในราชการ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ก็ไม่พบว่า บริเวณนั้นมีร่องรอยเป็นทางสาธารณประโยชน์เช่นกัน ประกอบกับเมื่อตรวจสอบสภาพพื้นที่จริง แล้วไม่ปรากฏว่ามีสภาพเป็นทางสาธารณประโยชน์ แต่จากการสอบสวนผู้สูงอายุจำนวน ๓ ราย ต่างให้ถ้อยคำว่ามีบริเวณดังกล่าวเคยมีทางลักษณะเป็นทางเกวียน ไม่สามารถระบุ ความกว้าง ความยาวของทางดังกล่าวได้ และไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดเป็นทางสาธารณประโยชน์ ตั้งแต่เมื่อใด และมีผู้ใดบุกรุกหรือไม่ มีพยานหลักฐานเพียงรายเดียวที่ระบุว่าเจ้าของที่ดิน เลขที่ดิน ๑๘ ได้รูก้ำเข้าไปในเขตทางที่พิพาท จึงได้แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทำการตรวจสอบ บริเวณดังกล่าวว่าเป็นทางสาธารณประโยชน์หรือไม่ อย่างไร ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือ ที่ ศก ๑๒๑๘/๑๖๔๒ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ แจ้งผลการตรวจสอบผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้สอบถามคำบุคคลที่อ้างว่าเคยใช้ประโยชน์ในทางที่พิพาทแล้ว แม้บุคคล ดังกล่าวจะไม่ทราบประวัติความเป็นมาของทางพิพาทว่าเกิดขึ้นเมื่อใด และไม่ทราบขอบเขต ทั้งความกว้างและความยาว จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางพิพาทที่ชัดเจนก็ตาม แต่ก็ได้ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าบริเวณดังกล่าวเคยมีทางสาธารณประโยชน์เป็นทางเก่าใช้ในการ สัญจรไปทำสวน ทำไร่ และเป็นทางผ่านของสัตว์เลี้ยง จึงยังไม่สามารถระบุรายละเอียดของ ทางพิพาทได้ หลังจากนั้น ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้ไปพบผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อขอทราบแนวทางในการ ตรวจสอบหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางพิพาท แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่สามารถระบุวิธีดำเนินการ และกรอบระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตรวจสอบหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางพิพาทได้ ผู้ฟ้องคดีทั้งห้า จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ในการหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับขอบเขตความกว้าง ความยาว จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางสาธารณประโยชน์ ที่พิพาทให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด ๖๐ วันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งเรียกเทศบาลตำบลบึงบูรพ์เข้ามาในคดี โดยกำหนดให้ นายอำเภอบึงบูรพ์ เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเทศบาลตำบลบึงบูรพ์ เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้การว่า เกี่ยวกับทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทในคดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ขอให้สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล ตรวจสอบข้อเท็จจริง เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าอ้างว่าได้มีการออกโฉนดที่ดินทับทางสาธารณประโยชน์ ที่พิพาทโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และได้รับแจ้งว่าทางดังกล่าวเป็นทางสาธารณประโยชน์

/โฉนดที่ดิน...

โฉนดที่ดินบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ออกโดยการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ บางแปลงออกไปโดยไม่ได้แจ้งการครอบครองและไม่มีหลักฐานที่ดินเดิม บางแปลงออกจากหลักฐาน น.ส. ๓ ก. ได้ตรวจสอบระวางรูปถ่ายทางอากาศที่ใช้ออก น.ส. ๓ ก. ที่มีไว้ใช้ในราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ไม่พบว่ามีร่องรอยเป็นทางสาธารณประโยชน์ และเมื่อตรวจสอบกับระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ ออร์โธรี ของกรมพัฒนาที่ดิน พิมพ์ใช้ในราชการในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่พบว่ามีร่องรอยเป็นทางสาธารณประโยชน์เช่นกัน แต่จากการสอบสวนผู้สูงอายุจำนวน ๓ ราย ต่างให้ถ้อยคำรับรองว่า เดิมบริเวณดังกล่าวเคยมีทางลักษณะเป็นทางเกวียน ไม่สามารถระบุความกว้างยาวของทางได้ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๔ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ให้ถ้อยคำฯ ทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านเปาะ หมู่ที่ ๒ และบ้านหนองหล่ม หมู่ที่ ๗ ตำบลบึงบุรพ์ เป็นทางที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ใช้เป็นทางสัญจรทำมาค้าขาย และเป็นทางผ่านของสัตว์เลี้ยงลงสู่ทุ่งบัวเสียว ตำบลคอนแรด อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ แต่ไม่ทราบว่าเป็นทางตั้งแต่เมื่อใด ทราบแต่เพียงว่ามีจุดเริ่มต้นจากที่ดินโฉนดเลขที่ดิน ๑๘ ของนางเยื่อน วงศ์จอม ไปถึงโฉนดที่ดินของนางลัดดา พรหมคุณ ขนาดความกว้างไม่น้อยกว่า ๕ เมตร ส่วนความยาวไม่อาจทราบได้ โดยผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้อ้างบุคคลที่เคยใช้ทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทจำนวน ๒๔ ราย แต่มาให้ถ้อยคำต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จำนวน ๖ ราย และมีการออกโฉนดที่ดินด้านทิศเหนือทับเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทจำนวน ๙ แปลง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการออกโฉนดที่ดินทับทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบแล้วสรุปความได้ว่า แม้จะมีผู้อ้างว่าเคยใช้ประโยชน์จากทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท และไม่ทราบประวัติความเป็นมาว่าเกิดเป็นทางสาธารณประโยชน์ขึ้นตั้งแต่เมื่อใด รวมทั้งไม่ทราบว่ามีขอบเขตขนาดความกว้าง ความยาว จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดที่ชัดเจนแน่นอนอย่างไร แต่ก็ได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า บริเวณดังกล่าวเป็นทางสาธารณประโยชน์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงแจ้งผลการตรวจสอบให้สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชีไศล ทราบ หลังจากนั้น ได้รับแจ้งจากสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชีไศล ว่า ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปช่วยทำการรังวัดตรวจสอบแนวเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้เป็นผู้ยื่นคำขอต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชีไศล เพื่อขอรังวัดสอบเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ส่วน น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๒๙ ตำบลบึงบุรพ์ ที่ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าอ้างว่ามีด้านทิศเหนือติดอยู่กับเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทนั้น ปรากฏว่า น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๒๙ ดังกล่าวได้ถูกยกเลิก เนื่องจากมีการออกโฉนดที่ดินแทนแล้ว

/ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒...

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การทำงานเดียวกันกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเพิ่มเติมว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ยื่นคำขอรังวัดสอบเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทต่อสำนักงานที่ดิน จังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชไศล และกำหนดทำการรังวัดในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๕ ซึ่งขณะทำการนี้ ยังไม่ถึงกำหนดทำการรังวัด

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยื่นคำแถลง ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ ต่อศาลปกครองชั้นต้น ส่งภาพถ่ายทางอากาศ ระบุว่าหมายเลข ๕๘๓๙ IV ๙๘๙๔ - ๑๓ และ ๕๘๓๙ IV ๙๘๙๔ - ๑๖ มาตราส่วน ๑ : ๑,๐๐๐ และมาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ที่มีการถ่ายภาพโดยกรมแผนที่ทหารในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ และปี พ.ศ. ๒๕๖๐

เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชไศล ชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำสั่ง ศาลปกครองชั้นต้นว่า ในการรังวัดสอบเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทตามคำขอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ได้ออกไปทำการรังวัดเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ไปร่วมทำการรังวัด แต่ไม่สามารถนำชี้ขอบเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทได้ เนื่องจากสภาพที่ดินจริงไม่มีสภาพความเป็นทางสาธารณประโยชน์ ทั้งในระวางรูปถ่ายทางอากาศ ไม่ปรากฏเป็นทางสาธารณประโยชน์ในบริเวณที่พิพาทแต่อย่างใด จึงได้งดการรังวัดไว้เป็นเวลา ๙๐ วัน ตามความประสงค์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า มีที่ดินที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้รังวัดตรวจสอบเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ตามหนังสือ ที่ ศก ๕๓๓๐๑/๑๑๐ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๕ ปรากฏรายละเอียดตามเอกสารหมายเลข ๘ คือ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๑ เลขที่ดิน ๑๘ ของนางเยื่อน วงศ์จอม โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๓๑๙ เลขที่ดิน ๗๘ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๔ เลขที่ดิน ๒๑ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๓ เลขที่ดิน ๒๐ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๒ เลขที่ดิน ๑๙ โฉนดที่ดินเลขที่ ๕๒๕๑ เลขที่ดิน ๖๙ โฉนดที่ดินเลขที่ ๗๗๓ เลขที่ดิน ๕๐ โฉนดที่ดินเลขที่ ๗๗๔ เลขที่ดิน ๕๑ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๒๕ เลขที่ดิน ๓๑ มีหลักฐานที่ดินเดิมเป็น น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๒๖๑๓ โฉนดที่ดินเลขที่ ๗๗๒ เลขที่ดิน ๔๙ มีหลักฐานเดิมเป็น น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๓๗๖๗ โฉนดที่ดินเลขที่ ๗๘๔ เลขที่ดิน ๖๑ และ น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๒๖๑๒ ส่วนโฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๕ เลขที่ดิน ๒๒ ที่ออกจากหลักฐาน น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๒๙ ตำบลบึงบูรพ์ ซึ่งเป็นที่ดินที่มีปัญหาว่า ทางสาธารณประโยชน์ที่อยู่ด้านทิศเหนือของ น.ส. ๓ ก. ดังกล่าว เมื่อได้มีการออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๕ แล้ว ไม่ปรากฏว่ามีทางสาธารณประโยชน์ นั้น มีข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๓ ได้มีการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๕ เลขที่ดิน ๒๒ ซึ่งในการเดินสำรวจครั้งนั้น ผู้แทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ไปร่วมทำการชี้และระวางแนวเขตที่สาธารณะด้วย ส่วนสาเหตุที่ทางสาธารณประโยชน์

/ด้านทิศเหนือ...

ด้านทิศเหนือที่หายไปนั้น ไม่ทราบสาเหตุ เนื่องจากไม่ปรากฏมีการบันทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดิน และผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดินไว้แต่อย่างใด แต่เมื่อตรวจสอบที่ดินข้างเคียงด้านทิศเหนือซึ่งเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๑ เลขที่ดิน ๑๘ ปรากฏว่าได้มีการออกโฉนดที่ดินในคราวเดียวกันให้แก่นางเยื้อน วงศ์จอม มีหลักฐานเดิมเป็น น.ส. ๓ เลขที่ ๕๘๖/๒๒๖ หมู่ที่ ๓ ตำบลเปาะ มีข้างเคียงด้านทิศตะวันตกจดทาง จึงไม่อาจทราบข้อเท็จจริงได้ว่าข้างเคียงที่เคยเป็นทางสาธารณประโยชน์นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยเหตุใด

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีที่ ๑ มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ร้องขอความเป็นธรรมต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กรณีมีการออกโฉนดที่ดินทับเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท เพื่อให้มีการดำเนินการให้กลับมามีทางสาธารณประโยชน์ดังเดิม โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการกรณีดังกล่าวแล้วด้วยการมีหนังสือ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ ถึงเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชไศล เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว แต่ได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชไศล ตามหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ ว่า โฉนดที่ดินบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ออกไปโดยการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ บางแปลงออกไปโดยไม่ได้แจ้งการครอบครองและไม่มีหลักฐานที่ดินเดิม บางแปลงออกจากหลักฐาน น.ส. ๓ ก. ซึ่งขั้นตอนการออกโฉนดที่ดินนั้น ผู้ปกครองท้องที่ได้ร่วมเป็นพยานและรับรองว่าไม่ได้มีการออกโฉนดที่ดินทับหรือล้ำแนวเขตที่สาธารณะ หรือที่หลวงหวงห้ามแต่อย่างใด ได้ตรวจสอบระวางรูปถ่ายทางอากาศที่ใช้ออก น.ส. ๓ ก. ที่มีไว้ในราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ไม่พบว่ามียอรรอยเป็นทางสาธารณประโยชน์ และเมื่อตรวจสอบกับระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ ออร์โธสี ของกรมพัฒนาที่ดิน พิมพ์ใช้ในราชการในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่พบว่ามียอรรอยเป็นทางสาธารณประโยชน์เช่นกัน แต่จากการสอบสวนผู้สูงอายุจำนวน ๓ รายต่างให้ถ้อยคำรับรองว่า เดิมบริเวณดังกล่าวเคยมีทางลักษณะเป็นทางเกวียน ไม่สามารถระบุความกว้างยาวของทางได้ และไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นทางสาธารณประโยชน์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด หรือมีผู้ใดบุกรุกทางดังกล่าวหรือไม่ มีเพียงพยานรายเดียวที่ระบุว่าเจ้าของที่ดินเลขที่ดิน ๑๘ ได้รุกล้ำทางสาธารณะนั้น จึงยังไม่อาจสรุปได้ว่าตำแหน่งของทางสาธารณประโยชน์อยู่ที่ใด เกิดขึ้นเมื่อใด มีผู้ใดรุกล้ำหรือไม่ อย่างไร จึงให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตรวจสอบและยื่นเรื่องขอรังวัดตรวจสอบทางสาธารณประโยชน์เพื่อจะได้ทราบตำแหน่งที่ตั้งของทางดังกล่าวได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีคำสั่ง ที่ ๑๕๘/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีการออกโฉนดที่ดินทับทางสาธารณประโยชน์ และมีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ แจ้งผลการตรวจสอบให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ทราบ สรุปได้ว่า บริเวณดังกล่าวเป็นทางสาธารณประโยชน์ ส่วนขอบเขตความกว้าง ความยาว จุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดของทางนั้น

/ยังไม่สามารถ...

ยังไม่สามารถทราบได้ชัดเจน ภายหลังจากผู้ฟ้องคดีทั้งห้าคนมาฟ้องต่อศาลเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๕ แล้ว เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีหนังสือแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้ไปยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล เพื่อรังวัดตรวจสอบเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท พร้อมทั้งมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๕ แจ้งกรณีดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ทราบด้วยแล้ว ในวันทำการรังวัดเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ นางกึ่ง พรหมคุณ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ตำบลบึงบูรพ์ ซึ่งเป็นผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และนายเกษม ศรีโคตร นายกเทศมนตรีตำบลบึงบูรพ์ ซึ่งเป็นผู้แทนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ร่วมกันนำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรังวัดตรวจสอบเขตทางที่พิพาท แต่ไม่สามารถนำชี้เขตทางได้ เนื่องจากในที่ดินจริงนั้น ไม่มีสภาพความเป็นทางสาธารณประโยชน์ โดยปรากฏในระวางแผนที่ว่า บริเวณดังกล่าวเป็นโฉนดที่ดินหมดแล้ว จึงได้ของดการรังวัดตรวจสอบเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทไว้ก่อน เพื่อที่จะแถลงต่อศาลให้แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศเพื่ออ่านแปลบริเวณที่พิพาทว่าเคยมีทางสาธารณประโยชน์หรือไม่ จากข้อเท็จจริงข้างต้น จึงเห็นได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเห็นว่าในบริเวณดังกล่าวมีทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทอยู่จริง แต่ไม่อาจยืนยันได้ว่าอยู่บริเวณใด หรือมีแนวเขตไปในทิศทางใด เริ่มต้นและสิ้นสุดที่จุดใด รวมทั้งมีขนาดความกว้างของเขตทางแต่ละช่วงเท่าใด โดยได้ดำเนินการทั้งตรวจสอบในพื้นที่จริง สอบปากคำราษฎรที่เกี่ยวข้อง ประสานขอความร่วมมือไปยังเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล ให้ช่วยตรวจสอบ โดยเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล ได้ตรวจสอบทั้งโฉนดที่ดินบริเวณดังกล่าว ตรวจสอบระวางรูปถ่ายทางอากาศที่ใช้ออก น.ส. ๓ ก. ที่มีไว้ในราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ตรวจสอบระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ ออร์โธรีซีของกรมพัฒนาที่ดิน พิมพ์ไว้ในราชการในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ รวมทั้งสอบสวนผู้สูงอายุจำนวน ๓ ราย ที่ให้ถ้อยคำว่าเคยมีทางลักษณะเป็นทางเกวียน แต่ยังไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทมีความกว้าง ยาว เท่าใด เริ่มต้นและสิ้นสุดที่จุดใด รวมทั้งมีขนาดความกว้างของเขตทางแต่ละช่วงเท่าใด ตำแหน่งของทางสาธารณประโยชน์อยู่ที่ใด จึงไม่อาจทราบได้ว่ามีผู้ใดรุกล้ำหรือไม่ อย่างไร จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ดำเนินการและพยายามค้นหาแล้วว่าทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทนั้น อยู่ในแนวเขตใดและมีลักษณะทางกายภาพเป็นเช่นไร แต่ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติได้แล้วว่า ในบริเวณดังกล่าวมีทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทอยู่จริงและมีมานานแล้ว การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองปล่อยให้เขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทสูญหายไปและไม่อาจหาร่องรอยของความมีอยู่ของทางดังกล่าวได้ ทั้งที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันในเขตอำเภอบึงบูรพ์

/ตามนัย...

ตามนัยมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และข้อ ๕ ประกอบกับข้อ ๖ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท

มีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า แนวเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท อยู่บริเวณใด ซึ่งในการวินิจฉัยปัญหานี้จำเป็นต้องอ้างอิงจากรูปแผนที่ที่ปรากฏอยู่ในสำนวนคดี ศาลจึงกำหนดให้แผนที่สังเขปแนวเขตแปลงโฉนดที่ดินกรณีพิพาทซึ่งเป็นเอกสารหมายเลข ๘ ท้ายคำชี้แจงของเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชไศล ที่เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชไศล ลงตำแหน่งของโฉนดที่ดินจำนวน ๑๒ แปลง ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้รังวัดตรวจสอบ ตามหนังสือ ที่ ศก ๕๓๓๐๑/๑๑๐ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๕ เป็นแผนที่ ๑ ท้ายคำพิพากษา รูปแผนที่บริเวณที่ดินที่เกี่ยวข้องที่เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชไศล ส่งเป็นเอกสารประกอบการทำคำชี้แจง ซึ่งเป็นเอกสารอันดับที่ ๓๐/๕๙ ในสำนวนคดี โดยศาลได้ทำสำเนาและถ่ายถอดตำแหน่งที่ดินที่เกี่ยวข้องจากแผนที่ ๑ ท้ายคำพิพากษามาลงไว้แล้วกำหนดให้เป็นแผนที่ ๒ ท้ายคำพิพากษา ภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายภาพโดยกรมแผนที่ทหารในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ซึ่งเป็นเอกสารอันดับที่ ๓๓/๕ ในสำนวนคดี เป็นแผนที่ ๓ ท้ายคำพิพากษา และภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายภาพโดยกรมแผนที่ทหารในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ซึ่งเป็นเอกสารอันดับที่ ๓๓/๖ ในสำนวนคดี เป็นแผนที่ ๔ ท้ายคำพิพากษา โดยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ อ้างว่า ทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทมีจุดเริ่มต้นบริเวณโฉนดเลขที่ดิน ๑๘ ของนางเยื่อน วงศ์จอม เมื่อพิจารณาแผนที่ ๑ ท้ายคำพิพากษา ประกอบกับแผนที่ ๒ ท้ายคำพิพากษาแล้วเห็นได้ว่า โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๑ เลขที่ดิน ๑๘ ตำบลบึงบูรพ์ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๐ ในสำนวนคดี) มีตำแหน่งอยู่ด้านทิศเหนือของที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๓๑๙ เลขที่ดิน ๗๘ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๑ ในสำนวนคดี) ซึ่งเดิมเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๑๕ เลขที่ดิน ๒๒ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๗๓ ในสำนวนคดี) โดยโฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๕ นี้ ออกมาจากหลักฐาน น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๒๙ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๗๖ ในสำนวนคดี) ที่มีรูปแผนที่แสดงได้ว่า ด้านทิศเหนือของที่ดินตามหลักฐาน น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๒๙ ติดกับทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ระหว่างที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๑๑ ที่อยู่ด้านทิศเหนือ กับที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๓๑๙ ที่อยู่ด้านทิศใต้ มีทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทคั่นอยู่ระหว่างที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าว แต่เมื่อมีการออกเป็นโฉนดที่ดินทั้งสองแปลงแล้ว กลับไม่มีการระบุในรูปแผนที่ของที่ดิน

/แปลงใด...

แปลงใดว่าติดกับทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท จึงเชื่อได้ว่าจุดเริ่มต้นของทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทเริ่มจากแนวเขตระหว่างที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๑๑ กับที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๓๑๙ และเมื่อนำข้อเท็จจริงนี้มาพิจารณาประกอบกับภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายภาพโดยกรมแผนที่ทหารในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ และปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งมาตราส่วน ๑ : ๑,๐๐๐ และมาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ (เอกสารอันดับที่ ๓๓/๒ ถึงอันดับที่ ๓๓/๒๓ ในสำนวนคดี) แล้วจะเห็นได้ว่า มีทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทปรากฏอยู่ในภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายภาพไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ แล้ว (เอกสารอันดับที่ ๓๓/๒ หรืออันดับที่ ๓๓/๑๓ ในสำนวนคดี) และมีปรากฏให้เห็นเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทในภาพถ่ายทางอากาศต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และปี พ.ศ. ๒๕๑๙ (เอกสารอันดับที่ ๓๓/๓ ถึงอันดับที่ ๓๓/๕ หรืออันดับที่ ๓๓/๑๔ ถึงอันดับที่ ๓๓/๑๖ ในสำนวนคดี) โดยเฉพาะภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายภาพโดยกรมแผนที่ทหารในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ซึ่งกำหนดเป็นแผนที่ ๓ ท้ายคำพิพากษา นั้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทมีแนวเขตทอดยาวจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก และได้สูญหายไปตามที่ปรากฏในภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายภาพโดยกรมแผนที่ทหารในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ซึ่งกำหนดเป็นแผนที่ ๔ ท้ายคำพิพากษา เป็นต้นมาจนถึงภาพถ่ายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (เอกสารอันดับที่ ๓๓/๖ ถึงอันดับที่ ๓๓/๑๒ หรืออันดับที่ ๓๓/๑๗ ถึงอันดับที่ ๓๓/๒๓ ในสำนวนคดี) โดยปรากฏว่า มีทางเส้นใหม่อยู่ด้านทิศเหนือของทางที่พิพาทขึ้นในแผนที่ ๔ ท้ายคำพิพากษา เป็นต้นมา สอดคล้องกับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งห้าที่บรรยายฟ้องว่า “ได้มีการตัดถนนเป็นเส้นทางใหม่ เนื่องจากทางสาธารณะเดิมค่อนข้างแคบเลี้ยวไปตามแนวเขตที่ดินของประชาชน” เมื่อทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทมีจุดเริ่มต้นที่ตำแหน่งที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๑๑ เลขที่ดิน ๑๘ กับตำแหน่งที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๓๑๙ เลขที่ดิน ๗๘ ปรากฏตามรูปแผนที่ ๑ และรูปแผนที่ ๒ ท้ายคำพิพากษา และมีแนวเขตทอดยาวจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก ตามที่ปรากฏในภาพถ่ายทางอากาศโดยกรมแผนที่ทหารที่มีการถ่ายภาพในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และปี พ.ศ. ๒๕๑๙ และปรากฏตามรูปแผนที่ ๒ ท้ายคำพิพากษาว่า มีที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๑๑ เลขที่ดิน ๑๘ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๐ ในสำนวนคดี) โฉนดที่ดินเลขที่ ๕๒๕๑ เลขที่ดิน ๖๙ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๖ ในสำนวนคดี) โฉนดที่ดินเลขที่ ๗๗๓ เลขที่ดิน ๕๐ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๗ ในสำนวนคดี) โฉนดที่ดินเลขที่ ๗๗๔ เลขที่ดิน ๕๑ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๘ ในสำนวนคดี) และโฉนดที่ดินเลขที่ ๗๗๒ เลขที่ดิน ๔๙ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๗๐ ในสำนวนคดี) อยู่ด้านทิศเหนือของแนวเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท

/ส่วนด้านทิศใต้...

ส่วนด้านทิศใต้ของแนวเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท มีโฉนดที่ดินเลขที่ ๖๓๑๙ เลขที่ดิน ๗๘ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๑ ในสำนวนคดี) โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๔ เลขที่ดิน ๒๑ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๓ ในสำนวนคดี) โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๓ เลขที่ดิน ๒๐ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๔ ในสำนวนคดี) โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๒ เลขที่ดิน ๑๙ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๕ ในสำนวนคดี) โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๒๕ เลขที่ดิน ๓๑ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๖๙ ในสำนวนคดี) น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๒๖๑๒ เลขที่ดิน ๙๖๔ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๗๒ ในสำนวนคดี) และโฉนดที่ดินเลขที่ ๗๘๔ เลขที่ดิน ๖๑ (เอกสารอันดับที่ ๓๐/๗๑ ในสำนวนคดี) จึงเชื่อได้ว่าทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทมีแนวเขตตามที่ปรากฏในแผนที่ ๒ ท้ายคำพิพากษา และเป็นไปตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีหนังสือ ที่ ศก ๕๓๓๐๑/๑๑๐ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๕ แจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล ไปทำการรังวัดตรวจสอบเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงควรยึดถือแนวเขตดังกล่าว และดำเนินการให้กลับมาเป็นเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ส่วนขนาดความกว้าง และความยาวของทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทนั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองที่จะต้องพิจารณาร่วมกัน และหากมีที่ดินแปลงใดที่รุกล้ำเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ย่อมเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และข้อ ๕ ประกอบกับข้อ ๖ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองอาจมีหนังสือแจ้งเตือนผู้ที่รุกล้ำเขตทางที่พิพาท หรือร้องทุกข์กล่าวโทษเพื่อดำเนินคดีกับผู้รุกล้ำเขตทางที่พิพาทได้ต่อไป และโดยที่คดีนี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งห้ามีคำขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองปฏิบัติหน้าที่ในการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขอบเขตความกว้าง ความยาว จุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดของทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ศาลจึงวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรในการดูแลรักษาทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทหรือไม่ เท่านั้น ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเมื่อได้ไปดำเนินการแล้ว ย่อมถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติตามคำพิพากษาแล้ว โดยศาลไม่อาจกำหนดค่าบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองกันเขตที่ดินบริเวณที่พิพาทให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ด้วยการกำหนดให้กันเขตทางสาธารณะโดยเริ่มต้นที่จุดใดหรือบริเวณใด

/และไปสิ้นสุด...

และไปสิ้นสุดที่จุดใดหรือบริเวณใด และถึงขนาดไปกำหนดด้วยว่าให้เขตทางสาธารณะนั้นมีขนาดความกว้างในแต่ละช่วงเท่าใดบ้าง เนื่องจากเป็นข้อเท็จจริงและเป็นดุลพินิจของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองที่จะต้องไปดำเนินการเอง ศาลไม่อาจล่วงรู้ได้ถึงขนาดไปกำหนดค่าบังคับในลักษณะดังกล่าวได้ และอย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติแล้ว และหากเกิดผลกระทบกับบุคคลใดก็ตาม ย่อมถือได้ว่าเป็นข้อพิพาทใหม่ บุคคลดังกล่าวที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองย่อมมีสิทธินำข้อพิพาทไปฟ้องต่อศาลเป็นคดีใหม่แยกกันไป ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับคดีในคดีนี้

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการกันเขตที่ดินบริเวณที่พิพาทให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ดังเดิม ทั้งนี้ ภายในกำหนดสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด โดยมีข้อสังเกตให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองประสานขอความร่วมมือไปยังสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล ในการชี้ตำแหน่งและเส้นทางของทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ตามที่ปรากฏในภาพถ่ายทางอากาศที่มีการถ่ายภาพไว้โดยกรมแผนที่ทหารในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือปี พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ สามารถจัดซื้อภาพถ่ายทางอากาศในปีดังกล่าวได้จากกรมแผนที่ทหาร ดังที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เคยจัดซื้อไว้แล้ว เมื่อครั้งที่ศาลมีคำสั่ง

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อุทธรณ์ว่า ขณะดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๑๒๙ ตำบลบึงบูรพ์ กิ่งอำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ และต่อมาได้ออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๖๕ (ที่ถูกคือ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๕) ตำบลบึงบูรพ์ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ รวมถึงที่ดินพิพาทแปลงอื่นที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างนั้น ยังมีได้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลบึงบูรพ์ หรือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แต่อย่างใด ประกอบกับไม่ปรากฏว่านายกเทศมนตรีตำบลบึงบูรพ์ได้ร่วมออกเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน ร่วมเป็นพยาน และรับรองว่าผู้นำสำรวจมิได้นำเดินสำรวจทับหรือล้ำแนวเขตที่ดินบุคคลอื่น ที่สาธารณะหรือที่หลวงหวงห้าม อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มิได้มีหน้าที่ในการออกโฉนดที่ดินที่พิพาทดังกล่าว โดยขณะทำการรังวัดออกโฉนดที่ดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ได้รับแจ้งจากสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากเป็นการรังวัดที่ดินก่อนมีการจัดตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทำให้ไม่ทราบว่ามีกรรณกรรมที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่พิพาท ต่อมา เมื่อมีการร้องเรียนขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตรวจสอบที่ดินบริเวณพิพาท ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยสอบถามคำบุคคลที่ผู้ร้องอ้างว่าเคยใช้ประโยชน์ทางสาธารณประโยชน์ และบุคคลที่มีที่ดินทำกินบริเวณพิพาท แม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะไม่ทราบว่าทางสาธารณประโยชน์เกิดขึ้นเมื่อใด และไม่ทราบขอบเขตขนาดความกว้าง ความยาว จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางสาธารณประโยชน์ แต่ก็ได้

ให้ถ้อยคำ...

ให้ถ้อยคำสอดคล้องในทำนองเดียวกันว่าบริเวณที่ผู้ร้องอ้างว่าเป็นทางสาธารณะประโยชน์ เดิมเคยมีทางเก่าใช้ในการไปทำสวน และเป็นทางผ่านของสัตว์เลี้ยง จึงน่าจะเชื่อได้ว่าบริเวณที่ผู้ร้องอ้างนั้นเคยเป็นทางสาธารณะประโยชน์จริง แต่ยังไม่ทราบขอบเขตความกว้าง ความยาว จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางสาธารณะประโยชน์ ดังนั้น เพื่อประโยชน์สาธารณะและเพื่อให้ทราบแนวเขตทางสาธารณะประโยชน์ดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ศก ๑๒๑๘/๐๒๙๔ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ประสานกับสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล เพื่อขอรังวัดตรวจสอบแนวเขตทางสาธารณะประโยชน์ดังกล่าว หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือ ที่ ศก ๕๓๓๐๑/๑๑๐ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล เพื่อขอรังวัดสอบเขตแปลงที่ดินและทางสาธารณะประโยชน์ที่พิพาท ต่อมา สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล ได้นำรังวัดที่ดินในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๕ แต่เมื่อถึงกำหนดนัดรังวัดดังกล่าว สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษได้ขอเลื่อนนัดรังวัดออกไปเนื่องจากปัญหาอุทกภัย และนายช่างรังวัดติดเชื้อไวรัสโควิด ๑๙ หลังจากนั้น วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชสีไศล ได้ดำเนินการรังวัดตรวจสอบเขตทางสาธารณะประโยชน์ที่พิพาท ความยาวประมาณ ๒๖๐ เมตร โดยมีนางกัญ พรหมคุณ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ตำบลบึงบูรพ์ ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และนายกเทศมนตรีตำบลบึงบูรพ์ร่วมกันนำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรังวัดตรวจสอบเขตทางสาธารณะประโยชน์ แต่ไม่สามารถนำชี้เขตทางสาธารณะประโยชน์ได้ เนื่องจากที่ดินไม่มีสภาพเป็นทางสาธารณะประโยชน์ และปัจจุบันในระวางแผนที่บริเวณที่ดินพิพาทเป็นที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหมดแล้ว จึงขอตรงรังวัดตรวจสอบเขตทางสาธารณะประโยชน์ที่พิพาทไว้ก่อน ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมิได้ละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาทางสาธารณะประโยชน์ที่พิพาทแต่อย่างใด ทั้งนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอยืนยันข้อเท็จจริงตามคำให้การและพยานเอกสารหลักฐานที่ให้ไว้ต่อศาลปกครองชั้นต้นและถือเป็นส่วนหนึ่งของคำอุทธรณ์ด้วย

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น
เป็นยกฟ้อง

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๔ แก้อุทธรณ์ว่า ได้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลบึงบูรพ์ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๕ โดยมีการระบุขอบเขตตามหลักเขตที่ ๑ ถึงหลักเขตที่ ๑๒ ซึ่งครอบคลุมที่ดินบริเวณที่ผู้ฟ้องคดีร้องเรียนว่าเป็นทางสาธารณะประโยชน์ เมื่อต่อมาสุขาภิบาลบึงบูรพ์ ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ทางสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวจึงย่อมอยู่ในขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นับตั้งแต่วันดังกล่าวเป็นต้นมา

/ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒...

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมีหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกอบกับข้อ ๕ และข้อ ๖ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ดังนั้น อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ว่า ขณะดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๑๒๙ ตำบลบึงบูรพ์ กิ่งอำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ และต่อมาได้ออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๖๕ (ที่ถูกคือ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๕) ตำบลบึงบูรพ์ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ยังมิได้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลบึงบูรพ์ หรือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่มีหน้าที่ในการออกโฉนดที่ดินในบริเวณที่ผู้ฟ้องคดีร้องเรียนว่าเป็นทางสาธารณประโยชน์ และไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของตน จึงไม่อาจรับฟังได้ ทั้งนี้ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๔ ขอยืนยันข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้ให้ไว้ต่อศาลปกครองชั้นต้น และถือเป็นส่วนหนึ่งของคำแก้อุทธรณ์ด้วย

ผู้ฟ้องคดีที่ ๕ ไม่ทำคำแก้อุทธรณ์ยื่นต่อศาล

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี คู่กรณียื่นคำแถลงเป็นหนังสือและไม่ประสงค์ให้ศาลจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวนและคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในคำฟ้อง คำให้การ คำอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ และพยานหลักฐานอื่นจากการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาลแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าเป็นราษฎรในท้องที่หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๗ และหมู่ที่ ๙ ตำบลบึงบูรพ์ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือขอความเป็นธรรมต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และราษฎรในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากกรณีที่ดินทำกิน ซึ่งเดิมมีทางสาธารณะสัญจรไปมา แต่ปัจจุบันกลายเป็นที่ดินที่ไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ เป็นเหตุให้ได้รับความเดือดร้อน จึงขอให้มีการเปิดทางสาธารณะให้คงสภาพตามเดิม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีหนังสือ ที่ ศก ๑๒๑๘/๑๐๒๘ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ ถึงสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชไศล ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการออกโฉนดที่ดินทับทางสาธารณประโยชน์ดังกล่าว ต่อมา สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชไศล มีหนังสือ ที่ ศก ๐๐๒๐.๐๑(๑)/๑๕๘๐๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ แจ้งผลการตรวจสอบต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า ได้ตรวจสอบการออกโฉนดที่ดินในบริเวณ

/ดังกล่าว...

ดังกล่าว ตรวจสอบบะวางรูปถ่ายทางอากาศซึ่งมีไว้ในราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และระวางแผนที่
รูปถ่ายทางอากาศ ออร์โธรี ของกรมแผนที่ดิน พิมพ์ใช้ในราชการปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่พบว่ามีร่องรอย
ทางสาธารณประโยชน์ รวมทั้งได้ไปตรวจสอบในพื้นที่จริง ไม่พบว่ามีสภาพเป็นทางสาธารณประโยชน์
แต่จากการสอบสวนผู้สูงอายุจำนวน ๓ ราย ต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า เคยมีทางสาธารณะ
เป็นทางเกวียน ไม่สามารถระบุความกว้าง ความยาว และไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นทางสาธารณประโยชน์
ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด หรือมีผู้ใดบุกรุกทางดังกล่าวหรือไม่ มีเพียงพยานรายเดียวที่ระบุว่า
เจ้าของที่ดิน เลขที่ดิน ๑๘ ได้รื้อลำทางสาธารณะ จึงยังไม่สามารถสรุปได้ว่าที่ตั้งของ
ทางสาธารณประโยชน์อยู่ตำแหน่งใด เกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด ขอบเขตทางสาธารณประโยชน์มีมากน้อย
เพียงใด และเจ้าของที่ดินแปลงใดนำรังวัดรื้อลำทางสาธารณประโยชน์ จึงขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
ตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบริเวณดังกล่าวเป็นทางสาธารณประโยชน์หรือไม่ เกิดขึ้นเมื่อใด
หากเป็นทางสาธารณประโยชน์ก็ให้ยื่นเรื่องขอรังวัดตรวจสอบทางสาธารณประโยชน์เพื่อจะได้
ทราบตำแหน่งที่ตั้งของทางสาธารณประโยชน์ และได้มีหนังสือ ที่ ศก ๐๐๒๐.๐๑(๑)/๑๕๙๙๖
ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ แจ้งผลการตรวจสอบดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ทราบ หลังจากนั้น
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีคำสั่งอำเภอปึงบุรพ์ ที่ ๑๕๙/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔
แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีการออกโฉนดที่ดินทับทางสาธารณประโยชน์
ดังกล่าว ต่อมา คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง
ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ถ้อยคำ
บุคคลที่ผู้ร้องอ้างว่าเคยใช้ประโยชน์จากทางสาธารณะและบุคคลที่มีที่ดินทำกินบริเวณที่ผู้ร้อง
อ้างว่าเคยมีทางสาธารณะจะไม่ทราบประวัติความเป็นมาว่าทางสาธารณประโยชน์เกิดขึ้นเมื่อใด
และไม่ทราบขอบเขตขนาดความกว้าง ความยาว จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางสาธารณประโยชน์
ที่ชัดเจนและแน่นอน แต่ได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องไปทำนองเดียวกันว่า บริเวณที่ผู้ร้องอ้างว่า
เป็นทางสาธารณประโยชน์นั้น เดิมเคยมีทางเก่าใช้ในการเข้าไปทำสวน ทำไร่ และเป็นทางผ่าน
ของสัตว์เลี้ยง แม้เจ้าของที่ดินมิได้แสดงเจตนาอุทิศที่ดินให้เป็นทางสาธารณประโยชน์โดยชัดแจ้ง
หรือโดยการจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ตาม แต่การที่ประชาชนใช้ที่ดินดังกล่าว
เป็นเส้นทางในการสัญจรเข้าไปทำสวน ทำไร่ และเป็นทางผ่านของสัตว์เลี้ยงดังกล่าว น่าเชื่อได้ว่า
เจ้าของที่ดินนั้นได้ยกที่ดินส่วนที่เป็นทางให้เป็นทางสาธารณประโยชน์โดยปริยายแล้ว
และเป็นการสละที่ดินให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันด้วย
ส่วนของขอบเขตความกว้าง ความยาว จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางสาธารณประโยชน์นั้น
ยังไม่สามารถพิสูจน์ทราบความชัดเจนได้ เห็นควรแจ้งสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขา
ราชีไศล และผู้ร้องทราบต่อไป ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีหนังสือ ที่ ศก ๑๒๑๘/๑๖๔๑ ลงวันที่ ๑๘

/ตุลาคม...

ตุลาคม ๒๕๖๔ และหนังสือ ที่ ศก ๑๒๑๘/๑๖๔๒ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ แจ้งผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวให้สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชีไศล และผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ทราบตามลำดับ หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือ ที่ ศก ๑๒๑๘/๑๙๕๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ ขอทราบรายละเอียดแนวทางปฏิบัติวิธีการตรวจสอบขอบเขตของทางสาธารณประโยชน์หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้เร่งรัดดำเนินการเรื่องร้องเรียนดังกล่าว และไม่มีแนวทางหรือกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน อันเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ปฏิบัติหน้าที่ในการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขอบเขตความกว้าง ความยาว จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการกันเขตที่ดินบริเวณที่พิพาทให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ดังเดิม ทั้งนี้ ภายในกำหนดสองร้อยสี่สิบวัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด โดยมีข้อสังเกตให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองประสานขอความร่วมมือไปยังสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชีไศล ในการชี้ตำแหน่งและเส้นทางของทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ตามที่ปรากฏในภาพถ่ายทางอากาศที่มีการถ่ายภาพไว้โดยกรมแผนที่ทหารในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือปี พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ สามารถจัดซื้อภาพถ่ายทางอากาศในปีดังกล่าวได้จากกรมแผนที่ทหาร ดังที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เคยจัดซื้อไว้แล้วเมื่อครั้งที่ศาลมีคำสั่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น จึงอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

คดีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตอำเภอ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ กำหนดว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่อยู่ในบังคับของระเบียบนี้ หมายถึง ที่ดินสำหรับประชาชน

/ใช้ประโยชน์...

ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทางนิติกรรม หรือโดยผลของกฎหมาย เช่น ที่ชายตลิ่ง ที่ป่าช้า ทางบก ทางน้ำ สวนสาธารณะ ที่เลี้ยงสัตว์ และที่สาธารณะประจำตำบลหรือหมู่บ้าน ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินตามข้อ ๕ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ วรรคสอง กำหนดว่า ในกรณีมีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการระงับข้อพิพาทหรือร้องทุกข์กล่าวโทษภายในสามสิบวัน นับแต่รู้เหตุแห่งข้อพิพาทหรือคดีนั้น เว้นแต่คดีจะขาดอายุความให้ร้องทุกข์กล่าวโทษโดยทันที

เมื่อข้อเท็จจริงยุติตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้มีโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๓ ทำให้มีการออกโฉนดที่ดินทับทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ในท้องที่หมู่ที่ ๗ ตำบลบึงบุรพ์ อำเภอบึงบุรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทมีแนวเขตจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก ซึ่งมีที่ดินด้านทิศเหนือตามแนวเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทเริ่มต้นจากที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๑ เลขที่ดิน ๑๘ โฉนดที่ดินเลขที่ ๕๒๕๑ เลขที่ดิน ๖๙ โฉนดที่ดินเลขที่ ๗๗๓ เลขที่ดิน ๕๐ โฉนดที่ดินเลขที่ ๗๗๔ เลขที่ดิน ๕๑ และโฉนดที่ดินเลขที่ ๗๗๒ เลขที่ดิน ๔๙ ส่วนที่ดินด้านทิศใต้ตามแนวเขตทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก เริ่มต้นจากที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๖๓๑๙ เลขที่ดิน ๗๘ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๔ เลขที่ดิน ๒๑ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๓ เลขที่ดิน ๒๐ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๑๒ เลขที่ดิน ๑๙ โฉนดที่ดินเลขที่ ๖๒๕ เลขที่ดิน ๓๑ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๒๖๑๒ เลขที่ดิน ๙๖๔ และโฉนดที่ดินเลขที่ ๗๘๔ เลขที่ดิน ๖๑ ปรากฏตามรูปแผนที่ท้ายคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น แม้จะมีการออกโฉนดที่ดินทับทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทก่อนมีการจัดตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ได้ร่วมดำเนินการออกโฉนดที่ดินตามโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๓ ก็ตาม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยังมีหน้าที่ร่วมกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ให้มีการรุกร้า ตามมาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกอบกับข้อ ๕ และข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ยังไม่มีการถอนสภาพทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท และผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองยังไม่สามารถหาร่องรอยความมีอยู่หรือขอบเขตของทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทเพื่อดำเนินการให้ประชาชน

ใช้ทางสาธารณ...

ใช้ทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาทดั้งเดิมได้ จึงเป็นกรณีที่ถูกฟ้องคดีทั้งสองละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ข้ออุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ฟังไม่ขึ้น

การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการกันเขตที่ดินบริเวณที่พิพาทให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ดั้งเดิม ทั้งนี้ ภายในกำหนดสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด โดยมีข้อสังเกตให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองประสานขอความร่วมมือไปยังสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ สาขาราชบุรี ในการชี้ตำแหน่งและเส้นทางของทางสาธารณประโยชน์ที่พิพาท ตามที่ปรากฏในภาพถ่ายทางอากาศที่มีการถ่ายภาพไว้โดยกรมแผนที่ทหารในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือปี พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ สามารถจัดซื้อภาพถ่ายทางอากาศในปีดังกล่าวได้จากกรมแผนที่ทหาร ดังที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เคยจัดซื้อไว้แล้วเมื่อครั้งที่ศาลมีคำสั่ง นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วย

พิพากษายืน

นายภริรัตน์ เจียรนัย
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ans / m.c.

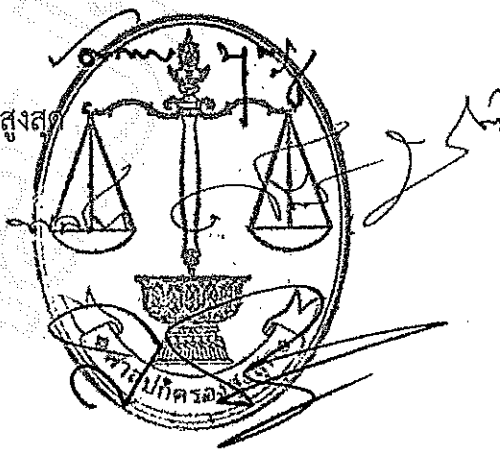
ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายโสภณ บุญกุล
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

พลโท สุรพงศ์ เปรมบุญญิตติ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายสมมาศ รัฐพิทักษ์สันติ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายวุฒิชัย ไทยเจริญ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

สมน

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายฤทัย หงส์ศิริ

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ต. ๒๒.๑)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๘/๒๕๖๓
คดีหมายเลขแดงที่ ๑. ๓๓๘ /๒๕๖๔

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒๐ เดือน เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๙

ระหว่าง	นายจำลอง ภาชีสวัสดิ์	ผู้ฟ้องคดี
	นายสมวงษ์ ชมปทุมทิพย์	ผู้ร้องสอด
	นายอำเภอเมืองนครปฐม ที่ ๑ นายกเทศมนตรีตำบลหุบรัก (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ เดิม) ที่ ๒ เทศบาลตำบลหุบรัก (องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ เดิม) ที่ ๓	ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามและผู้ร้องสอดอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองกลาง
คดีหมายเลขดำที่ ๑๗๐๘/๒๕๕๘ หมายเลขแดงที่ ๒๑๖๔/๒๕๖๒

โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ได้รับการจัดตั้งเป็น
เทศบาลตำบลหุบรัก โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่อง เปลี่ยนชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นองค์การ

/บริหาร...

บริหารส่วนตำบลหุบรักและจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลหุบรัก ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๘
จึงเห็นสมควรกำหนดผู้ถูกฟ้องคดีใหม่ จากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ
เป็นนายกเทศมนตรีตำบลหุบรัก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ
เป็นเทศบาลตำบลหุบรัก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า นางสาวหนู พิมพา ได้แสดงเจตนาด้วยวาจาอุทธรณ์ที่ดินเนื้อที่
ประมาณ ๕๐ ตารางวา ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
ให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ เพื่อให้ประชาชนในเขตหมู่ที่ ๒ ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งประชาชน
ได้ใช้ที่ดินดังกล่าวในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาประจำปีของหมู่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕
และต่อมาได้มีการก่อสร้างศาลาอเนกประสงค์เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมอื่นของหมู่บ้าน
หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ นายสมวงษ์ ชมปทุมทิพย์ ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง
นายสมชาย จุมที กับนายสุชาติ สุดใจ เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดนครปฐม ในข้อหาความผิด
ฐานขับไล่ เรียกค่าเสียหาย แต่คู่ความทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความ
โดยจำเลยทั้งสองยินยอมรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและส่งมอบที่ดินคืนให้แก่โจทก์และศาล
มีคำพิพากษาตามยอมในคดีหมายเลขคำที่ พ.๑๑๔๑/๒๕๕๖ หมายเลขแดงที่ ๑๒๙๓/๒๕๕๖
เป็นผลให้นายสมวงษ์ได้รื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ที่ก่อสร้างด้วยงบประมาณของทางราชการ
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อมา ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม
๒๕๕๖ ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ตรวจสอบกรณีการรื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ดังกล่าว
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ นฐ ๐๑๑๘/๖๓๔๐ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖
แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตรวจสอบกรณีศาลาอเนกประสงค์ที่ถูกรื้อถอนโดยคำพิพากษามายอม
ของศาลจังหวัดนครปฐม ซึ่งแม้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะได้ดำเนินการสอบสวน
ข้อเท็จจริงก็ตาม แต่ก็ยังมิได้ดำเนินการกับผู้บุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์และทำลายศาลา
อเนกประสงค์ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
อีกครั้ง ขอให้ดำเนินคดีกับผู้บุกรุกและทำลายศาลาอเนกประสงค์ซึ่งตั้งบนที่ดินสาธารณประโยชน์
แต่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดียังมิได้รับหนังสือชี้แจงผลการดำเนินการจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒
ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิกเฉยไม่ใช้อำนาจหน้าที่ ตามมาตรา ๑๒๒
แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกอบกับข้อ ๕ และข้อ ๖
ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ผู้ฟ้องคดี
จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

/ขอให้...

ขอให้ศาลมีคำพิพากษา ดังนี้

๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยห้ามบุคคลใดบุกรุกครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม และดำเนินการให้บุคคลที่บุกรุกออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าว

๒. ให้นำที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม กลับมาเป็นของทางราชการ

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งเรียกนายสมวงศ์ ชมปทุมทิพย์ เข้ามาเป็นผู้ร้องสอดฝ่ายที่สาม และเรียกองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อเข้ามาเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รับเรื่องร้องเรียนของผู้ฟ้องคดีกรณีมีการรื้อถอนอาคารศาลาอเนกประสงค์และสิ่งปลูกสร้างในที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์โดยเป็นการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างตามคำพิพากษิตามยอมของศาลจังหวัดนครปฐมในคดีหมายเลขดำที่ พ.๑๑๔๑/๒๕๕๖ หมายเลขแดงที่ ๑๒๙๓/๒๕๕๖ ที่ผู้ร้องสอดเป็นโจทก์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ นฐ ๐๑๑๘/๖๓๔๑ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนของผู้ฟ้องคดีที่ยื่นต่อศูนย์ดำรงธรรมอำเภอเมืองนครปฐม และมีหนังสือ ด่วนมาก ที่ นฐ ๐๑๑๘/๖๔๒๐ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ขอให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐมทำการรังวัดตรวจสอบแนวเขตที่ดินพิพาทที่มีการกล่าวอ้างว่าเจ้าของกรรมสิทธิ์เดิมยกให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ออกคำสั่งองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อที่ ๓๔๓/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีเรื่องร้องเรียนของผู้ฟ้องคดี ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยได้สอบสวนพยานบุคคลและสำรวจพื้นที่พิพาทแล้ว จึงมีหนังสือ ด่วนมาก ที่ นฐ ๗๖๖๐๑/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘ รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า เห็นควรดำเนินคดีกับผู้ร้องสอดในข้อหาบุกรุกและทำลายทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีหนังสือลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ในข้อหาบุกรุกและทำลายทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ จึงถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่แล้ว อีกทั้งผู้ฟ้องคดี

/เป็นผู้ใหญ่บ้าน...

เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อยู่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานท้องที่และประชาชนเท่านั้น จึงไม่ใช่ผู้เสียหายในกรณีนี้ ซึ่งเทียบเคียงได้ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๘/๒๕๔๗ ที่ ๕๙๘/๒๕๔๖ และที่ ๕๗๗/๒๕๔๖ โดยผู้เดือดร้อนเสียหายในกรณีนี้ที่จะมีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาล คือ หน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ กรมการปกครองหรือกระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี โดยเทียบเคียงตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๖๖ - ๖๖๗/๒๕๔๖ ที่ ๖๒๗/๒๕๔๖ ที่ ๖๒๒/๒๕๔๖ ที่ ๖๒๑/๒๕๔๖ ที่ ๖๑๙/๒๕๔๖ ที่ ๖๑๕/๒๕๔๖ ที่ ๖๐๗/๒๕๔๖ ที่ ๖๐๔/๒๕๔๖ และที่ ๕๑๙/๒๕๔๖ ขอให้ศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้การว่า ขอยืนยันข้อเท็จจริงตามคำให้การและคำให้การเพิ่มเติมของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

ผู้ร้องสอดให้การว่า เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๒ ผู้ร้องสอดได้จดทะเบียนซื้อที่ดิน โฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จากนางสาวลาวัลย์ ปฏิการะพงศ์ ซึ่งเป็นหลานของนางสาวหนู พิมพ์า ต่อมา ผู้ร้องสอดได้ยื่นคำขอตรวจสอบ แนวเขตที่ดินแปลงดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐม ผลการตรวจสอบปรากฏว่ามีสิ่งปลูกสร้างซึ่งเป็นศาลาอเนกประสงค์บางส่วนรุกล้ำเข้ามาในที่ดินของผู้ร้องสอด ผู้ร้องสอด จึงเชิญผู้ใหญ่บ้านและบุคคลที่เกี่ยวข้องมาพูดคุยเพื่อหาข้อยุติในกรณีดังกล่าว ซึ่งได้ความว่า นางสาวหนูได้แสดงเจตนาด้วยวาจายกที่ดินแปลงดังกล่าวให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานในการโอนกรรมสิทธิ์ ผู้ร้องสอดจึงเสนอให้ทำหลักฐานการเช่าที่ดินแปลงดังกล่าว โดยไม่ต้องจ่ายค่าเช่า แต่ผู้ใหญ่บ้านและบุคคลที่เกี่ยวข้องกลับเพิกเฉย ผู้ร้องสอดจึงยื่นฟ้อง นายสุชาติ สุดใจ และนายสมชาย จุมที ซึ่งเป็นผู้ร่วมดำเนินการปลูกสร้างศาลาอเนกประสงค์ เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดนครปฐม และได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความโดยจำเลยทั้งสองยินยอมรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดินของผู้ร้องสอดภายใน ๔๕ วัน ซึ่งศาลมีคำพิพากษาตามยอม แต่ปรากฏว่านายสุชาติและนายสมชายไม่ทำการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว ผู้ร้องสอด จึงทำการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวโดยเสียค่าใช้จ่ายเอง

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชี้แจงตามคำสั่งศาลว่า ที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๕๐ ตารางวา ที่พิพาทกันในคดีนี้ ปัจจุบันมิได้มีการนำไปจดทะเบียนแบ่งหักเป็นที่สาธารณประโยชน์

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามชี้แจงตามคำสั่งศาลว่า ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ร้องทุกข์ต่อ พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ร้องสอดในความผิดข้อหาบุกรุกที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกันและทำให้เสียหายที่ไร้หรือมิไว้เพื่อสาธารณประโยชน์นั้น ในคดีอาญาดังกล่าว พนักงานอัยการได้มีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ร้องสอด

/เจ้าพนักงาน...

เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐมชี้แจงตามคำสั่งศาลว่า โฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ หน้าสำรวจ ๒๐๑๓ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เนื้อที่ ๑ ไร่ ๒๖.๖ ตารางวา ปัจจุบันมีชื่อผู้ร้องสอดเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ได้ที่ดินมาโดยซื้อจากนางสาวลาวัลย์ ปฏิการะพงศ์ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๒ โดยโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ออกโดยอาศัยหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๕/๒๔๙๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เนื้อที่ ๑ ไร่ ๕๔ ตารางวา มีชื่อนางหริต พิมพา เป็นผู้แจ้งการครอบครอง ต่อมา นางสาวหนู พิมพา รับให้ที่ดินแปลงนี้จากนางหริต โดยนางสาวหนู ได้นำหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๕/๒๔๙๘ มาขอรังวัดออกโฉนดที่ดิน ซึ่งช่างรังวัดได้ทำการรังวัดเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ และเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐมได้ออกโฉนดที่ดินให้แก่ นางสาวหนูเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ผู้ร้องสอด ซึ่งเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ได้ยื่นคำขอรังวัดสอบเขต ซึ่งช่างรังวัดได้ทำการรังวัดเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๕ ผลการรังวัดปรากฏว่าได้รูปแผนที่และเนื้อที่เท่าเดิม เจ้าของที่ดินข้างเคียงได้มาระวังชี้และรับรองแนวเขตไม่ครบ ซึ่งได้ปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๐๖/ว ๐๕๒๕๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ไม่มีการคัดค้าน พร้อมนี้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐมได้จัดส่งแผนที่พิพาทที่จัดทำขึ้นตามคำสั่งศาลต่อศาล

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ และมีเหตุที่ศาลต้องมีคำสั่งเรียกผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีนี้ และเมื่อข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ยุติว่าผู้ร้องสอดได้ออกไปจากที่ดินพิพาทแล้ว กรณีจึงยังไม่อาจฟังได้ว่า เหตุแห่งการฟ้องคดีนี้หมดสิ้นไปในระหว่างพิจารณาคดี เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงจากถ้อยคำของประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่หมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นบริเวณใกล้เคียงกับที่ดินพิพาท ต่างได้ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงสอดคล้องกันว่า ที่ดินบริเวณอันเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าหลักใหญ่และศาลาอเนกประสงค์ ที่ดินในส่วนนี้ นายหอม จุมที ได้อุทิศถวายวาจาให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ส่วนที่ดินอันเป็นที่ตั้งของห้องน้ำในศาลาอเนกประสงค์และศาลเจ้าขนาดเล็ก ที่ดินในส่วนนี้ นางสาวหนู พิมพา ได้อุทิศถวายวาจาให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ซึ่งต่อมานางสาวหนูได้ยกที่ดินทั้งแปลงให้แก่หลาน หลังจากนั้น ได้มีการขายที่ดินแปลงดังกล่าวโดยผู้ซื้อที่ดินไม่รู้นางสาวหนูได้ยกที่ดินบางส่วนให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ไปแล้ว สำหรับที่ดินพิพาทจะมีประชาชนเดินทางมาร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าแห่งนี้อยู่เสมอ เช่น การประกอบพิธีเคารพสักการะเจ้าพ่อ การทำบุญ ตักบาตร การนิมนต์พระภิกษุมารเจริญพระพุทธมนต์ตลอดจนการจัดงานเทศกาลต่าง ๆ ของหมู่บ้าน โดยการจัดงานแต่ละครั้ง คณะผู้จัดงานจะมีการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ นอกจากนี้ เนื่องจากพื้นที่นี้

/มีศาลา...

มีศาลาอเนกประสงค์จึงได้มีการจัดประชุมหมู่บ้าน ณ สถานที่แห่งนี้ด้วย สำหรับการก่อสร้างศาลเจ้า ใช้เงินบริจาคของประชาชน ส่วนการก่อสร้างศาลาอเนกประสงค์และห้องน้ำใช้เงินสนับสนุนจากทางราชการ ซึ่งพิจารณาจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประชาชนที่มาให้ถ้อยคำดังกล่าว ต่อคณะกรรมการฯ แล้ว เห็นได้ว่า มีจำนวน ๔๔ คน และเป็นผู้สูงวัยโดยอยู่ในช่วงอายุ ๖๐ ปี ถึง ๙๐ ปี แทบทั้งสิ้น จึงย่อมต้องรู้ประวัติความเป็นมาของที่ดินพิพาทเป็นอย่างดี นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากที่ดินแปลงติดกันทางด้านทิศเหนือของที่ดินพิพาท โดยที่ดินแปลงนี้นายหอม ได้ยกให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นที่ตั้งของศาลาอเนกประสงค์และประชาชนยังใช้ประโยชน์ร่วมกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งตัวอาคารศาลาอเนกประสงค์มีการก่อสร้างเป็นหลังเดียวกัน บนที่ดินแปลงที่นายหอมยกให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ต่อเนื่องมาบนที่ดินพิพาท และได้ก่อสร้างแล้วเสร็จโดยประชาชนเข้าใช้ประโยชน์ในศาลาอเนกประสงค์มาเป็นเวลาหลายปีก่อนที่ ผู้ร้องสอดจะซื้อที่ดินพิพาท ดังนั้น เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงข้างต้นประกอบกันแล้ว จึงมีน้ำหนัก เชื่อได้ว่า นางสาวหนูได้อุทิศที่ดินพิพาทให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์จริงไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือ โดยปริยายก็ตาม ที่ดินพิพาทจึงเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์มาก่อนจะมีการขายให้แก่ผู้ร้องสอด และเมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ทำให้ที่ดินพิพาทสิ้นไปซึ่งการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ดินพิพาทจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันมาโดยตลอด โดยผู้ร้องสอดไม่อาจอ้างการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทเพื่อยกเป็นอายุความขึ้นเป็น ข้อต่อสู้กับแผ่นดินได้ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) มาตรา ๑๓๐๕ และมาตรา ๑๓๐๖ แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรณีจึงเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ต้องดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินพิพาท เพื่อมิให้ผู้ร้องสอดเข้าไปยึดถือครอบครองใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวตามมาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และมาตรา ๖๘ (๘) แห่งพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกอบกับข้อ ๕ และข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครอง ป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓

แต่เมื่อพิจารณาจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทต่อเนื่องมา ตามลำดับ มิได้ทอดเวลาให้เป็นเข้าเกินสมควร แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า พนักงานอัยการได้มี คำสั่งไม่ฟ้องผู้ร้องสอดในข้อหาบุกรุกที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน และทำให้เสียหายที่ใช้หรือมิไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ร้องทุกข์ก็ตาม แต่เหตุผลที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ร้องสอดก็เนื่องจากพยานหลักฐานและพฤติการณ์ แห่งคดียังไม่พอพียงว่าผู้ร้องสอดมีเจตนาบุกรุกที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชน

/ใช้ร่วมกัน...

ใช้ร่วมกันและทำให้เสียทรัพย์ คดีจึงมีพยานหลักฐานไม่พอพ้อง อันเป็นเหตุให้การดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ร้องสอดเป็นอันระงับไป แต่เมื่อข้อเท็จจริงยังไม่ปรากฏว่าผู้ร้องสอดได้ออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท จึงยังเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่ต้องดำเนินการให้ผู้ร้องสอดออกไปเสียจากที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท ไม่ว่าจะเป็นการใช้มาตรการออกคำสั่งให้ผู้ร้องสอดรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทกรณีที่มีสิ่งปลูกสร้างของผู้ร้องสอดปลูกปักอยู่ หรือการใช้สิทธิทางศาลฟ้องขับไล่ผู้ร้องสอดออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท อีกทั้ง เพื่อมิให้เกิดปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทกันอีก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชอบที่จะขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทไว้เป็นหลักฐานของทางราชการ เพื่อจะได้นำไปสู่ขั้นตอนการแก้ไขโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ให้ถูกต้องและขั้นตอนการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงต่อไป โดยอาจถือเอาแนวเขตและเนื้อที่ของที่ดินตามพื้นที่สีเขียวในแผนที่พิพาทเป็นหลักฐานได้ในเบื้องต้น ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้ดำเนินการใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ตามที่มาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และมาตรา ๖๘ (๘) แห่งพระราชบัญญัติสภาพาบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกอบกับข้อ ๖ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดไว้ จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินการให้ผู้ร้องสอดออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท หมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด รวมถึงให้ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลใดบุกรุกครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามอุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามเห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาในประเด็นที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันมาโดยตลอด ผู้ร้องสอดไม่อาจอ้างการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทเพื่อยกอายุความขึ้นต่อสู้กับแผ่นดินได้ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ต้องดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินพิพาทเพื่อมิให้ผู้ร้องสอดเข้าไปยึดถือครอบครองใช้ประโยชน์ส่วนตัว ตามมาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

/และมาตรา ๖๘ (๘)...

และมาตรา ๖๘ (๘) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกอบข้อ ๕ และข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษา และคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า นับแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับหนังสือร้องเรียน ฉบับลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ จากผู้ฟ้องคดีที่ขอให้ตรวจสอบกรณีการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ และมีการรื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ จนถึงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๘ อันเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดี ต่อศาลปกครองชั้นต้น แม้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะยังไม่อาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามข้อร้องเรียนได้ก็ตาม แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีความจำเป็นต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินพิพาทว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลา ในการดำเนินการและมีได้เพิกเฉยแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากได้การที่ได้รับหนังสือร้องเรียน จากผู้ฟ้องคดีแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ นฐ ๐๑๑๘/๖๓๔๑ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตรวจสอบกรณีการรื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้มีคำสั่งองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ที่ ๓๔๓/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง จากการสอบสวน คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงตรวจสอบที่ดินพิพาทและสอบปากคำพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องแล้ว รายงานผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือ ที่ นฐ ๗๖๖๐๑/๒๔ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘ รายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า เห็นควรดำเนินคดี กับผู้ร้องสอดในข้อหาบุกรุกและทำลายทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นชอบด้วย ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เพื่อดำเนินคดีอาญากับผู้ร้องสอด ในความผิดฐานบุกรุกที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกันและทำให้ เสียทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ร้องสอด ในข้อหาดังกล่าว เนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพออันเป็นเหตุให้การดำเนินคดีอาญากับผู้ร้องสอด เป็นอันระงับไป ซึ่งผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อได้มีหนังสือ ที่ ตช.๐๐๒๒ (นฐ).๔(๑๒)/๒๓๓๓ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ แจ้งผลคดีอาญาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบ เห็นได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษา และคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทต่อเนื่องมาตามลำดับโดยมิได้ละเลยต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติและทอดเวลาให้เนิ่นช้าเกินสมควร ดังนั้น ข้อเท็จจริง จึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดำเนินการใช้อำนาจหน้าที่ ตามมาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และมาตรา ๖๘ (๘) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

/ประกอบ...

ประกอบข้อ ๒ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษา และคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดไว้ครบถ้วนแล้ว ดังนั้น การที่ศาลปกครองชั้นต้นได้วินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดิน สาธารณประโยชน์พิพาทมาอย่างต่อเนื่องตามลำดับโดยมิได้ทอดเวลาให้เนิ่นช้าเกินสมควร ถือได้ว่าวัตถุแห่งคดีหมดสิ้นไป และศาลปกครองชั้นต้นในคดีนี้ต้องวินิจฉัยยกฟ้อง แต่การที่ ศาลปกครองชั้นต้นกลับวินิจฉัยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินการให้ผู้ร้องสอดออกไปจากที่พิพาท จึงคลาดเคลื่อน ต่อข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เห็นฟ้องด้วยตามเหตุผลข้างต้น ส่วนกรณีที่ผู้ร้องสอดยังไม่ออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์ พินาพนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามเห็นว่า การใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม ที่จะดำเนินการกับผู้ร้องสอดเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการใช้อำนาจตามกฎหมายภายหลังจาก ที่ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทและออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง จนเสร็จสิ้นแล้ว อีกทั้ง เมื่อพิจารณาประเด็นการขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อนำไปสู่ ขั้นตอนการแก้ไขโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ให้ถูกต้องตามขั้นตอนของการออกหนังสือสำคัญ สำหรับที่หลวงโดยอาศัยแนวเขตและเนื้อที่ของที่ดินตามพื้นที่สีเขียวในแผนที่พิพาทที่ศาล ได้วินิจฉัยไว้เป็นหลักฐานเบื้องต้นยังไม่เป็นที่สุดนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ เนื่องจากมีกระบวนการขั้นตอนการดำเนินการ ที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ดังนั้น ที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทและ การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงโดยอาศัยแนวเขตและเนื้อที่ของที่ดินตามพื้นที่สีเขียว ในแผนที่พิพาทที่ศาลได้วินิจฉัยยังไม่เป็นที่สุดและยังไม่สามารถระบุแนวเขตและเนื้อที่ดินพิพาท ได้อย่างถูกต้องชัดเจนซึ่งอาจถูกคัดค้านได้ การที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า เมื่อข้อเท็จจริง ยังไม่ปรากฏว่าผู้ร้องสอดได้ออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทจึงยังเป็นอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต้องดำเนินการให้ผู้ร้องสอดออกไปเสีย ไม่ว่าจะเป็นการใช้มาตรการออกคำสั่งให้ผู้ร้องสอดรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดิน สาธารณประโยชน์กรณีที่มีสิ่งปลูกสร้างปลูกปักอยู่ หรือการใช้สิทธิทางศาลฟ้องขับไล่ผู้ร้องสอด อีกทั้งเพื่อมิให้เกิดปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ขอบที่จะขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทไว้เป็นหลักฐาน ของทางราชการเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการแก้ไขโฉนดที่ดินให้ถูกต้องต่อไปโดยอาจถือเอาแนวเขต และเนื้อที่ของที่ดินตามพื้นที่สีเขียวในแผนที่พิพาทเป็นหลักฐานในเบื้องต้น การที่ศาลปกครองชั้นต้น วินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่

/กฎหมาย...

กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินการให้ผู้ร้องสอดออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท นั้น จึงคลาดเคลื่อนต่อข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย อนึ่ง ผู้ฟ้องคดีเป็นเพียงผู้ใหญ่บ้านแม้จะเป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่พิพาท แต่ไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และกรณีดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลปกครองสูงสุดจำต้องวินิจฉัย

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นยกฟ้อง

ผู้ร้องสอดอุทธรณ์ว่า ที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่านางสาวหนู พิมพา ได้แสดงเจตนาด้วยวาจาอุทิศที่ดินให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์นั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจาก ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ นางสาวหนู ไม่ใช่เจ้าของที่ดินแปลงอุทิศ ซึ่งเจ้าของที่ดินคือ นางหิรัญ พิมพา มารดาของนางสาวหนู ซึ่งขณะนั้นยังมีชีวิตอยู่ และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นางหิรัญได้แจ้งการครอบครองที่ดิน มีหลักฐานเป็น ส.ค. ๑ เลขที่ ๕/๒๕๔๘ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๕๔ ตารางวา ซึ่งนางหิรัญแจ้งกับเจ้าหน้าที่ว่าก่อสร้างและครอบครองทำประโยชน์มาประมาณ ๓๐ ปี โดยไม่ปรากฏว่านางสาวหนูเป็นเจ้าของที่ดินพิพาท การที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งเรียกผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่กรณีนั้น ผู้ร้องสอดไม่เห็นด้วยเนื่องจากผู้ร้องสอดไม่ได้เกี่ยวข้องในคดีนี้ และเนื่องจากการรังวัดทำแผนที่พิพาทข้างรังวัดได้บันทึกถ้อยคำของผู้ร้องสอดซึ่งโต้แย้งว่าที่ดินพิพาทเนื้อที่ประมาณ ๕๐ ตารางวา และผู้ร้องสอดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และไม่ไต่ถามรับว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การที่ศาลปกครองชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า ผู้ร้องสอดยอมรับว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงคลาดเคลื่อนต่อข้อเท็จจริงและไม่ชอบด้วยกฎหมาย อนึ่ง การที่ศาลปกครองชั้นต้นฟังถ้อยคำของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ จำนวน ๔๙ คน ว่า นางสาวหนูอุทิศที่ดินด้วยวาจาให้เป็นสาธารณประโยชน์นั้น ผู้ร้องสอดไม่เห็นพ้องด้วยเนื่องจากประชาชนแต่ละคนเดินทางมาให้ถ้อยคำกับคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงในสถานที่และเวลาเดียวกันซึ่งอาจจะมีการเตรียมบอกกล่าวกัน และแต่ละคนไม่อาจจะระบุแน่ชัดได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่ตำราวางและอยู่บริเวณใด จึงไม่น่ามีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นยกฟ้อง

ผู้ฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามว่า ผู้ถูกฟ้องคดีควรตระหนักว่าการใช้งบประมาณของราชการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างเป็นศาลาอเนกประสงค์ได้นั้น พื้นที่ที่ใช้ก่อสร้าง

/ต้องเป็น...

ต้องเป็นที่สาธารณประโยชน์ซึ่งอยู่ในความดูแลของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม ในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจดูแลที่สาธารณประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และระเบียบของกระทรวงมหาดไทยก็ควรจะดำเนินการให้มีการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ดังกล่าวให้เป็นที่ยอมรับหรือสาธารณประโยชน์ประจำตำบลหรือหมู่บ้านให้เป็นหลักฐานทางทะเบียน ให้ชัดเจน แต่ก็ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามได้มีการดำเนินการจนกระทั่งเกิดเป็นข้อพิพาทขึ้น ระหว่างชาวบ้านกับผู้ร้องสอดจนเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีต้องมีหนังสือร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ตรวจสอบกรณีบุกรุกที่สาธารณประโยชน์และการรื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ที่พิพาทดังกล่าว และเมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าที่พิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามย่อมมีอำนาจ ดำเนินการให้ผู้ร้องสอดออกไปจากที่พิพาท ไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจภายหลังจากที่ได้ดำเนินการ ขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทและออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงจนเสร็จสิ้น จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามละเลยต่อหน้าที่ปล่อยให้ผู้ร้องสอดบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ต่อไป ไม่มีที่สิ้นสุด สำหรับการขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่าอาจเป็นปัญหา ทางราชการและอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนั้น ไม่อาจรับฟังได้ เพราะเหตุว่าการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์มีกฎหมายและระเบียบกำหนดขั้นตอนการ ดำเนินการอย่างชัดเจน ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงแต่ดำเนินการ ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการเท่านั้น สำหรับกรณีที่ผู้ร้องสอดจะคัดค้าน ไม่ยอมรับเนื้อที่ที่ดินพิพาทหรืออาจมีการโต้แย้งระหว่างผู้ร้องสอดกับผู้ฟ้องคดีที่เป็นเหตุให้มีการยกเลิกการขอขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ก็เป็นเหตุการณ์ในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น และ แม้ผู้ฟ้องคดีมีหน้าที่เป็นผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ย่อมเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายอันเกิดจากการที่ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติโดยปล่อยปละละเลย ให้เอกชนบุกรุกยึดถือที่สาธารณประโยชน์

ผู้ฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ของผู้ร้องสอดว่า การที่ผู้ร้องสอดอุทธรณ์ว่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ปรากฏว่านางสาวหนู พิมพา เป็นเจ้าของที่พิพาท แต่มีนางหรีด พิมพา เป็นเจ้าของที่ดิน และไม่ปรากฏว่านางหรีดยกที่ดินพิพาทให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน คำร้องสอด ของผู้ร้องสอดไม่ชอบด้วยกฎหมาย และข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่ได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบ ในศาลปกครองชั้นต้น ขอให้ศาลปกครองสูงสุดได้โปรดมีคำสั่งยกคำอุทธรณ์ของผู้ร้องสอด และ คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่เรียกผู้ร้องสอดเข้ามาในคดีชอบด้วยกฎหมายแล้ว คำอุทธรณ์ของ ผู้ร้องสอดในประเด็นนี้ไม่อาจรับฟังได้ สำหรับบันทึกถ้อยคำของผู้ร้องสอดในชั้นการรังวัด ทำแผนที่พิพาท ซึ่งผู้ร้องสอดโต้แย้งว่าที่พิพาทเนื้อที่ประมาณ ๕๐ ตารางวา เป็นกรรมสิทธิ์

/ของผู้ร้องสอด...

ของผู้ร้องสวดนั้น เป็นเพียงข้ออ้างของผู้ร้องสวดเท่านั้น อีกทั้งบันทึกถ้อยคำของประชาชนจำนวน ๔๙ คน ที่ให้ถ้อยคำว่านางสาวหนูได้อุทิศด้วยวาจาให้ที่พิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ ก็เป็นข้อเท็จจริงที่ศาลปกครองชั้นต้นกล่าวอ้างว่าไม่มีน้ำหนักนั้น ก็ไม่อาจรับฟังได้

ผู้ร้องสวดแก้อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามว่า อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากศาลปกครองชั้นต้นรับฟังข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อน โดยนางสาวหนู พิมพา เป็นเจ้าของที่ดินพิพาทเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งไม่สอดคล้องกับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีและคำอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม และการที่ชาวบ้านหมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง นครปฐม จังหวัดนครปฐม เข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินของผู้ร้องสวดจึงเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต และไม่ชอบด้วยกฎหมาย และที่ดินพิพาทเนื้อที่ ๕๐ ตารางวา จึงไม่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันตามที่ผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามกล่าวอ้าง อีกทั้งผู้ร้องสวดซื้อที่ดินพิพาทเนื้อที่ ๑ ไร่ ๒๖ ตารางวาเศษ มาโดยสุจริตและชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีผู้ใดคัดค้านว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน จึงรับฟังได้ว่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ นางสาวหนูมิได้เป็นเจ้าของที่ดินพิพาท แต่มีนางหรีด พิมพา มารดาของนางสาวหนูเป็นผู้ครอบครองทำประโยชน์และแจ้งการครอบครองที่ดิน กรณีจึงฟังได้ว่านางสาวหนูไม่ได้อุทิศที่ดินด้วยวาจาตามที่ผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามกล่าวอ้าง อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามฟังไม่ขึ้น

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามแก้อุทธรณ์ของผู้ร้องสวดว่า คดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๘ นางหรีด พิมพา ได้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๕/๒๕๔๘ ซึ่งต่อมานางหรีดได้ยกที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่นางสาวหนู พิมพา นางสาวหนูจึงได้นำหลักฐาน ส.ค. ๑ ไปยื่นขอออกโฉนดที่ดิน ซึ่งช่างวัดวัดได้ทำการรังวัดเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐมได้ออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๒๖.๖ ตารางวา ให้แก่นางสาวหนูเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐ นางสาวกุลนิดา พิมพา ผู้จัดการมรดกของนางสาวหนูได้จดทะเบียนขายที่ดินดังกล่าวให้แก่นางสาวลาวัลย์ ปฏิการพงศ์ หลังจากนั้นเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๒ นางสาวลาวัลย์ได้จดทะเบียนขายที่ดินให้แก่ผู้ร้องสวด ดังนั้น ขณะเกิดเหตุพิพาทในคดีนี้ผู้ร้องสวดจึงเป็นผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ในส่วนที่พิพาท อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงจากถ้อยคำของประชาชนในพื้นที่พิพาทต่างให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงสอดคล้องกันว่า ที่ดินบริเวณอันเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าหลังใหญ่และศาลาอเนกประสงค์ นายหอม จุมที อุทิศด้วยวาจาให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ส่วนที่ดินอันเป็นที่ตั้งของห้องน้ำในศาลาอเนกประสงค์และศาลเจ้าขนาดเล็กนั้น ที่ดินในส่วนนี้นางสาวหนูได้อุทิศด้วยวาจาให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ซึ่งต่อมานางสาวหนู

/ยกที่ดิน...

ยกที่ดินทั้งแปลงให้แก่หลาน จากนั้นได้มีการขายที่ดินแปลงพิพาทโดยผู้ซื้อที่ดินไม่รู้ว่ามีการยกที่ดินบางส่วนให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ไปแล้ว นอกจากนี้ ที่ดินแปลงติดกันทางด้านทิศเหนือของที่ดินพิพาท โดยที่ดินแปลงนี้นายหอมยกให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ใช้เป็นที่ตั้งของศาลาอเนกประสงค์และประชาชนยังใช้ประโยชน์ร่วมกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งตัวอาคารของศาลาอเนกประสงค์มีการก่อสร้างเป็นหลังเดียวกันบนที่ดินแปลงที่นายหอมยกให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ต่อเนื่องมาบนที่ดินพิพาทและก่อสร้างแล้วเสร็จ โดยประชาชนเข้าใช้ประโยชน์ในศาลาอเนกประสงค์มาเป็นเวลาหลายปีก่อนที่ผู้ร้องสอดจะซื้อที่ดินพิพาท จึงมีน้ำหนักรับฟังได้ว่านางสาวหนูทิศที่ดินพิพาทให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์จริงไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือโดยปริยายก็ตาม ที่ดินพิพาทจึงเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์มาก่อนจะมีการขายให้แก่ผู้ร้องสอด และเมื่อผู้ร้องสอดอ้างว่าตนมีสิทธิในที่ดินพิพาท หากศาลไม่มีคำสั่งเรียกผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีก็จะทำให้ผู้ร้องสอดไม่มีโอกาสได้เข้ามาต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิในที่ดินพิพาท จึงเห็นได้ว่าเหตุที่ศาลต้องมีคำสั่งเรียกผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีนี้ อย่างไรก็ตาม แม้การอุทธรณ์ที่ดินของนางสาวหนูมิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่การอุทธรณ์ที่ดินให้ใช้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์เป็นการสละที่ดินให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหากจำต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๒๕ แห่งประมวลกฎหมายฉบับเดียวกัน การที่บุคคลในลำดับต่อมาจากนางสาวหนูได้โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องสอดก็ไม่ทำให้สาธารณสมบัติของแผ่นดินเปลี่ยนแปลงไปและไม่อาจมีผู้ใดที่จะตกลงประนีประนอมยอมความกันโดยอาศัยกระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือเพื่อเปลี่ยนสถานะที่ดินที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วให้กลับคืนมาเป็นของเอกชนได้อีก สำหรับการดำเนินการขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทและการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงอาจถูกคัดค้านจากผู้ร้องสอดที่อาจอุทธรณ์คำพิพากษาไม่ยอมรับในเนื้อที่ของที่ดินตามพื้นที่สีเขียวในแผนที่พิพาทที่ศาลได้วินิจฉัยได้ จึงเห็นได้ว่ามีเหตุผลและความจำเป็นที่ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยังไม่อาจใช้อำนาจตามกฎหมายได้จนกว่าศาลปกครองสูงสุดจะได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดและจะได้นำไปสู่ขั้นตอนการแก้ไขโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ให้ถูกต้อง โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ย่อมมีอำนาจดำเนินการให้ผู้ร้องสอดออกไปเสียจากที่พิพาทไม่ว่าจะเป็นการใช้มาตรการออกคำสั่งให้ผู้ร้องสอดรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทสำหรับกรณีที่มีสิ่งปลูกสร้างของผู้ร้องสอดปลูกปักอยู่ และเมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงจากถ้อยคำของชาวบ้านที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่างให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงสอดคล้องกันว่าที่ดินบริเวณอันเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าหลักใหญ่และศาลาอเนกประสงค์นั้น ที่ดินในส่วนนี้นายหอม

ได้อุทธรณ์...

ได้อุทิศด้วยวาจาให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ส่วนที่ดินอันเป็นที่ตั้งของห้องน้ำในศาลอเนกประสงค์ และศาลเจ้าขนาดเล็กนั้น ที่ดินส่วนนี้นางสาวหนูได้อุทิศด้วยวาจาให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ซึ่งต่อมานางสาวหนูได้ยกที่ดินทั้งแปลงให้แก่หลาน หลังจากนั้นได้มีการขายที่ดินแปลงพิพาท โดยผู้ซื้อไม่รู้ว่ามีการอุทิศที่ดินบางส่วนให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ไปแล้ว

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี คู่กรณีไม่ได้ยื่นคำแถลง เป็นหนังสือ และไม่ได้แจ้งความประสงค์ให้ศาลจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริง ของตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือของ ตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้าน คำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ และคำชี้แจงเพิ่มเติมแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องสอดซึ่งเป็นผู้มีชื่อถือ กรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายสมชาย จุมที กับ นายสุชาติ สุดใจ เป็นจำเลยต่อ ศาลจังหวัดนครปฐม ในคดีหมายเลขดำที่ พ.๑๔๑/๒๕๕๖ ขอให้ศาลพิพากษาให้จำเลยทั้งสอง รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ต่อมา ในระหว่างพิจารณาคดี คู่ความทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันว่านายสมชายและนายสุชาติ ยินยอมรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ศาลจังหวัดนครปฐม จึงได้มีคำพิพากษาตามยอมเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๙๓/๒๕๕๖ และได้มีการรื้อถอนอาคารศาลาอเนกประสงค์ซึ่งตั้งอยู่บริเวณทิศเหนือของที่ดินโฉนดที่ดิน เลขที่ ๓๕๐๘๕ เพื่อให้เป็นไปตามคำพิพากษาดังกล่าว หลังจากนั้น ผู้ฟ้องคดีซึ่งดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ได้มีหนังสือลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่าที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ด้านทิศเหนือเนื้อที่ประมาณ ๕๐ ตารางวา เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ได้รับการอุทิศให้ด้วยวาจา จากนางสาวหนู พิมพา และประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นต้นมา โดยได้มีการก่อสร้างศาลาอเนกประสงค์เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมของประชาชน ในหมู่บ้าน จึงขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตรวจสอบกรณีมีการบุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์และ มีการรื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ นฐ ๐๑๑๘/๖๓๔๐ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตรวจสอบกรณีการรื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้มีคำสั่งองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ที่ ๓๔๓/๒๕๕๖ ลงวันที่

/๒๐ พฤศจิกายน...

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริง แล้วรายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือ ที่ นฐ ๗๖๖๐๑/๒๔ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘ รายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่าเห็นควรดำเนินคดีกับผู้ร้องสอด ในข้อหาบุกรุกและทำลายทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ต่อมา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท รวมทั้งไม่มีหนังสือแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลางเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๘ ขอให้ศาลพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท หลังจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นฐ ๐๑๑๘/๔๗๗๑ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้ร้องสอดกับพวก ในความผิดข้อหาบุกรุกและทำลายทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ขอให้ดำเนินคดีแก่ผู้ร้องสอดกับพวกในความผิดข้อหาดังกล่าว ต่อมา พนักงานอัยการได้มี คำสั่งไม่ฟ้องผู้ร้องสอดในข้อหาตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ร้องทุกข์ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธร โพรงมะเดื่อได้มีหนังสือ ที่ ตช.๐๐๒๒(นฐ).๔(๑๒)/๒๓๓๓ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ แจ้งผลคดีอาญาดังกล่าวให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบ ต่อมา ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษา ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ดำเนินการให้ผู้ร้องสอดออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท หมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด รวมถึงให้ดูแลรักษา และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลใดบุกรุกครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท คำขออื่น นอกจากนี้ให้ยก ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามและผู้ร้องสอดไม่เห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาของ ศาลปกครองชั้นต้น จึงอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดเป็นคดีนี้

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแล้ว

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามและผู้ร้องสอดว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย กำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์อันเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือไม่

โดยที่...

โดยที่คู่กรณีต่างโต้แย้งว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์หรือเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องสอด กรณีจึงมีประเด็นปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยก่อนว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ บัญญัติว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น... (๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน... มาตรา ๑๓๐๕ บัญญัติว่า ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตอำเภอ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ กำหนดว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่อยู่ในบังคับของระเบียบนี้ หมายถึง ที่ดินสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพธรรมชาติ โดยการใช้ร่วมกันของประชาชน โดยทางนิติกรรม หรือโดยผลของกฎหมาย เช่น ที่ชายตลิ่ง ที่ป่าช้า ทางบก ทางน้ำ สวนสาธารณะที่เลี้ยงสัตว์ และที่สาธารณะประจำตำบลหรือหมู่บ้าน ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินตามข้อ ๕ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ วรรคสอง กำหนดว่า ในกรณีมีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการระงับข้อพิพาทหรือร้องทุกข์กล่าวโทษภายในสามสิบวันนับแต่รู้เหตุแห่งข้อพิพาทหรือคดีนั้น เว้นแต่คดีจะขาดอายุความให้ร้องทุกข์กล่าวโทษโดยทันที ข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า ที่ดินตามข้อ ๕ เว้นแต่ที่ชายตลิ่ง ทางบก ทางน้ำ ลำกระโดง ลำรางสาธารณะ หรือทางระบายน้ำ รวมทั้งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในทำนองเดียวกัน ให้นายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด... วรรคสอง ถ้าที่ดินแปลงใดยังไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันตามกฎหมาย เป็นผู้ดำเนินการขออนุญาตออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

เมื่อคดีนี้ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๘ นางหิรัญ พิมพา ได้แจ้งการครอบครองที่ดิน เนื้อที่ ๑ ไร่ ๕๔ ตารางวา ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ปรากฏตามหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๕/๒๕๕๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง

/นครบรูม...

นครปฐม จังหวัดนครปฐม ซึ่งต่อมานางหรีดได้ยกที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่นางสาวหนู พิมพา นางสาวหนูจึงได้นำหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๕/๒๔๙๘ ยื่นขออนุญาตโอนที่ดิน ซึ่งช่างรังวัดทำการ รังวัดเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ หลังจากนั้น เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐมได้ออกโฉนด ที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๒๖.๖ ตารางวา ให้แก่นางสาวหนูเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๓ หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐ นางสาวกุลนิดา พิมพา ผู้จัดการมรดกของ นางสาวหนู ได้จดทะเบียนขายที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ให้แก่นางสาวลาวัลย์ ปฏิการะพงศ์ และเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๒ นางสาวลาวัลย์ได้จดทะเบียนขายที่ดินดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องสอด ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงที่ได้สอบปากคำ พยาน ๔๙ คน ซึ่งเป็นผู้สูงอายุซึ่งอาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับที่ดินพิพาทว่า เดิมที่ดินพิพาทเป็น ของนางสาวหนู โดยนางสาวหนูได้รับการให้มาจากนางหรีด เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ จากนั้น นางสาวหนู ได้อุทิศที่ดินพิพาทด้วยวาจาบางส่วน เนื้อที่ ๕๐ ตารางวา ให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ โดยใช้เป็น ที่ตั้งห้องน้ำในศาลาอเนกประสงค์และศาลเจ้าขนาดเล็ก การที่เจ้าของที่ดินอุทิศที่ดินให้เป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่จำเป็นต้องทำหลักฐาน เป็นหนังสือ เพียงแต่เจ้าของที่ดินแสดงเจตนาด้วยวาจาหรือโดยปริยายในการยกที่ดิน ให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ดินนั้นย่อมตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยสมบูรณ์ ตามกฎหมายทันที โดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนโอนสิทธิการให้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ การอุทิศ ที่ดินให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินจึงเป็นการแสดงเจตนาฝ่ายเดียวของเจ้าของที่ดิน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากที่ดินแปลงติดกันทางด้านทิศเหนือของที่ดินพิพาท โดยที่ดินแปลงนี้ นายหอมได้ยกให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นที่ตั้งของศาลาอเนกประสงค์ และประชาชน ยังใช้ประโยชน์ร่วมกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งตัวอาคารศาลาอเนกประสงค์มีการก่อสร้างเป็นหลัง เดียวกันบนที่ดินแปลงที่นายหอมยกให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ต่อเนื่องมาบนที่ดินพิพาท และได้ก่อสร้างแล้วเสร็จโดยประชาชนเข้าใช้ประโยชน์ในศาลาอเนกประสงค์มาเป็นเวลาหลายปี ก่อนที่ผู้ร้องสอดจะซื้อที่ดินพิพาท ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงข้างต้นกรณีจึงเห็นว่า ที่ดินพิพาท เนื้อที่ ๕๐ ตารางวา ดังกล่าว ตกเป็นที่สาธารณประโยชน์ของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่า จะมีได้มีการจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ตาม แต่การอุทิศดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย นับแต่วันที่มีการอุทิศด้วยวาจา อีกทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงต่อมาในภายหลังว่าที่ดินพิพาทดังกล่าว ได้มีการดำเนินการถอนสภาพเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินตามที่กฎหมายกำหนด ที่ดินพิพาท เนื้อที่ ๕๐ ตารางวา จึงยังคงมีสภาพเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่จนถึงปัจจุบัน และแม้

/ผู้ร้องสอด...

ผู้ร้องสอดจะได้ซื้อที่ดินพิพาทมาโดยมีการจดทะเบียนซื้อขายก็ตาม ผู้ร้องสอดก็หาได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทเนื้อที่ ๕๐ ตารางวา แต่อย่างใด

มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าที่ดินพิพาทเนื้อที่ ๕๐ ตารางวา ยังคงมีสภาพเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามข้อ ๖ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ร่วมกันในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินพิพาทเนื้อที่ ๕๐ ตารางวา และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏต่อไปว่าผู้ร้องสอดรื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ซึ่งส่วนหนึ่งตั้งอยู่ในที่ดินพิพาทเนื้อที่ ๕๐ ตารางวา ทั้งที่ศาลจังหวัดนครปฐมได้มีคำพิพากษาตามยอมคดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๙๓/๒๕๕๖ ระหว่างผู้ร้องสอด โจทก์ กับ นายสมชาย และนายสุชาติ จำเลย ในประเด็นเรื่องการปลูกสร้างอาคารและต้นไม้รุกกล้าที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ เป็นบางส่วน ซึ่งคำพิพากษาดังกล่าวมิได้วินิจฉัยชี้ขาดสิทธิในที่ดินพิพาทว่าเป็นที่ดินของผู้ร้องสอด หรือเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ และให้นายสมชายและนายสุชาติรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๕๐๘๕ ซึ่งคำพิพากษาของศาลจังหวัดนครปฐมมิได้พิพากษาบังคับไปถึงที่ดินพิพาทเนื้อที่ ๕๐ ตารางวา ด้วย และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายหลังจากที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับหนังสือร้องเรียนของผู้ฟ้องคดีฉบับลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ นฐ ๐๑๑๘/๖๓๔๐ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตรวจสอบกรณีการรื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ ที่ ๓๔๓/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการฯ ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบที่ดินพิพาทและสอบปากคำพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องแล้วรายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือ ที่ นฐ ๗๖๖๐๑/๒๔ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘ รายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า เห็นควรดำเนินคดีกับผู้ร้องสอดในข้อหาบุกรุกและทำลายทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นชอบ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ร้องสอดในความผิดข้อหาบุกรุกที่ดิน

/อันเป็น...

อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน และทำให้เสียทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ แต่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ร้องสอดในข้อหาดังกล่าว ซึ่งผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อได้มีหนังสือ ที่ ดช.๐๐๒๒(นฐ).๔(๑๒)/๒๓๓๓ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ แจ้งผลคดีอาญาแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เห็นได้ว่า ห้วงระยะเวลาการดำเนินการที่ผ่านมา แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงมาโดยตลอดว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาคุ้มครองและป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทตามลำดับ และที่ดินสาธารณประโยชน์ที่พิพาทดังกล่าวไม่ปรากฏอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นใดแต่อย่างใดก็ตาม เมื่อข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีแสดงให้เห็นได้อย่างชัดแจ้งว่าผู้ร้องสอดยังมีเจตนายึดถือครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์ที่พิพาทอยู่ต่อไป ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ขอบที่จะใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินการในส่วนของการแสดงแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินให้ชัดแจ้งและจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ไว้เป็นหลักฐานของทางราชการ ตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และมาตรา ๖๘ (๘) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกอบกับข้อ ๖ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง และข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามโต้แย้งว่า ผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล นั้น เห็นว่า เมื่อคดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามไม่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทหมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ตามที่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือร้องขอให้ดำเนินการ จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลขอให้ศาลพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายโดยห้ามบุคคลใดบุกรุกครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและเป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่พิพาท โดยอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ผู้ฟ้องคดีและประชาชนมีสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามกลับไม่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทตามที่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือร้องขอ ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการงดเว้นการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายโดยสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

/ในการ...

ในการดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดเป็นคำขอซึ่งศาลมีอำนาจกำหนดคำบังคับได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามฟังไม่ขึ้น

ส่วนที่ผู้ร้องสอดโต้แย้งว่า การที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งเรียกผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่กรณีนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากผู้ร้องสอดไม่ได้เกี่ยวข้องกับคดีนี้ นั้น เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องสอดซึ่งเป็นผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายสมชาย จุมที กับ นายสุชาติ สุดใจ เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดนครปฐม ขอให้พิพากษาให้นายสมชายและนายสุชาติ รื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ออกไปจากที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ แต่คู่ความทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความ โดยนายสมชายและนายสุชาติยินยอมรื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ดังกล่าว และส่งมอบที่ดินคืนให้แก่ผู้ร้องสอด ศาลจังหวัดนครปฐมจึงมีคำพิพากษตามยอม ในคดีหมายเลขดำที่ พ.๑๑๔๑/๒๕๕๖ หมายเลขแดงที่ ๑๒๙๓/๒๕๕๖ เป็นผลให้ผู้ร้องสอดได้รื้อถอนศาลาอเนกประสงค์ที่ก่อสร้างบนที่ดินพิพาท ซึ่งการรื้อถอนศาลาอเนกประสงค์และการครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินพิพาทของผู้ร้องสอด จะเป็นการใช้สิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จำต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงว่า ที่ดินพิพาทอันเป็นที่ตั้งของศาลาอเนกประสงค์ เป็นที่ดินของผู้ร้องสอดหรือที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังนั้น เมื่อผู้ร้องสอดอ้างว่าตนมีสิทธิในที่ดินพิพาทหากศาลไม่มีคำสั่งเรียกผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดี ก็จะทำให้ผู้ร้องสอดไม่มีโอกาสได้เข้ามาต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิในที่ดินพิพาท อุทธรณ์ของผู้ร้องสอดฟังไม่ขึ้น

การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินการให้ผู้ร้องสอดออกไปจากที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท หมู่ที่ ๒ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด รวมถึงให้ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลใดบุกรุกครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาท คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วยบางส่วน

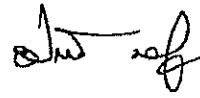
พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินการในส่วนของการแสดงแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์พิพาทอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินรอบที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๕๐๘๕ เลขที่ดิน ๙๖ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ส่วนที่นางสาวหนู พิมพา อุทิศให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ จำนวน ๕๐ ตารางวา ให้ชัดเจนและ

/จัดทำ...

จัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ให้ถูกต้องตามที่กำหนดในข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง ของระเบียบ
กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของ
แผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด คำขออื่น
นอกจากนี้ให้ยก

นายประพนธ์ คล้ายสุบรรณ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

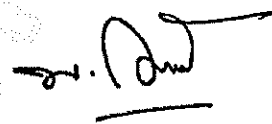
ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายพงษ์ศักดิ์ กัมพูสิริ
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

นางสาวกนิษฐา เขียววิทย์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายไพรัช โตสวัสดิ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายสมสกุล ณ บางช้าง

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

พ.ศ. ๒๕๕๓

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษา
และคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้เหมาะสมและสอดคล้อง
กับมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑)
พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครอง
ป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกัน
ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งอื่นใด ที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ โดยให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา
รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑

ลักษณะที่ดิน

ข้อ ๕ ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่อยู่ในบังคับ
ของระเบียบนี้ หมายถึง ที่ดินสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพธรรมชาติ
โดยการร่วมกันของประชาชน โดยทางนิติกรรม หรือโดยผลของกฎหมาย เช่น ที่ชายดง ที่ป่าช้า
ทางบก ทางน้ำ สวนสาธารณะ ที่เลี้ยงสัตว์ และที่สาธารณะประจำตำบลหรือหมู่บ้าน

หมวด ๒
อำนาจหน้าที่

ข้อ ๖ อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินตามข้อ ๕ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

ในกรณีมีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการระงับข้อพิพาทหรือร้องทุกข์กล่าวโทษภายในสามสิบวัน นับแต่รู้เหตุแห่งข้อพิพาทหรือคดีนั้น เว้นแต่คดีจะขาดอายุความให้ร้องทุกข์กล่าวโทษโดยทันที

หากมิได้มีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งเหตุผลและความจำเป็นให้นายอำเภอรอบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ครบกำหนด และให้นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการหรือนายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการก็ได้

การดำเนินการระงับข้อพิพาทหรือการดำเนินคดีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือนายอำเภอได้ดำเนินการไปก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือนายอำเภอดำเนินการต่อไปจนกว่าจะถึงที่สุด

ความในวรรคสอง ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอที่จะดำเนินการฝ่ายเดียว

หมวด ๓
การใช้ประโยชน์

ข้อ ๗ นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจใช้ หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดิน กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๘ การขออนุญาตสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามมาตรา ๘ วรรคสอง การขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามมาตรา ๕ และการขอสัมปทานตามมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ปฏิบัติตามกฎ หรือระเบียบว่าด้วยการนั้นที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๕ ทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดินอาจขอเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่งได้ ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

หมวด ๔
การจัดทำทะเบียน

ข้อ ๑๐ ที่ดินตามข้อ ๕ เว้นแต่ที่ชายตลิ่ง ทางบก ทางน้ำ ลำกระโดง ลำรางสาธารณะ หรือทางระบายน้ำ รวมทั้งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในทำนองเดียวกัน ให้นายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด จำนวน ๔ ชุด โดยให้เก็บรักษาไว้ที่อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานที่ดินจังหวัด และกรมที่ดิน แห่งละ ๑ ชุด

ถ้าที่ดินแปลงใดยังไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา และคุ้มครองป้องกันตามกฎหมาย เป็นผู้ดำเนินการขออนุญาตออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

สำหรับทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ได้จัดทำไว้ก่อนระเบียบนี้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขอคัดสำเนาเพื่อจัดเก็บไว้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่ด้วย

ในการดำเนินการข้างต้นให้สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาให้การสนับสนุนในการดำเนินการ เช่น ด้านข้อมูลและการรังวัดทำแผนที่

ข้อ ๑๑ กรณีที่ได้ดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว ให้ผู้ดูแลรักษาตรวจสอบทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ฉบับที่ผู้ดูแลรักษาเก็บไว้ หากไม่ปรากฏหลักฐานในทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ หรือปรากฏหลักฐานแต่รายละเอียดไม่ตรงกัน ให้แจ้งเจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการลงรายการเกี่ยวกับที่ดินแปลงนั้นในทะเบียนให้ครบถ้วน หรือดำเนินการแก้ไขทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ให้ตรงตามข้อเท็จจริง แล้วลงลายมือชื่อพร้อมชื่อตัวบรรจงตำแหน่ง และวัน เดือน ปี กำกับไว้

กรณีที่ให้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินตามข้อ ๕ หรือมีพระราชบัญญัติให้ออนที่ดินหรือมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดว่าที่ดินดังกล่าวไม่เป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์ทั้งแปลง ให้เจ้าพนักงานที่ดินจำหน่ายทะเบียนโดยการขีดฆ่ารายการทะเบียน

ที่ดินสาธารณะประโยชน์ตลอดทั้งรายการ แต่หากกรณีเป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์บางส่วน ให้เจ้าพนักงานที่ดินแก้ไขรายการให้ถูกต้อง พร้อมทั้งหมายเหตุท้ายทะเบียนของที่ดินแปลงนั้น ตามแต่กรณีว่าที่ดินสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวได้โอนหรือถอนสภาพตามพระราชบัญญัติพระราชกฤษฎีกา คำพิพากษา หรือคำสั่งศาลใด ตั้งแต่วันที่ใด เสร็จแล้วลงลายมือชื่อพร้อมชื่อตัวบรรจง ตำแหน่ง และวัน เดือน ปี กำกับไว้

กรณีที่ยังมีได้มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เมื่อปรากฏว่าการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ผิดพลาดคลาดเคลื่อน ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดรวบรวมข้อเท็จจริงและความเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอำเภอ เพื่อรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความเห็นเพื่อนำเสนอกระทรวงมหาดไทยพิจารณาสั่งการ หากกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบให้แก้ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ ให้เจ้าพนักงานที่ดินแก้ไขรายการในทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ หรือหมายเหตุไว้ตอนท้ายของทะเบียนว่า “ไม่มีที่ดินตามที่ระบุไว้ในทะเบียนเดิม” เสร็จแล้วลงลายมือชื่อพร้อมชื่อตัวบรรจง ตำแหน่ง และวัน เดือน ปี กำกับไว้

เมื่อได้มีการแก้ไขหรือหมายเหตุในทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสามเสร็จแล้ว ให้จัดส่งสำเนาทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ให้หน่วยงานตามข้อ ๑๐ แก้ไขหลักฐานทะเบียนให้ถูกต้องตรงกัน

หมวด ๕

การตรวจสอบข้อเท็จจริง

ข้อ ๑๒ การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินตามข้อ ๕ เช่น ประวัติความเป็นมา ที่ตั้ง ขอบเขต สภาพปัญหาและการแก้ไขปัญหา ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาให้การสนับสนุนในการดำเนินการด้วย

หมวด ๖

ค่าใช้จ่าย

ข้อ ๑๓ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง การตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง การดำเนินคดีกรณีมีข้อพิพาท การรังวัดทำแผนที่ การจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ให้เบิกจ่ายจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๔ บรรดาคำขอ และเรื่องราวใดซึ่งได้ดำเนินการไปแล้ว หรืออยู่ระหว่างดำเนินการ ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไปได้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

ถาวร เสนเนียม

รัฐมนตรีช่วยว่าการ ฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ เกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการในการแก้ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความสะดวกเร็วเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๑ วรรคสาม ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“กรณีที่ยังมิได้มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เมื่อปรากฏว่าการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ผิดพลาดเคลื่อน ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดรวบรวมข้อเท็จจริงและความเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการ หากผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบให้แก้ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์แล้ว ให้เจ้าพนักงานที่ดินแก้ไขรายการในทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ หรือหมายเหตุไว้ตอนท้ายของทะเบียนว่า “ไม่มีที่ดินตามที่ระบุไว้ในทะเบียนเดิม” เสร็จแล้วลงลายมือชื่อพร้อมชื่อตัวบรรจง ตำแหน่ง และวัน เดือน ปี กำกับไว้”

ข้อ ๔ ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบให้แก่ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ และอยู่ระหว่างการพิจารณาสั่งการของกระทรวงมหาดไทยตามข้อ ๑๑ วรรคสาม แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อระเบียบนี้ใช้บังคับแล้ว ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบให้แก่ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

อนุทิน ชาญวีรกูล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๕๑๑.๔/ว ๒๓๒๔

ถึง จังหวัดทุกจังหวัด

ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๕๑๑.๔/ว ๑๓๒๔ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ ได้ส่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ มาเพื่อให้ทราบและเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ นั้น

กรมที่ดินขอเรียนว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๓๕๙ ง หน้า ๕ เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๗ แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๘๔๔-๔๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๕๑๐๑

ที่ มท ๐๕๑๑.๔/ว ๑๓๒๒๕

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗
๒. แนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ เพื่อประกอบ
การพิจารณาแก้ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

ตามที่อ้างถึง กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษา
และคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อให้
เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น

บัดนี้ กระทรวงมหาดไทยได้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบดังกล่าว ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมระเบียบ
กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับ
พลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๑ วรรคสาม เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการแก้ไขหรือจำหน่ายรายการ
ทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และให้พนักงานเจ้าหน้าที่
สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความรวดเร็วเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑
ประกอบกับกรมที่ดินได้จัดทำโครงการบูรณาการความร่วมมือในการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เพื่อแก้ไขปัญหา
การบุกรุกที่ดินของรัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อบูรณาการ
ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการดำเนินการตรวจสอบทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ การรังวัดออก
และตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดิน
อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นไปด้วยความรอบคอบ
และชอบด้วยกฎหมาย อาศัยความตามนัยข้อ ๔ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษา
และคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓
ปลัดกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดวิธีการปฏิบัติในการตรวจสอบทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ให้ทุกจังหวัดทราบ ดังนี้

/๑. กรณี...

๑. กรณีการแก้ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ตามข้อ ๑๑ วรรคสาม ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาสั่งการ แม้หลักของการ มอบอำนาจ ผู้มอบอำนาจยังต้องรับผิดชอบในอำนาจของตน ผู้มอบอำนาจจึงต้องคำนึงถึงขีดความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเหมาะสมตามสภาพของตำแหน่ง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจด้วย ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๔/๒๕๕๔ และความเห็นของคณะกรรมการวิधिปฏิบัติ ราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ ๔๔๘/๒๕๖๗ ประกอบกับการบริหารจัดการด้านที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในกรณีการจำหน่ายทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการพิจารณาว่าที่ดินที่มีข้อพิพาทจะเป็นที่ดินของรัฐหรือเอกชน ซึ่งเป็นการยุติข้อพิพาทในสถานะ ของที่ดิน จึงต้องใช้ความรอบคอบในการพิจารณาสั่งการ สมควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้รักษาราชการแทน ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาสั่งการ

๒. กรณีจังหวัดที่ได้ส่งเรื่องขอให้แก้ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ และกรมที่ดินได้แจ้งให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม นั้น หากได้ดำเนินการครบถ้วนแล้ว ให้รวบรวมข้อเท็จจริง และความเห็นเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

๓. เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขหรือจำหน่ายทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติ ในการตรวจสอบทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียน ที่ดินสาธารณะประโยชน์เพื่อถือปฏิบัติต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรรถวิชช์ สัมพันธ์รัตน์)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๘๔๔-๔๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๐๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Publicland@dol.go.th)

สิ่งที่ส่งมาด้วย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗

แนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไข
หรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการสอบสวนเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์

พ.ศ. ๒๕๓๕

เพื่อให้การสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ เป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย กระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการสอบสวน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๓๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใด ในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว ในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน” หมายถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้หนึ่ง ผู้ใดหรือคณะกรรมการสอบสวน ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดกรุงเทพมหานคร แต่งตั้ง แล้วแต่กรณี

“ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายถึง

(๑) ผู้ที่มีผลประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องกับการบุกรุกที่หรือทาง สาธารณประโยชน์

(๒) ผู้ที่เป็นญาติเกี่ยวข้องกับผู้ใดตาม (๑) ได้แก่ เป็นบุพการี หรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้อง หรือเป็นลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายใน สามชั้น หรือเป็นญาติ เกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น

(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุคคล ตาม (๑)

(๔) เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้าง หรือเคยเป็นนายจ้าง
ของบุคคลตาม (๑)

ข้อ ๕ การแต่งตั้งผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน

(๑) เมื่อมีกรณีอันสมควรจะต้องสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการ
บุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดกรุงเทพมหานคร
แต่งตั้งผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนขึ้น

(๒) ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์นั้น
ไม่สมควรจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน

(๓) เมื่อมีการคัดค้านหรือโต้แย้งว่า ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน
มีส่วนได้เสียในเรื่องที่มีการสอบสวน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดกรุงเทพมหานคร
แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๖ การสอบสวนให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนถึงประวัติความเป็นมา สภาพของที่ดิน อาณาเขต
เนื้อที่และการใช้ประโยชน์ของที่ดินแปลงนั้นๆ โดยชัดเจน นอกจากนี้ให้สอบสวน
ในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ด้วย

ก. ที่ดินที่ทางราชการสงวนหวงห้ามไว้ นั้น ได้สงวนหวงห้ามไว้
ตั้งแต่เมื่อใด ผู้ใดประกาศสงวนหวงห้าม อาศัยอำนาจตามกฎหมายใด มีหลักฐาน
อย่างใดบ้าง ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันมาอย่างใด ตั้งแต่เมื่อใด ในปัจจุบัน
ยังใช้ประโยชน์ร่วมกันอยู่ หรือเลิกใช้แล้ว ตั้งแต่เมื่อใด เพราะเหตุใด

ข. ทางน้ำ หนอง บึง นั้น ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันมาอย่างใด มีบริเวณดินเงินหรือไม่เพียงใด การดินเงินนั้น เป็นไปในลักษณะใด กล่าวคือ มีบุคคลทำให้เกิดขึ้นหรือเป็นไปโดยธรรมชาติ

ค. ถนน ทางเดิน นั้น มีความเป็นมาอย่างไร กล่าวคือ เจ้าของที่ดินอุทิศให้โดยตรง หรือโดยปริยาย หรืออย่างใด ทางเส้นนี้เริ่มจากที่ใด ถึงที่ใด ใช้กันอย่างไร เป็นทางซึ่งสาธารณชนใช้หรือใช้เฉพาะเจ้าของที่ดินในละแวกนั้น

ง. ที่ชายตลิ่งนั้น ตามปกติน้ำท่วมถึงหรือไม่ เพียงใด ท่วมถึงทุกปีหรือไม่ เป็นระยะเวลานานเท่าใด ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่อย่างไร หรือมีผู้ใดใช้ประโยชน์หรือไม่

(๒) จัดทำแผนที่สังเขป แสดงเขตที่หรือทางสาธารณประโยชน์ที่ดินข้างเคียงและส่วนที่มีผู้บุกรุกเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

(๓) สอบสวนผู้สูงอายุ และผู้ปกครองท้องที่ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เคยรู้เห็นหรือใช้ประโยชน์ในที่หรือทางสาธารณประโยชน์นั้น มาก่อนเป็นหลัก

(๔) ในกรณีที่มีผู้เกี่ยวข้องประสงค์จะนำพยานหลักฐานอื่นมาเพิ่มเติมสำนวนการสอบสวน หรือประสงค์จะให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนทำการสอบสวนพยานบุคคลใด หรือรวบรวมพยานหลักฐานอื่นใด ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนพิจารณาดำเนินการตามความจำเป็นและสมควร โดยให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทุกฝ่ายด้วย

(๕) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ผู้ถูกร้องเรียนว่ากระทำการบุกรุกทราบ ถ้าผู้ถูกร้องเรียนว่ากระทำการบุกรุกยอมรับ ก็ให้บันทึกถ้อยคำไว้

เป็นหลักฐาน แต่ถ้าผู้นั้นให้ถ้อยคำปฏิเสธ หรือไม่ยอมรับ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ผู้นั้นได้ที่ดินมาอย่างไร ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ครอบครองทำประโยชน์อย่างไร เมื่อใด

(๖) เมื่อผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนได้ดำเนินการตาม (๕) แล้ว ให้แจ้งให้คู่กรณีทุกฝ่ายได้รับทราบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากการสอบสวน ซึ่งรวมทั้งข้อกล่าวหา ข้อปฏิเสธ หรือข้อเท็จจริงที่เป็นผลร้ายต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง พร้อมทั้งแจ้งให้คู่กรณีดังกล่าวทราบว่า สามารถจะนำเสนอข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ทั้งพยานบุคคลและพยานเอกสารของตนเองได้ ในระยะเวลาอันสมควร ซึ่งผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนจะเป็นผู้พิจารณากำหนดระยะเวลาดังกล่าวตามความจำเป็นแล้วแต่กรณี

(๗) การแจ้งตาม (๕) และ (๖) ให้คำนึงถึงความเสียหาย หรือ ความปลอดภัยซึ่งอาจเกิดแก่พยานด้วย

ข้อ ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้ ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน ต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่ลำเอียง ไม่ชี้นำ ช่มชู้ หรือหลอกลวง หรือใช้วิธีการอื่นใด ในทำนองเดียวกันต่อคู่กรณีหรือพยาน เพื่อให้คู่กรณีหรือพยานเสนอข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยจำยอม

ข้อ ๘ เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้สรุปสำนวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี โดยให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน รายงานประกอบไว้ในสำนวนด้วยว่า ได้ดำเนินการตามขั้นตอนในข้อ ๖ แล้ว และในการเปิดโอกาสให้คู่กรณีทุกฝ่ายได้รับทราบข้อกล่าวหา ข้อปฏิเสธ รวมทั้งการให้

คู่กรณีทุกฝ่ายนำพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมนั้น ผู้มีอำนาจหน้าที่สอบสวนได้ให้
ระยะเวลาในแต่ละชั้นตอนเท่าใดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดกรุงเทพมหานคร
พิจารณาสั่งการหรือดำเนินการตามที่เห็นสมควร รวมทั้งแจ้งให้คู่กรณีทราบด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๕

บรรหาร ศิลปอาชา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย